

บทที่ 3

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์

ในการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากทั้งแบบสอบถามในข้อมูลที่มีลักษณะทั่ว ๆ ไป ได้แก่ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ ประสบการณ์ทางการเมือง ภาษาดั้งเดิม ศาสนา ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่าง ๆ เป็นรายบุคคลในแง่มุมที่ละเอียด ในส่วนที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกสมาคมจีนต่อการเลือกตั้งปี พ.ศ.2528 ในการเลือกสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพิษณุโลก และเอกสารต่าง ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับการอ้างอิงสิ่งที่ได้รับการพิสูจน์แล้วเพื่อนำมาเป็นข้อมูลการรวบรวมได้กระทำจาก

สมาชิกสภาเทศบาล จำนวนทั้งสิ้น 15 คน ระหว่าง วันที่ 15 ตุลาคม 2529 ถึง วันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ.2529

สมาชิกสมาคมจีนโดยมาจากคณะกรรมการของสมาคมจำนวน 19 คน ระหว่างวันที่ 20 ธันวาคม 2529 ถึงวันที่ 12 มกราคม 2530

การรวบรวมเอกสารกระทำตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2529 ถึงเดือนมกราคม 2530

บุคคลภายนอกและสมาชิกสมาคมจีนที่ไม่ได้เป็นกรรมการสมาคมจีนที่สนใจการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ.2528 และมีความรู้เรื่องดีเกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีนและสมาคมจีนอีกจำนวน 8 คน เก็บข้อมูลช่วงเวลาวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ.2529 ถึงวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2529

ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม

ข้อมูลของสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 15 คน ประกอบด้วย

นายสุวรรณ อุลลเจริญ	นายกเทศมนตรี
นายสุรพันธ์ เจริญผล	เทศมนตรี
นายอนุกุล จิตกำเหนิด	เทศมนตรี

นายวัชชัย สิงห์สง่า	ประธานสภาเทศบาล
นายมานิตย์ ศรีลัมพ์	สมาชิกสภาเทศบาล
นายทรงวุฒิ พิทักษ์สุธีพงศ์	สมาชิกสภาเทศบาล
นายไพโรจน์ เจารัมย์	สมาชิกสภาเทศบาล
ค.ต.เฉลิม ฤทธิมัน	สมาชิกสภาเทศบาล
นายชูชัย ดีไพบูลย์	สมาชิกสภาเทศบาล
นายกิตติ คุณะเกษม	สมาชิกสภาเทศบาล
นายศุภชัย เกิดพันธุ์	สมาชิกสภาเทศบาล
นายสุริยะ อินทรทัศน์	สมาชิกสภาเทศบาล
นายวิโรจน์ ผาติรงคนิวัฒน์	สมาชิกสภาเทศบาล
นายพีระเดช ชัยพงษ์กุล	สมาชิกสภาเทศบาล

อายุของสมาชิกสภาเทศบาลโดยเฉลี่ย เท่ากับ 43.5 ปี

อาชีพทำธุรกิจ = การค้าโดยอิสระเฉลี่ย เท่ากับ 77.78 %

อาชีพรับราชการ - เอกชนหรือเป็นข้าราชการบำนาญ หรือรับเงินเดือนรับจ้างจากรัฐบาลและเอกชน เท่ากับ 27.78 % หมายเหตุ คิดจากกรณี นายสุรัชย์ พงษ์เจริญทำทั้งอาชีพครูพิเศษ และการค้าพร้อมกัน

ระบุว่ามิเชื่อสายเงิน เท่ากับ 48.89 %

การศึกษาระดับปริญญาตรี เท่ากับ 61.11 %

รายได้ (คิดจากสมาชิกสภาเทศบาลที่สัมภาษณ์ 15 คน)

เกิน 10,000 บาท/เดือน เท่ากับ 46.67 %

5,000 - 10,000 บาท/เดือน เท่ากับ 40 %

ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน เท่ากับ 13.33 %

ประสบการณ์ทางการเมือง (จากสมาชิกสภาเทศบาล 15 คนที่ให้สัมภาษณ์)

เคยผ่านการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลมาก่อน 40 %

ไม่เคยสมัครรับเลือกตั้ง หรือเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงมาก่อน 60 %

สมาชิกสภาเทศบาล (จากสมาชิกสภาเทศบาล 15 คนที่ให้สัมภาษณ์)

สังกัดกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมที่จัดตั้งขึ้นใน จังหวัดพิษณุโลก เท่ากับ 93.33 %

ข้อมูลที่ได้รับจาก คณะกรรมการสมาคมจีน จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย คณะกรรมการ
ที่ให้สัมภาษณ์ 19 คน ผู้จัดการสำนักงานสมาคมจีน 1 คน ขอบคั้งรายชื่อไม่เปิดเผยจำนวน
5 ราย เปิดเผย 14 ราย มีดังนี้

นายบรรเลง	รอบบรรเจิด	นายกสมาคมจีน คนปัจจุบัน (2529-2531)
นายวิสัย	เลิศวิญญู	นายกสมาคมจีนช่วงปี พ.ศ.2528 ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่ง กรรมการผู้ตรวจการ
นายเลี้ยงอิด	แช่อึ้ง	ผู้จัดการสมาคมจีน (ตำแหน่งมิได้เป็นคณะกรรมการ)
นายสงวน	บุรณโชคไพศาล	นายทะเบียนสมาคม
นายชูชาติ	ชีพรำรง	กรรมการที่ปรึกษา (นายกสมาคมไทหล้า)
นายธนารักษ์	แช่ลี	กรรมการที่ปรึกษา (นายกสมาคมฮากกา)
นายพิพัฒน์	สุวรรณกิจ	รองเลขาธิการไทย
นายมนัส	ดีไพบูลย์	อุปนายก
นายวิทยา	บันทุชัย	รองกรรมการบริหารแผนกการศึกษา
นายนรินทร์	หนิมพานิช	รองเหรัญญิก
นายชัยรัตน์	ลำคี	รองกรรมการบริหารแผนกการศึกษา
นายชุนอ	แช่อึ้ง	เหรัญญิก
นายเลี้ยงฟ้า	แช่โจ้ว	กรรมการที่ปรึกษา
นายบ้ออัน	แช่เจา	กรรมการตรวจสอบบัญชี
นายพิสิริ	อากัสระวิโรจน์	เลขาธิการไทย

อายุของคณะกรรมการที่สัมภาษณ์ทั้ง 20 ท่าน เฉลี่ยเท่ากับ 51.4 ปี

ทั้งหมดมีอาชีพ ค้าขาย 100 %

การศึกษาจบสูงกว่า หรือเทียบเท่า ปริญญาตรี 15 %

รายได้เกิน 10,000 บาท/เดือน (ส่วนที่สัมภาษณ์) 95 %

ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ

สังกัดเกินกว่า 1 สมาคม จำนวน 95 %

ข้อมูลที่ได้จากบุคคลภายนอก จำนวน 8 ราย ยินดีให้เปิดเผย รายชื่อจำนวน 2 ราย
ไม่ให้เปิดเผยจำนวน 6 ราย ประกอบด้วย

อาชีพอิสระ - ค้าขาย จำนวน 4 ราย

รับราชการ จำนวน 4 ราย

รับราชการทหาร (กอ.รมน.) จำนวน 2 ราย

ตำรวจ จำนวน 1 ราย

ฝ่ายปกครอง จำนวน 1 ราย

ผู้ที่ให้เปิดเผยรายชื่อ ได้แก่

นายอศุขย์ อัญเมือง อาชีพ ทนายความ สำนักงานทนายความ วินัย ศรีวิโรจน์
ตรอกสี่ฟ้า ถนนเอกาทศรถ อ.เมือง จ.พิษณุโลก

นายบุญญพงษ์ วงษ์สุวรรณ อาชีพ ค้าขาย ร้านคิงส์ชาวด์ ถนนจตุรนต์ ตลาดสด
โคกมะตูม อ.เมือง จ.พิษณุโลก

อายุของบุคคลภายนอกที่ให้สัมภาษณ์ เฉลี่ย 39.86 ปี

การศึกษาจบเทียบเท่าหรือสูงกว่าปริญญาตรี ทั้งหมดทุกคน

รายได้อยู่ระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท/เดือน เท่ากับ 75 %

รายได้ 10,000 บาท/เดือนขึ้นไป เท่ากับ 25 %

นับถือศาสนาพุทธทั้งหมด

สังกัดชมรมต่าง ๆ ทุกคน เป็นสมาชิกสมาคมจีน 4 คน ทั้งหมดเป็นเพศชาย

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์นั้น แยกออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของสมาคมจีน จังหวัดพิษณุโลก
ที่ก่อให้เกิดศักยภาพทางการเมือง

เนื่องจากสมาคมจีน เป็นกลุ่มที่มีการจัดองค์การที่แน่นอน และเด่นชัดและการดำเนินการ
การมีการกระทำต่อเนื่องตลอดเวลา ถึงแม้ว่าจะมีการประชุมสมาชิกของสมาคมใหญ่ปีละ 1 ครั้ง

และคณะกรรมการปีละ 2 ครั้ง แต่การบริหารงานที่ต่อเนื่องนั้น นายกสมาคมจะเป็นผู้ดำเนินงานอย่างเต็มที่ โดยมีผู้จัดการสมาคมจีน และเจ้าหน้าที่ของสมาคมที่ได้รับการจัดจ้างไว้ให้ทำงานประจำเป็นผู้ดำเนินงานประสานกับคณะกรรมการคนอื่น ๆ ในเรื่องที่สำคัญ ๆ บทบาทของสมาคมจีนจึงเป็นกลุ่มที่เข้มแข็งที่สุดของจังหวัดพิษณุโลก การที่สมาคมจีนสามารถดำเนินได้อย่างเป็นระบบนั้นพิจารณาได้จาก

1.1 สถานภาพทางสังคม

คนไทยเชื้อสายจีน ในเขตจังหวัดพิษณุโลก มักจะประกอบอาชีพทางพาณิชย์กรรม จึงอยู่ในเขตความเจริญของท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น ในเขตสุขาภิบาล อำเภอต่าง ๆ ในเขตเทศบาล ในตัวจังหวัดซึ่งมีชาวจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากที่สุดกว่าแหล่งอื่น ๆ จังหวัดพิษณุโลก มีประชากร จำนวน 734,752 คน¹ เป็นคนจีนจำนวน 57,984 คน² ในเขตเทศบาลจะมีประชากรจำนวน 76,008 คน³ เป็นคนจีนจำนวน 37,654 คน⁴ คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ได้ 50 % ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาล มีข้อสังเกตที่เห็นได้คือ เมื่อเทียบประชากรทั้งจังหวัดแล้วชาวจีนจะมีลักษณะเป็นชนกลุ่มน้อย แต่ถ้าในเขตเทศบาลแล้วกลับเป็นชนกลุ่มใหญ่ของประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาล ลักษณะความเป็นชนกลุ่มน้อยของชาวจีนในจังหวัดพิษณุโลกประกอบกับการที่ชาวจีนนิยมประกอบอาชีพทางพาณิชย์ซึ่งต้องการการพึ่งพาอาศัยกันทำให้ชาวจีนมีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น จนมีการจัดตั้งองค์กรในลักษณะสมาคมจีนในที่สุด และการดำเนินการมีความเป็นเอกภาพสูง เนื่องจากบุคลิกภาพทางสังคมของชาวจีนเองซึ่งมีลักษณะเชื่อถือในผู้นำของตน มีความเชื่อถือในความอาวุโส ผู้น้อยเคารพบนอบผู้ใหญ่ ทำให้ความขัดแย้งมีน้อย คุณ"ส" สมาชิกสภาเทศบาล อาชีพส่วนตัวเป็นทนายความ ได้ให้ทรรศนะว่า

¹จำนวนประชากร ณ 31 ธ.ค.2528 ที่ทำการปกครอง จังหวัดพิษณุโลก

²ข้อมูลแหล่งเดียวกัน

³จำนวนประชากรในเขตเทศบาล ปี 2528 เทศบาลเมืองพิษณุโลก

⁴รายงานผลการวิจัย โครงการวิจัยและวางแผนการศึกษาปีการศึกษา 2525-2529

"...บทบาทของสมาคมจีน จากการเลือกตั้งแทบทุกครั้งหรือบทบาทด้านอื่น ๆ ที่ผ่านมาน้อยกับผู้นำชาวจีนของสมาคม ผู้นำสมาคมจีนจะมีบทบาทต่อสมาชิกสมาคมสูงมา เนื่องจากคนจีนเคารพและเชื่อฟังผู้นำ..."⁵

ในหมู่คนจีนบุคคลที่ได้รับการยอมรับว่ามีความอาวุโส และน่าเชื่อถือ ทั้งด้านเศรษฐกิจ ความสามารถ บุคลิกภาพ ก็จะได้รับเลือกให้มาเป็นคณะกรรมการผู้บริหารสมาคมจีน จึงทำให้คณะกรรมการส่วนใหญ่ของสมาคมจีน ได้รับการยอมรับจากสมาชิกเป็นอันมาก เนื่องจากชาวจีนในจังหวัดพิษณุโลกก็มีความแตกต่าง ด้านวัฒนธรรมหลายอย่าง เช่น ภาษาพูด ได้แก่ แค้ว ไทหล่า ฮากกา เป็นต้น ตลอดจนประเพณีปฏิบัติสักระยะอื่น ๆ ทำให้มีการจัดตั้งกลุ่มของคนที่มีวัฒนธรรมเหมือนกัน หรือมีแนวการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกันเป็นกลุ่มย่อย แต่ในการบริหารงานแล้ว การดำเนินงานจะถือว่า สมาคมจีนเป็นจุดศูนย์รวมชาวจีนในจังหวัดพิษณุโลก ในเรื่องสำคัญ ๆ ซึ่งกรณีนี้

คุณ "ซ" กรรมการสมาคมจีน ได้กล่าวว่า

"...สมาคมของคนจีนทั้ง 7 สมาคมนั้น ในเรื่องรายละเอียดเป็นศูนย์รวมในเรื่องที่สำคัญ ๆ ที่เราจะร่วมใจกันทำ นายกสมาคมจีน ถือได้ว่าเป็นประธานของกลุ่มสมาคมทั้ง 7 ของคนจีน โดยทั่วไปแล้วเราถือว่าแต่ละสมาคมมีศักดิ์ศรีเท่ากัน ประธานสมาคมแต่ละสมาคมก็จะมาดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในสมาคมจีนใหญ่ การบริหารงานของสมาคมจีนจึงถือได้ว่ามีเอกภาพต่อชาวจีนทั้งหมด..."⁶

⁵จากการสัมภาษณ์ คุณ "ส" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์

⁶จากการสัมภาษณ์ คุณ "ซ" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์

การดำเนินการของสมาคมจีนจึงเป็นในการบริหารงานกิจการต่าง ๆ ของชาวจีน ในเขตจังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากเรื่องราวต่าง ๆ มักจะเกี่ยวกันไป ในหมู่ชาวจีนไม่จำกัด เฉพาะในกลุ่มที่มีวัฒนธรรมเดียวกัน บทบาทของสมาคมจีนจึงเด่นที่สุด มีอิทธิพลที่สุดในกลุ่มคนจีน

การประกอบอาชีพพานิชกรรมทำให้ชาวจีน เป็นชนกลุ่มใหญ่ที่สุดในเขตเทศบาล ในจำนวนคนเชื้อสายจีน 37,654 คน⁷ เป็นสมาชิกสมาคมจีนอยู่ ประมาณ 28,000 คน⁸ คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ได้เท่ากับ 75 % ทำให้สมาคมจีนเป็นกลุ่มคนที่เป็นองค์การมีสมาชิกมากที่สุด จึงทำให้มีบทบาทและอิทธิพลมากที่สุดในเขตเทศบาลเหนือกว่ากลุ่มหรือองค์การอื่น ๆ การเคลื่อนไหว การดำเนินการไม่ว่าในเรื่องใดของสมาคมจีน จึงได้รับความสนใจ หรือก่อให้เกิดผลกระทบใน ระดับท้องถิ่นทั่วไปของจังหวัดพิษณุโลก เจ้าหน้าที่ประจำ กอ.รมน. ภาค 3 (คนที่ 1) ซึ่งไม่ ประสงค์จะเปิดเผยชื่อได้กล่าวว่า

"...ในเรื่องเกี่ยวกับ เรื่องการดำเนินการของสมาคมจีนนั้นทางราชการเองหลาย หน่วยงาน ก็ได้ติดตามความเคลื่อนไหวตลอดมาว่าจะก่อให้เกิดผลเสียหาย หรือเป็น ภัยต่อความมั่นคงหรือไม่ ดังเช่นอดีตซึ่งมีการติดต่อกับ ผกค. เขตเข้าคือ หินล่องกล้า ซึ่งเดินตามแนวทางเงินแดง แต่ปัจจุบันนี้บทบาทดังกล่าวของสมาคมจีนไม่มีแล้ว รู้สึกจะ หันมาทางด้านธุรกิจเป็นหลัก นอกจากนั้นก็ในด้านสวัสดิการของสมาชิกและงาน สงเคราะห์ช่วยเหลือราชการอื่น ๆ เสียมากกว่า การเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจที่ จะเกิดผลกระทบส่วนใหญ่ก็เป็นเรื่องของสมาชิกกระทำมากกว่าสมาคม เราจะใช้ ความใกล้ชิดซิดูคณาขอร้องกันไป กับกลุ่มกรรมการสมาคม..."⁹

พิจารณาโดยทั่วไปแล้ว สภาพทางสังคมของสมาคมจีน ได้รับความเชื่อถือจากกลุ่ม คนจีน เป็นที่รวมของชนชาวจีน และผู้นำของชุมชนชาวจีนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชาวจีน ที่เป็นสมาชิก และเป็นสมาคมที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปของประชาชนจากการสังเกตการณ์ ของผู้ทำการวิจัยพบว่า สมาคมจีนนั้น จะดำเนินกิจกรรมหรือบทบาทที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกของ

⁷ข้อมูลจากสมาคมจีน จังหวัดพิษณุโลก เมื่อ ธันวาคม 2529

⁹จากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ กอ.รมน. ภาค 3 คนที่ 1, เมื่อวันที่ 16 มกราคม

สมาคมเป็นหลักความสัมพันธ์กับกลุ่มอื่นทั่วไป รวมถึงกับทางราชการ จะเป็นลักษณะที่ได้รับการ
 ขอร้องขอความช่วยเหลือให้สมาคมเงินช่วยเหลือ เช่น งานสังคมสงเคราะห์ต่าง ๆ การเป็น
 สื่อสัมพันธ์กับชาวจีนทั่วไป เป็นต้น แต่การดำเนินการของทางสมาคมนั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อ
 ประชาชน โดยทั่วไปทั้งชาวไทย และชาวไทยเชื้อสายจีน ถ้าเป็นการเคลื่อนไหวในทางเศรษฐกิจ
 เพื่อหวังผลทางด้านกำไรทางการค้า ไม่ว่าจะเป็นการเคลื่อนไหวโดยสมาชิกส่วนหนึ่ง หรือโดย
 แฝงในนามสมาคมเงินเอง เนื่องจากโดยสภาพทางสังคมของสมาคมเงิน คือ การรวมตัวของกลุ่ม
 เศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของ จังหวัดพิษณุโลกนั่นเอง ซึ่งจะได้อธิบายในหัวข้อต่อไป

1.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจ : ลักษณะการเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ใหญ่ที่สุด

ชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดพิษณุโลก แม้จะมีลักษณะเป็นชนกลุ่มน้อย
 แต่โดยส่วนใหญ่แล้วประกอบอาชีพทางพานิชกรรมเป็นหลัก จึงเป็นกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุด
 ของจังหวัด ผู้วิจัยได้สังเกตการณ์โดยทั่วไปแล้วพบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนครอบคลุมการค้าหมด
 เกือบทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นลักษณะประเภทของสัดที่จำหน่ายในตลาดสดรายวัน หรือจะเป็น
 สินค้าอุปโภคที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน สินค้าเสื้อผ้า ร้านอาหาร ยารักษาโรค เครื่องไฟฟ้า
 พาหนะ เช่น รถยนต์ มอเตอร์ไซค์ ร้านอุปกรณ์ก่อสร้าง ผู้รับเหมา เครื่องเหล็ก ห้างสรรพ
 สินค้า กิจกรรมรถโดยสาร รถเช่า กิจกรรมจัดสรรที่ดิน โรงแรม สถานบันเทิง เช่น คลับ บาร์
 สวนอาหาร แวนตา นาฬิกา โรงเรียนเอกชน โรงภาพยนตร์ โรงเหล้า โรงเลื่อย รับ-ซื้อพืชผล
 ทางการเกษตร ปศุสัตว์ ฯลฯ คนไทยโดยทั่วไปมักจะรับราชการ ทำการเกษตร หรือทำการค้า
 เล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น หาบเร่ ซี่สามล้อ สามล้อเครื่อง เป็นต้น การที่ชาวจีนเข้าดำเนินการทาง
 พานิชกรรม ได้ในลักษณะเช่นนี้

คุณ "เอ" สมาชิกสมาคมเงิน ได้แสดงทรรศนะว่า

"...ผมว่าชาวจีนโดยทั่วไปนั้น ชอบทางการค้าอยู่แล้ว เมื่ออพยพเข้ามาในเมืองไทย
 กันใหม่ ๆ ก็ไม่รู้จะทำอะไรกันนอกจาก ทำการค้าประกอบกับคนไทย ไม่ให้ความ
 สนใจการค้า ชอบแต่จะเป็นข้าราชการ และมีความมั่งคั่งน้อย ไม่คิดที่จะขยายการค้า
 ที่ทำมากนัก จึงไม่มีการหวังผลในอนาคตเท่ากับคนจีน ที่กระตือรือร้นจะขยายขอบเขต

และหลีกเลี่ยงแข่งขันกัน ถ้าเป็นไปได้จะร่วมมือกันมากกว่า จึงทำให้คนจีนกระจาย
การค้าไปหมดทุกประเภท..."¹⁰

การกระจายกันทำการค้าของชาวจีนในลักษณะดังกล่าวจึงก่อให้เกิดอำนาจทาง
เศรษฐกิจที่ครอบคลุมทุกประเภท ลักษณะของการค้าในจังหวัดพิษณุโลกจากการสังเกตพบว่า
หลีกเลี่ยงการแข่งขันกัน กิจการค้าในแต่ละประเภทมีอยู่เพียงไม่กี่ร้านค้า เช่น ร้านค้าเครื่อง
เหล็กมีเพียง 4 ร้าน สำหรับสนองความต้องการของประชาชนทั้งจังหวัด และจะอยู่ในทำเล
ที่แยกย้ายกันไปโดยราคาเป็นมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ยังได้แก่ ร้านขายยา ร้านเครื่อง
ยนต์ ร้านอุปกรณ์ทางการเกษตร และร้านค้าอื่น ๆ จะมีลักษณะดังกล่าว จึงก่อให้เกิดการผูกขาด
ในสินค้าแต่ละประเภทแทบจะอยู่ สมาคมจีนจึงเป็นที่รวมของสมาชิกที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจสูง
มีการต่อรองผลประโยชน์ในด้านการค้าเกิดขึ้น ในหมู่พ่อค้าด้วยกันเอง อย่างสม่ำเสมอ เนื่อง
จากชาวจีนมีพลเมืองมากที่สุดในเขตเทศบาล ผลกระทบจึงเกิดขึ้นระหว่างกลุ่มอย่างหลีกเลี่ยง
ไม่ได้ คุณ "ดี" สมาชิกสมาคมจีน ซึ่งมีร้าน ซึ่งจำหน่ายเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน
นานาชนิด ขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...เรื่องการค้าของสมาชิกของสมาคมจีน ก็เป็นที่รู้กันทั่วไปว่ามี กระจายอยู่
ทั่วไปคลุมไปหมด การกระทบกระทั่งกันก็มีเกิดขึ้น เป็นธรรมดาเนื่องจากภาวะ
เศรษฐกิจไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ เมื่อมีความต้องการอะไรมาก พ่อค้าก็หันมาทำการ
ค้ากันมากในด้านความต้องการ ถ้าซัดกันมากโอกาสขาดทุนก็มากด้วยกันส่วนมาก
จะมาทำความตกลงร่วมมือกันโดยใช้สมาคมจีนเป็นหลักโดยมีกรรมการไกล่เกลี่ย
การขัดแย้งรุนแรงจึงไม่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่ที่ผมพบก็ถ้อยที่ถ้อยอาศัยกันตลอดโดยมี
สมาคมเป็นตัวเชื่อมให้..."¹¹

¹⁰จากการสัมภาษณ์ คุณ "เอ" สมาชิกสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2530,
โดย นายบรรณ พุกจันทร์

¹¹จากการสัมภาษณ์ คุณ "ดี" สมาชิกสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2530,
โดย นายบรรณ พุกจันทร์

เมื่อมีอำนาจเศรษฐกิจอยู่ในกำมือ ของสมาชิกสมาคมจีน ส่วนใหญ่บุคคลที่เป็นผู้นำของสมาคมจึงเป็นผู้ที่มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจมากที่สุด ไม่ว่าจะมึลักษณะกิจการประเภทเดียวที่ใหญ่โต หรือกิจการหลาย ๆ อย่างกว้างขวาง จนได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถ หรือมีเครดิตที่สุด ในทางการค้า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งกันเกิดขึ้น ก็จะได้รับเลือกเข้ามาบริหารงานของสมาคม จากสมาชิกของสมาคม การดำเนินการเรื่องใด ๆ ของสมาคมจากคณะกรรมการ จึงไม่สู้จะมีปัญหามากนัก เนื่องจากมีทั้งกำลังเงินทรัพยากรและความเชื่อถือโดยชอบธรรม

คุณ "อี" กรรมการสมาคมจีน ซึ่งดำเนินกิจการค้าขาย อะไหล่รถ เครื่องเหล็กต่าง ๆ ได้เปิดเผยว่า

"...อันนี้ผมก็ยอมรับว่า คณะกรรมการของสมาคม อยู่ในลักษณะ มีฐานะก็คนจีน เขาเลือกกันเอง ก็ต้องเอาคนมีเงินมากหน่อย ในการบริหารงานเพื่อจะได้ทำอะไร ต่ออะไรได้สะดวกขึ้น หรือการมาขอความช่วยเหลือจากสมาชิกสมาคม จะทำให้กรรมการของสมาคมช่วยเหลือได้ง่ายขึ้น แต่ก็ได้หมายความว่า คนมีเงินมีเฉพาะกรรมการ สมาชิกทั่ว ๆ ไปก็ค่อนข้างดี กรรมการก็มีเงิน มากน้อยต่างกันไป..."¹²

คุณ "เอฟ" นายความ สมาชิกสมาคมจีน ซึ่งติดต่อกับลูกความที่เป็นชาวจีนเป็นประจำ และเป็นบุคคลที่มีความรู้ เรื่องสมาคมจีนเป็นอย่างดี อยู่ที่สำนักงาน นายความ วินัย ศรีวิโรจน์ ตรอกสีฟ้า ถนนเอกาทศรถ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้ให้สัมภาษณ์ไปในลักษณะเดียวกันดังกล่าว แต่ได้เสริมในรายละเอียดคือ

"...สำหรับสมาคมจีนนั้นเป็นเรื่องที่เราทราบกันอยู่ ในแง่ของพลังทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลประโยชน์มหาศาลทุกอย่างของจังหวัด การหวังไปแข่งขันกับสมาคมอื่น ผมพูดได้ว่า เป็นไปไม่ได้ คณะกรรมการของสมาคมแทบทุกคนก็มีผลประโยชน์มหาศาลในระบบเศรษฐกิจของจังหวัด ทุกสาขา ตัวอย่างง่าย ๆ ท่านนายกสมาคม เป็นเจ้าของ ห้างสรรพสินค้า 4 แห่ง ใหญ่ที่สุดของจังหวัด มีัตตาคารดีที่สุดใน

¹²จากการสัมภาษณ์ คุณ "อี" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2529,

จังหวัดอีก 1 แห่ง คุณวิรัตน์ ดลศรีชัย อดีตนายกเทศมนตรีเป็นที่ปรึกษามี บริษัท สยามเจ้าพระยาเหมืองแร่ และยังมีหุ้นที่อื่นอีกมากมาย คุณวีระเมธ ชามพูนท กรรมการที่ปรึกษา เจ้าของโรงสีเจริญพานิชย์ขนาดใหญ่และตระกูลในเครือก็คือ คุณสุชน ชามพูนท สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทย กิจการอันมหาศาล ได้แก่ โรงแรมอัมรินทร์นคร ชั้น 1 ของจังหวัด วิทยาลัยพานิชย์พิษณุโลก ซึ่ง เปิดถึงปริญญาตรีแล้ว อื่น ๆ อีกมาก นี่เป็นเพียงตัวอย่าง กรรมการคนอื่น ๆ ก็เหมือนกัน ผมจึงคิดว่า เรื่องอะไรที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์แล้วก็เกี่ยวกับ สมาชิกสมาคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้..."¹³

ระบบการค้าของชาวจีนในลักษณะที่ด้อยที่ด้อยอาศัย การค้าจึงต้องมีลักษณะที่มึนมีความ สมดุลย์กันอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะเป็นผลดีแก่คู่ค้าขายในลักษณะหรือประเภทเดียวกันในสินค้า บ้างจึงสำคัญที่เป็นตัวกำหนด คือ "ราคา" ที่จักต้องเป็นมาตรฐาน ในระดับเดียวกัน ลูกค้า มักจะยึดครองกันเป็นย่าน ๆ เพราะร้านค้ามักจะตั้งกระจายกันออกไป ตามย่านชุมชนห่างกันไป ทำให้ไม่มีการแข่งขันกันไปในตัว ลูกค้าที่ต้องการให้มีลักษณะเป็น "ขาประจำกัน" ก็แข่งกันเอง ทางด้านการบริการ และทางด้านเครดิต ต่อลูกค้า เมื่อมีปัญหา เนื่องจากปัจจัยภายนอก เช่น การเกิดเงินเฟ้อ การกำหนดราคาใหม่จากผู้ผลิต การลดค่าเงินบาท ฯลฯ

กลุ่มพ่อค้าคนจีนที่มีกิจการในลักษณะเดียวกันที่ไม่มากมาย และไม่สลับซับซ้อนอะไร ก็จะสามารถตกลงกันได้เอง ในการกำหนดราคาหรือเงื่อนไขการค้าใหม่ แต่ในการค้าที่ซับซ้อน หรือมีความอ่อนตัวสูง และมีพ่อค้ามากมาย ก็ต้องมีการตกลงอย่างเป็นทางการ ซึ่งก็รวมถึงการ เกิดพ่อค้ารายใหม่ขึ้นมาในวงการ ที่มีลักษณะเดียวกัน และมีการทุ่มตลาดเพื่อชิงลูกค้า เช่น ขายราคาต่ำกว่าร้านค้าอื่น ๆ หรือใช้การแจกแถม ก่อให้เกิดปัญหาในการค้า จึงต้องมีการ ประชุมแก้ไขปัญหาซึ่งสมาคมจีน ก็จะเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างสูง ในเรื่องกฎระเบียบของสมาคม ถึงแม้จะไม่ได้ระบุหรือกำหนด ในเรื่องลักษณะการค้าเป็นทางการ แต่ก็มีมารู้กันอย่างเป็น "นัย" ว่าการตกลงเรื่องการค้าดังกล่าว เป็นบทบาทของ คณะกรรมการที่เข้ามาช่วยเหลือ

¹³จากการสัมภาษณ์ คุณ "เอฟ" สมาชิกสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2530, โดย นายบรรณ พุกจันทร์

คุณ "ก" กรรมการสมาคมเงินผู้หนึ่ง และเป็นกรรมการ ขอสงวนชื่อได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...ผมขอตอบจริง ๆ ว่า เรื่องเหล่านี้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของงานประจำ สมาคมที่เดียวถึงแม้จะมีการอ้างว่าเป็นเรื่องของสมาชิกส่วนหนึ่งกันเองในการตกลงเรื่องการค้า การกำหนดราคา การขึ้นราคา หรือการใกล้เคียงเพื่อเลี้ยงทางราชการ ฟังเล็ง มั่นธรรมาทั้งประเทศก็เป็นอย่างนี้ ก็พ่อค้ามาประชุมกันเรื่องอะไร ก็การค้าทั้งนั้น เมื่อเดือนที่แล้ว (ธันวาคม 2529-ผู้วิจัย) ก็มีการตกลงเรื่องสมาชิกชั้นนำผู้หนึ่งตั้งโรงผลิตน้ำแข็งที่ตลาดชาย ภิโลละ 90 สตางค์ ทั้งที่ราคาผลิตกิโลกรัมละ 1.20 บาท ราคาขายในตลาด ภิโลละ 3-4 บาท จนทางนายกสั่งให้ประชุมช่วยเหลือกันก็ตกลงกันได้ในราคากลางคือ ภิโลละ 1.50 บาท หักตรง ๆ ก็ให้ผูกขาดเป็นกลุ่ม ไม่ใช่เป็นตัวบุคคล ผลคืออยู่ที่ประชาชน..."¹⁴

เป้าหมายทางการค้าของพ่อค้าชาวจีน ส่วนมากก็ขึ้นอยู่กับลักษณะประเภทของสินค้า และความต้องการของผู้บริโภค ในการตอบสนอง จากการสอบถาม คุณบุญญพงษ์ วงษ์สุวรรณ ร้านคิงส์ชาวด์ และพ่อค้าแม่ค้า ในตลาดเหนือ (ตลาดสถานีรถไฟ)

และจากการสังเกตการณ์ ของผู้วิจัยพบว่า ผู้ที่มีอำนาจในการซื้อจริง ๆ แล้วของจังหวัดพิษณุโลกส่วนมากเป็น ข้าราชการที่มีเงินเดือนประจำ รวมถึงลูกจ้างของรัฐ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ตั้งของหน่วยงานราชการสำคัญ ๆ มากมาย เช่น กองทัพอากาศที่ 3 กองบังคับการตำรวจภูธร 8 เขตการศึกษา เขตพัฒนาชุมชน เขตอนามัย วิทยาลัยครู มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาลัยพาณิชย์ เทคนิก ทั้งเอกชนและรัฐบาล ตลอดจนข้าราชการจังหวัด เรือนจำ และอีกพอสมควร รอง ๆ ลงไปจึงจะเป็นประชาชนซึ่งอำนาจการซื้อมีเป็นช่วงระยะเวลาเนื่องจากประชาชนทั่วไป มีอาชีพทางการเกษตร อำนาจการซื้อจึงขึ้นอยู่กับช่วงที่ผลผลิตทางการเกษตรออกสู่ตลาด ซึ่งก็เป็นความไม่แน่นอนอันหนึ่ง เนื่องจากราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่แน่นอน ทางราชการซึ่งมีลักษณะอำนาจการซื้อขึ้นอยู่กับ 2 ลักษณะ คือจากส่วนตัวบุคคลที่เป็นราชการ กับหน่วยงานราชการในการจัดซื้อจัดจ้างในเรื่องวัสดุต่าง ๆ ซึ่งเป็นลูกค้าที่มีกำลังซื้อสูง

¹⁴จากการสัมภาษณ์ คุณ "ก" กรรมการสมาคมเงิน, เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2530,

สม่ำเสมอ ลูกค้าในหน่วยราชการ การจัดซื้อจัดจ้างวัสดุ ก็เป็นไปตามแต่ละหน่วยงานควบคุมหลายประเภท ยกตัวอย่าง ในระดับอำเภอ ได้แก่ การจ้าง รับเหมาก่อสร้าง ซึ่งรวมอุปกรณ์หลายอย่าง เครื่องเขียน เครื่องเรียน เสื้อผ้า ยารักษาโรค ประมูลซ่อมรถ ฯลฯ ระดับเทศบาล การก่อสร้างอุปกรณ์นาาชนิด เครื่องอุปโภคบริโภค ฯลฯ

คุณ "ต" เจ้าพนักงานปกครองระดับหัวหน้างาน ของจังหวัด ขอสงวนนาม ได้ให้ข้อสังเกตว่า

"...งบการซื้อของจังหวัด องค์การบริหารฯ เทศบาล สุขาภิบาล อำเภอ สภาตำบล โดยยังไม่รวมหน่วยงานอื่น ๆ ที่เป็นส่วนกลาง ปีหนึ่ง ๆ ก็เป็นร้อยล้านบาทแล้ว ถ้ารวมกันก็เป็นขุมกำลังมหาศาลทีเดียว ผู้สนองความต้องการรายใหญ่ก็พวกคนเงินในตลาดนั่นเอง ตามประเภทผู้ซื้อต้องการและผู้ขายเป็นผู้จำหน่ายของจังหวัด อย่างโรงเรียนก็อยู่กับพวกร้านขายหนังสือ ก็ต้องยอมรับว่าคนเงินเขาควบคุมทั้งหมด และเก่งในทางวิ่งเต้น รวมถึงรู้ว่าทำอย่างไรให้ตนได้รับการประมูลทุกวิถีทางเท่าที่ผมสังเกตมา..."¹⁵

การดำเนินธุรกิจของคนเงิน มีลักษณะที่เป็นวงจรอยู่ในลักษณะ เช่นที่กล่าวตลอดเวลาที่ผ่านมาโดยปราศจากคู่แข่งที่สำคัญนอกจากกลุ่มตนเอง การยึดถือ ควบคุม ผลประโยชน์จึงค่อนข้างจะมั่นคง และยังคงจะขยายตัวออกไปตามเศรษฐกิจ มีการลงทุนเพิ่มมากขึ้นเห็นได้อย่างชัดเจน การยึดถือ ครอบครอง ซึ่งเป็นสินค้าทุนพื้นฐานในเขตความเจริญทั้งหมดกว่า 90 %¹⁶ คนเงินถือครองอยู่ การจัดตั้งหอการค้าจังหวัดขึ้นมาเพื่อกำหนดทิศทางระบบเศรษฐกิจของจังหวัด เป็นการส่งเสริม และสนับสนุนระหว่าง ภาครัฐบาล กับเอกชน ซึ่งส่วนใหญ่ในการดำรงตำแหน่งก็เป็นสมาชิกของสมาคมเงินเป็นส่วนใหญ่ มีการประชุมร่วมกับภาคราชการในเรื่องที่เป็นทางการแต่ในลักษณะเรื่องทั่ว ๆ ไปในระบบเศรษฐกิจ และเรื่องการแก้ไขปัญหาในทางเศรษฐกิจในหมู่

¹⁵จากการสัมภาษณ์ คุณ "ต" เจ้าพนักงานปกครองระดับ 6, เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

¹⁶ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ คุณ "เอ" สมาชิกสมาคมเงิน. เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

คนจีนด้วยกัน แล้วคณะกรรมการสมาคมจีน ก็ยังมีบทบาทและอิทธิพลอยู่สูง เรื่องการกำหนดผลประโยชน์ต่าง ๆ ในระหว่างสมาชิกสมาคมด้วยกัน รวมถึงเรื่องระบบเศรษฐกิจที่ไม่เป็นทางการ เช่น การผูกขาด การขึ้นราคา การกำหนดท่าทีในเรื่องการค้า หรือการรวมตัวกันในการประมุลงาน เพื่อปล่อยให้กลุ่มคนได้ ก็เป็นเรื่องของผลประโยชน์ที่ทำให้ คณะกรรมการสมาคมจีนมีบทบาทสูงขึ้นในการช่วยเหลือประสานงานให้แก่สมาชิกของสมาคม

1.3 สถานภาพทางการเมืองของสมาคมจีน

แนวความคิดทางการเมืองของสมาชิกและคณะกรรมการสมาคมจีน

นักวิชาการตะวันตกคือ Mil Boath กับ Goel ได้รวบรวมผลงานในการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ที่น่าสนใจคือ บุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ดีกับบุคคลที่อยู่ใกล้ศูนย์กลางของสังคมที่เจริญ ย่อมจะสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไร้อำนาจทางเศรษฐกิจ และไกลจากศูนย์ของสังคม นักวิชาการของไทยก็ได้รวบรวมผลการวิจัยที่สำคัญท่านหนึ่งคือ รองศาสตราจารย์ นรนิติ เศรษฐบุตร ในเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มที่มีพลังทางเศรษฐกิจสูงจะเข้าไปมีบทบาททางการเมืองสูงและสำคัญมากขึ้น ในลักษณะดังกล่าวเป็นการศึกษาที่มีลักษณะจากประชาชนของสังคมนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ ในกรณีของชาวจีนในจังหวัดพิษณุโลกนั้น ถ้าพิจารณาจากแนวทางการศึกษาดังกล่าวแล้วจะพบว่า ชาวจีนในจังหวัดเมืองนี้ประกอบที่ส่งเสริมให้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ การอยู่ในเขตความเจริญ และการรวมกลุ่มเป็นรูปสมาคมที่หนาแน่น ในด้านความเกื้อหนุนกันระหว่างคนจีน การแสดงออกซึ่งบทบาททางการเมืองของคนจีนของจังหวัดพิษณุโลก

โดยทั่วไปก็มีแนวเดียวกับชาวจีนในประเทศไทยที่ต่าง ๆ ก็จะพบว่าชาวจีนในในช่วงระบบการเมืองสมัยใหม่ของไทย ซึ่งเริ่มจากปี พ.ศ. 2475 มีลักษณะเด่นชัดแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ ชาวจีนที่อพยพอยู่ในเขตความเจริญตามเขตตัวเมือง หรือตามย่านชุมชนในบริเวณอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดพิษณุโลก จะเป็นชาวจีนที่นิยมการค้า หรือพานิชกรรมเพียงอย่างเดียว เพื่อสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ กับชาวจีนที่สนใจการเมืองที่แอบแฝงมาในด้านพ่อค้าพานิชกรรม ซึ่งในช่วง พ.ศ. 2475 นั้น ชาวจีนบางส่วนในประเทศไทย ได้รับอิทธิพลทางการเมืองจากพรรคคอมมิวนิสต์จีน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการปฏิวัติในสหภาพโซเวียต ทำให้มีการโฆษณาชวนเชื่อ

เผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ขึ้นในหมู่ชาวจีนอย่างลับ ๆ ซึ่งเป็นชาวจีนส่วนน้อย ชาวจีนในจังหวัดพิษณุโลกบางส่วนจึงได้รับอิทธิพลในทางการเมืองแนวทางดังกล่าวด้วย¹⁷

เจ้าหน้าที่ กอ.รมน. ภาค 3 (คนที่ 2) ซึ่งต้องรับผิดชอบงานด้านการข่าวและมวลชนในเขตกองทัพภาคที่ 3 รวมถึงจังหวัดพิษณุโลก เป็นระยะเวลากว่า 10 ปี และมีความเหมือนลัทธิคอมมิวนิสต์ในตัวเมืองพิษณุโลกเป็นอย่างดี ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...ในเรื่องเกี่ยวกับการแพร่ขยายของลัทธิคอมมิวนิสต์ในหมู่คนจีนของจังหวัดพิษณุโลกนั้น ก็เป็นเรื่องของอดีตเป็นส่วนใหญ่ตามรายงานที่เคยตรวจสอบมานั้นขยายตัวมากขึ้นมากในช่วงการต่อสู้ด้วยอาวุธของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ภายหลังจากปี พ.ศ.2508 เป็นต้นมาจนถึงปี พ.ศ.2515 ซึ่งในช่วงก่อนหน้านั้นเป็นการปลุกระดมทาส้มพรรคพวกและสะสมกำลังเงินกันมากกว่าในปี 2510 มีการจับกุมเครื่องรับส่งวิทยุและเอกสารต่าง ๆ ได้จากสมาคมจีนแห่งหนึ่ง ย่านโคมะคุมพร้อมผู้ต้องหาได้ จน พ.ศ.2526 ก็จับกุมยุทธปัจจัยได้จากการติดตามผู้ต้องหาซึ่งเป็นสตรีสูงอายุผู้หนึ่งในกรุงเทพฯ ส่งไปช่วย ผ.ก.ค. เขตเขาค้อ-หินร่องกล้า ระหว่างเพชรบูรณ์และพิษณุโลก มีคนจีนในจังหวัดพิษณุโลกบางคนให้ความร่วมมืออยู่บ้าง ส่วนปัจจุบันคนจีนที่ได้สัญชาติไทยสมบูรณ์ การเข้าสู่ระบบการเมืองไม่เป็นปัญหา แต่โดยมากจะไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกับมีแต่พวกลูก ๆ หลาน ๆ มากกว่าที่เข้ามาเล่นการเมืองอย่างเปิดเผย..."¹⁸

¹⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ กอ.รมน. คนที่ 2, เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

¹⁸ จากการศึกษาสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ กอ.รมน. คนที่ 2, เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

จากภาพในอดีตในทางการเมืองของไทยซึ่งมีการกีดกันชาวต่างชาติมิให้ยุ่งเกี่ยวในทางการเมือง โดยเฉพาะชาวจีนซึ่งเป็นคนต่างชาติที่ใหญ่ที่สุด ดังจะเห็นได้จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวว่าทรงตรัสกับข้าราชการที่เข้าเฝ้า "ข้าพเจ้าไม่ได้รังเกียจชังคนจีนเลย ที่ข้าพเจ้าขอนั้นก็เพียงขอให้ท่านคิดถึงตัวเองให้มากสักหน่อยเท่านั้น"¹⁹ และพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อทรงเสด็จเยี่ยมโรงเรียนชาวจีน ย่านเยาวราช "ท่านต้องสอนให้นักเรียนรักประเทศไทย แต่หวังว่าคงสอนให้รักประเทศไทยด้วย เพราะถ้าประเทศไทยประสบภัยเมื่อใดท่านต้องช่วยเหลือเมืองไทยด้วย"²⁰ และนโยบายชาตินิยมของจอมพล ป.พิบูลสงคราม เรื่อยมาจนสมัย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งตามแนวนโยบายชาตินิยมและแนวความคิดทางการเมืองของ จอมพล ป.พิบูลสงคราม กับ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ การดำเนินการในทางการเมืองต่อคนต่างชาตินั้นจะดำเนินการอย่างเด็ดขาดฉบับล้นคอโบไต โดยเฉพาะเมื่อกระทำผิดกฎหมายทั่วไป และการกระทำอันมีลักษณะเป็นคอมมิวนิสต์ ตามพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์มีทั้งการจับกุม คุมขัง การประหารชีวิต หรือการเนรเทศออกนอกประเทศทำให้ชาวจีน ที่กระทำผิดดังกล่าวถูกลงโทษอย่างมากมาย และมีการเพ่งเล็งคนจีนอย่างมากจากทางรัฐบาล ทำให้ชาวจีนส่วนใหญ่เกิดความหวาดกลัวและไม่ต้องการที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวในทางการเมือง ไม่ว่าจะในทางใดก็ตาม ทำให้หันมาทางด้านค้าขายเพียงอย่างเดียว และมีความผูกพันกับระบบราชการมากกว่าที่จะไปยุ่งเกี่ยวการเมือง เนื่องมาจากอำนวยความสะดวกทางการค้าได้เด่นชัดกว่าในระยะใกล้ชาวจีนในจังหวัดพิษณุโลกก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน

¹⁹ ทีวี อีระวงศ์เสรี, สถานภาพทางกฎหมายของชาวจีนในประเทศไทย, (พระนคร - โรงพิมพ์ โพธิ์สามต้น), หน้า 19

²⁰ เรื่องเดียวกัน หน้า 21

ชาวจีนรุ่นเก่าที่สูงอายุไม่ว่าจะเข้าเมืองมานานแล้วจนได้รับสัญชาติไทย หรือที่เข้าเมืองมาโดยถูกต้องตามกฎหมายมีใบต่างด้าวจะมีลักษณะที่ไม่ต้องการ ยุ่งเกี่ยวในทางการเมืองอย่างเปิดเผย ไม่ว่านจะเป็นเพียงความคิดเห็นหรือการกระทำไม่ว่าจะคัดค้านหรือสนับสนุน การแสดงออกจะเป็นไปอย่างระมัดระวังเกี่ยวกับเรื่องนี้

คุณ "จี" กรรมการสมาคมจีน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...ในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองแล้ว คนจีนโดยเฉพาะรุ่นเก่า ๆ ไม่ค่อยอยากไปยุ่งเกี่ยวกับเพราะอดีตจากนโยบายของรัฐบาล อย่างที่ทราบกันคนจีนซึ่งส่วนใหญ่แล้วค้าขายเป็นหลัก เขากลัวว่าจะกระทบกระเทือนทางด้านการค้า ถ้าจะไปสนับสนุนใครแล้วฝ่ายตรงข้ามจะไม่พอใจซึ่งจะทำให้ถูกแก้แค้นได้ ถ้าฝ่ายคนไม่ได้รับเลือกตั้งเข้ามา ส่วนได้จะเข้าไปเล่นโดยตรงเปิดเผยเลยนั้น ยิ่งไปใหญ่คือไม่มีเวลาด้วย กับตั้งใจที่ไม่ใช่หน้าที่ของตน แต่เรื่องพวกนี้ก็มาจาง ๆ ไปในคนรุ่นใหม่ ๆ..."²¹

การค้าที่ขยายตัวออกไปทางด้านพานิชกรรมของจังหวัดพิษณุโลกประกอบกับได้รับเลือกให้เป็นเมืองหลักตั้งแต่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4²² ทำให้การขยายตัวเพื่อรองรับการวางผังดังกล่าวขึ้นอย่างมากมาเพื่อให้เป็นศูนย์กลางของภาคเหนือตอนล่างเชื่อมกับภาคกลางตอนบนและภาคอีสานตอนบนด้านตะวันตก พิษณุโลกจึงเป็นศูนย์กลางทางพานิชกรรม การลงทุนต่าง ๆ ในจังหวัดใกล้เคียงส่วนใหญ่เกิดจากนายทุนชาวจีน ของจังหวัดพิษณุโลกไปลงทุน ความรู้สึกต้องการความมั่นคง ต่อกิจการต่าง ๆ ของชาวจีนทำให้อยู่ในสภาวะที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่จำเป็นจะต้องเข้ามายุ่งเกี่ยวในทางการเมืองเพื่อรักษาผลประโยชน์

²¹จากการสัมภาษณ์ คุณ "จี" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

²²ข้อมูลจาก เอกสารจุดหมายและแนวทางการพัฒนาเทศบาลระยะยาว (15 ปี), ระหว่าง พ.ศ. 2528-2543 ของเทศบาลเมืองพิษณุโลก (พิษณุโลก-โรงพิมพ์ รัตนสุวรรณ 3, 2528), หน้าหน้าประกอบ

ทางการค้าไว้เพราะระบบการเมืองจะสามารถทำให้การค้าดำเนินการไปได้อย่างที่ต้องการ ประกอบด้วยนโยบายของรัฐบาลในแบบประชาธิปไตย เปิดกว้าง และความใจกว้างของคนไทย ในทางการเมือง ตลอดจนการผสมกลมกลืนในวัฒนธรรมระหว่างคนไทย กับคนจีนทำให้การมีส่วนร่วมในทางการเมือง สามารถจะกระทำได้อย่างง่ายดาย เช่นเดียวกับคนไทยทั่วไป ลักษณะทั่วไปในการดำเนินการในทางการเมืองของชาวจีนในจังหวัดพิษณุโลก โดยส่วนใหญ่จะกระทำในลักษณะปิดบังอยู่ เนื่องจากเหตุผลทางการค้าแล้ว ความรู้สึกในอดีตในการต่อต้านการเมือง ยังมีอยู่ในลักษณะดังกล่าว

คุณ "ซ" สมาชิกคณะกรรมการสมาคมจีนผู้หนึ่งซึ่งไม่ขอเปิดเผยชื่อได้ให้สัมภาษณ์ในเรื่อง การมีส่วนร่วมในทางการเมืองว่า

"...ในส่วนเกี่ยวกับการค้า ซึ่งปัจจุบันก็สลับซับซ้อนขึ้นทุกที การแข่งขันก็มีอยู่สูง การช่วงชิงการค้าได้เปรียบทำให้ต้องมีการเกาะนักการเมืองกันมากขึ้นในทุกระดับ แล้วแต่ความสำคัญของระบบการค้า อย่างคราวเลือกตั้งใหญ่ผู้นำสมาคมจีนและประธานสมาคมทั้ง 7 สมาคม ลงมติกันให้ช่วยเหลือ คุณสุชน ชามพูนท และคุณ ยิ่งพันธ์ มนะสิการ ซึ่งลงเลือกในเขต 1 ซึ่งรวมเขตเทศบาลด้วย ผลก็ได้ทั้ง 2 คน ซึ่งทั้ง 2 ท่านก็ช่วยเหลือพวกเราเป็นอย่างดี การช่วยนั้นก็ทั้งออกเงินกัน ประชาสัมพันธ์ทั้งลับทั้งแจ้งกันเต็มที่ ในเรื่องทางการค้าท่านช่วยเหลือทั้งเรื่อง ภาษีอากร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ คือใครมีปัญหา ไปหากก็เหมือนสำเร็จทุกราย ซึ่งทั้ง 2 ท่านเองก็ เป็นคนเชื้อสายจีนเหมือนกัน..."²³

การค้าในทางการเมืองนั้นต้องการความเข้มแข็ง จึงต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบ การดำเนินการของสมาคมจีนนั้น เนื่องจากสมาคมได้จดทะเบียน ก่อตั้งสมาคมไว้กับทางกองบังคับการสันติบาล ในช่วงปี 2495²⁴ ซึ่งห้ามการก่อตั้งสมาคมด้วยวัตถุประสงค์ทางการเมือง ทำให้วัตถุประสงค์ดังกล่าวกลายเป็นข้อบังคับของสมาคมจีนที่สำคัญไป ทำให้การดำเนินงานทางการเมืองที่ผ่านมาจึงไม่ได้กระทำในนามของสมาคม

²³จากการสัมภาษณ์ คุณ "ซ" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

²⁴ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ คุณ "เอ" สมาชิกสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2530 โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

ถึงแม้ว่าความจริงแล้ว การดำเนินการคณะกรรมการส่วนใหญ่ของสมาคมจะเห็นชอบหรือดำเนินการดังกล่าว แต่ถือว่าการดำเนินการเป็นไปโดยบุคคล ไม่ใช่ของสมาคม สมาคมจึงมีลักษณะแฝงตัวของบุคคล ที่ดำเนินการกิจการทางการเมือง นอกเหนือจากกิจการทั่ว ๆ ไปของสมาคมเองแล้ว

คุณ "เอช" กรรมการสมาคมจีน เจ้าของร้าน ซึ่งจำหน่ายผ้าและเสื้อผ้าขนาดใหญ่ ใต้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...ในส่วนเกี่ยวกับการเมืองนั้น สมาคมมีข้อห้ามโดยเด็ดขาด ดังนั้นการที่จะดำเนินการโดยใช้ชื่อสมาคมจึงไม่สามารถที่จะดำเนินการได้ ส่วนการดำเนินการในทางการเมืองทุกครั้งที่เกิด เราถือว่าเป็นเรื่องของบุคคลหรือพรรคพวกของเขา ถึงแม้ว่าจะจะเป็นสมาชิก หรือคณะกรรมการสมาคมจีนทั้งหมดก็ตาม คือหมายความว่า แม้จะเป็นบุคคลกลุ่มเดียวกันคนเดียวกัน ถ้าดำเนินการตามข้อบังคับของสมาคมจีนก็คือสมาคมจีน ถ้าเปลี่ยนเรื่องหันไปทางการเมือง ก็ไม่ใช่ในนามของสมาคมจีน..."²⁵

คุณ "ไอ" กรรมการสมาคมจีน ใต้ให้สัมภาษณ์กรณีดังกล่าวว่า

"...มันเป็นเรื่องปฏิเสธไม่ได้แล้วในปัจจุบันว่า คนจีนไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง เพราะ สังคมเปิดกว้างคนจีนก็มีสิทธิ์เหมือนคนไทยเพียงแต่ว่าจะเข้าไปยุ่งกันในรูปไหนเท่านั้น ถ้าคนเป็นต่างดาวก็ไม่ยุ่ง แต่ถ้าคนรุ่นใหม่ก็เต็มตัวเลย หรือยื่นเชียร์กันไป บ้างก็ลับ ๆ ช่วยพรรคพวก วัตถุประสงค์ก็แล้วแต่บุคคล แต่จุดยืนสุดก็คงเรื่องผลประโยชน์ทางการค้ามากกว่าอื่น ๆ ส่วนสมาคมนั้นมีกฎหมายห้ามใช้ชื่อของสมาคมในทางการเมือง แต่ความจริง ๆ ก็รู้ ๆ กันอยู่ว่าสมาชิกสมาคมก็คือ ผู้มีบทบาททางการเมืองในปัจจุบัน..."²⁶

²⁵จากการสัมภาษณ์ คุณ "เอช" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 2-6 ธันวาคม 2529 โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

²⁶จากการสัมภาษณ์ คุณ "ไอ" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

ในความเกี่ยวพันกับการเมืองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลของคณะกรรมการสมาคมจีน เนื่องจากชาวจีนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ความสัมพันธ์กันโดยตรงกับการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล จึงเกิดขึ้นตลอดเวลาทุกด้าน เนื่องจากการปกครองท้องถิ่น รูปแบบเทศบาล เป็นการปกครองที่มีความเป็นอิสระอยู่สูง ดังนั้น กฎเกณฑ์ หรือข้อบัญญัติที่ออกโดยสภาเทศบาล จึงมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชาวจีนในเขตเทศบาลพอสมควร และในด้านตรงกันข้าม การเคลื่อนไหวในการดำเนินกิจกรรมของชาวจีนก็จะมีผลกระทบต่อเทศบาลเช่นเดียวกัน การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลจึงเป็นการต่อรองผลประโยชน์กันอยู่ตลอดเวลาระหว่างสภาเพื่อประกาศบังคับใช้ตามขั้นตอน ส่วนหนึ่งของกระบวนการจึงต้องพึงเสี่ยงสะท้อนจากชาวจีนในเทศบาลด้วย

คุณ "บี" สมาชิกสภาเทศบาล ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...การออกเทศบัญญัติเพื่อเป็นข้อบังคับในเขตเทศบาล อันนี้เราจะคำนึงถึงคนส่วนใหญ่เป็นหลัก การจะออกข้อบัญญัติบางอย่างแน่นอน เราจะต้องดูความเป็นไปได้ของความเหมาะสม และเสียงที่ดังสะท้อนออกมา เมื่อเรานำความคิดไปปรึกษา สำหรับชาวจีนถึง ถึงผมปัจจุบันจะเป็นที่ปรึกษาที่ติดตลกดี ในบางเรื่องก็เห็นว่าจำเป็นต่อส่วนร่วมแล้ว ผมก็ไม่ได้ละเลยหรือยินยอมโอนอ่อนตาม แต่ถ้าเรื่องไหนพอลุ่มอะล่วยกันได้ที่ว่ากันไป พรรคพวกกันทั้งนั้น..."²⁷

การต่อรองหรือการผลักดันในเรื่องความต้องการของชาวจีนที่มีต่อการบริหารของเทศบาลการจะได้รับผลสำเร็จหรือบรรลุความต้องการนั้น มีหลายลักษณะ แล้วแต่แต่ละบุคคล หรือแต่ละกลุ่มในสมาคม จะมีความสามารถใช้ได้ ปัญหาที่จึงนำไปสู่การผลักดันที่จะทำให้พรรคพวกหรือกลุ่มของชาวจีนในสมาคม หรือพรรคพวกที่จะสามารถอำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มชาวจีนได้ มีโอกาสที่จะเข้าไปบริหารงานของเทศบาล เพื่อจะสามารถทำให้การ "ต่อรอง" ในเรื่องต่าง ๆ ที่ชาวจีนต้องการมีลักษณะที่ง่ายเข้า การมีส่วนร่วมในทางการเมืองในการเมืองท้องถิ่นแบบเทศบาล จึงเป็นการเมืองรูปแบบหนึ่งที่ชาวจีนเข้าไปมีบทบาทสูงขึ้นในปัจจุบัน

²⁷จากการสัมภาษณ์ คุณ "บี" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2529, โดย นายทรงพล พุกจันทร์.

คุณ "ม" กรรมการสมาคมจีน เจ้าของกิจการหลายอย่างในจังหวัด
ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...ก็ยอมรับกันครับในเรื่องผลประโยชน์ระหว่างเทศบาลกับชาวจีน เมื่อก่อน
เราใช้หรือ กลุ่มเราใช้การเข้าหาข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ หรือเข้าหาการเมือง
ท้องถิ่นโดยตรง แต่โดยมากผ่านคนกลางในการติดต่อในเรื่องต่าง ๆ แต่มันไม่
สะดวก หรือบางทีก็ไม่ได้ดังที่หวังไว้ ปัจจุบันนี้ทุกอย่างเปิดกว้างถึงแม้คนจีนเก่า ๆ
จะกลัวการเมืองอยู่แต่คนรุ่นใหม่ก็ตื่นแล้ว การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลที่
ผ่านมา ผมก็ส่งลูกชายผมลงทีม จุฬารัตน์ ที่เป็นผู้บริหารปัจจุบันนี้ ก็ได้รับเลือกเข้ามา
ก็ด้วยความร่วมมือจากกรรมการสมาคม และพวกเราชาวตลาด ใครกลัวก็ช่วย
ทางการเงินกับเขา ซึ่งก็ส่วนใหญ่ แต่ผมก็ขอให้ช่วยคลุ้ยหาเสียงจนทีมของเราชนะ
เดี๋ยวนี้ทำอะไรก็ล่องง่ายขึ้น..."²⁸

ส่วนการมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการเลือกตั้งจนถึง การบริหารงานเทศบาลของ
ชาวจีนและคณะกรรมการสมาคม มีลักษณะของการผลักดันทางการเมืองท้องถิ่นจากกลุ่มผล
ประโยชน์ที่ใหญ่ที่สุดในท้องถิ่น เพื่อสนองความต้องการของกลุ่ม กระบวนการต่าง ๆ ในการ
ปฏิบัติเพื่อผลักดันเพื่อให้กลุ่มของตนได้รับเลือกตั้งเข้ามาจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจและน่าจะติดตามต่อไป

2. สมาคมจีนกับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลปี 2528 สมาคมจีน
โดยคณะกรรมการต้องการเข้าไปมีส่วนในการบริหารเทศบาลโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง เพื่อ
รับการคัดเลือกจากราษฎร ในเขตเทศบาลโดยการลงสมัครรับเลือกตั้ง และให้ความช่วยเหลือ
กลุ่มที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยอาศัยความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่เพื่อให้ได้ รับการคัดเลือกใน
ที่สุด โดยสามารถพิจารณาได้จากการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 กิจกรรมของสมาคมจีนที่ก่อให้เกิดเป็นรากฐานอำนาจทางการเมือง

การดำเนินการของสมาคมจีน ในทางปฏิบัติแล้วกิจกรรมด้านต่าง ๆ
ไม่ได้จำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะในหมู่สมาชิกของสมาคม หรือชาวจีนโดยทั่วไปเท่านั้น เนื่องจาก

²⁸จากการสัมภาษณ์ คุณ "ม" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2529,
โดย นายทรงพล พุกจันทร์.

สมาคมเองมีขอบเขตอำนาจที่กว้างขวางออกไปตามระบบเศรษฐกิจและการค้าของคณะกรรมการ และสมาชิกของสมาคมเอง การสัมพันธ์กับระบบอื่น ๆ รอบข้างจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่เพียงแต่เฉพาะในวงการค้าในระบบราชการทั้งพลเรือน ตำรวจ ทหาร การติดต่อกันเป็นประจำ สม่ำเสมอกับคณะกรรมการของสมาคม

คุณ "บ" กรรมการสมาคมจีน ได้เปิดเผยเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

"...คณะกรรมการของสมาคมจีนเป็นคนค้าขาย การสัมพันธ์กับหน่วยราชการก็เป็นส่วนหนึ่งที่เป็นเรื่องของการค้า ยังเป็นการทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ กันได้ ก็เป็นการสร้างมิตรภาพ อบอุ่นใจกับทางคณะกรรมการ ก็ถือว่าเป็นหน้าที่อันหนึ่ง อย่างปัจจุบัน ฝ่ายทหารนอกจากชั้นรอง ๆ ลงไป ท่านนายทนายคนปัจจุบันคือ คุณ บรรเลง รอบบรรเจิด ก็สนิทกับ พลตรี สิริ ทิวพันธ์ รองแม่ทัพภาค 3 (ปัจจุบัน เป็นแม่ทัพภาคที่ 3 ยศพลโท-ผู้วิชัย) ทางพลเรือนก็ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าฯ ฯลฯ ก็ต้องต้อนรับดีทุกท่านที่มาดำรงตำแหน่ง ทางตำรวจก็ด้านผู้ บังคับการภูธร 8 ทุกท่าน รวม ๆ มาถึง ผู้กำกับฯ ทำให้ในสายตาประชาชน ทั่ว ๆ ไปเรามีความน่าเชื่อถือสูง..."²⁹

นอกจากการสร้างความสัมพันธ์โดยตรงกับหน่วยราชการด้านต่าง ๆ ทุก ๆ ด้านแล้ว งานหลักโดยตรงของสมาคมอีกทางหนึ่งคือ ความสัมพันธ์กับประชาชนโดยทั่ว ๆ ไป นอกจาก สมาชิกสมาคม การสร้างความสัมพันธ์นั้น เกิดขึ้นได้ 3 ลักษณะ คือ การได้รับการขอความร่วมมือ จากหน่วยราชการ การริเริ่มของทางคณะกรรมการสมาคมเอง ในการกำหนดขึ้น และการได้รับการติดต่อจากประชาชนหรือกลุ่มเอกชน ลักษณะการสร้างความสัมพันธ์เป็นไปในด้านการกุศล และสาธารณะประโยชน์ และการบรรเทาสาธารณภัยต่าง ๆ เป็นหลักปฏิบัติมากกว่าด้านอื่น ๆ

²⁹จากการสัมภาษณ์ คุณ "บ" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

คุณ "เจ" กรรมการสมาคมจีน ได้กล่าวถึงงานทางด้านนี้ของสมาคมว่า

"...งานทางด้านนี้ของสมาคมตอนแรกก็เน้นเฉพาะสมาชิกของสมาคม แต่ต่อหลังเราก็มาคำนึงถึงส่วนรวมด้วย เพราะเรามาอาศัยแผ่นดินนี้ อยู่สุขสบาย จึงคิดจะตอบแทนคุณของคนไทย ส่วนใหญ่การบริการการกุศลเราจะกระทำกันอย่างสม่ำเสมอ บางที่สมาคมนิเรมกระทำเอง บางที่สมาชิกอยากทำบุญก็ทำโดยผ่านสมาคม ทำให้เรามีเงินและสิ่งของอยู่ตลอดเวลา อย่างเช่น การแจกจักรยานให้โรงเรียนบ้านเสื่อลากทาง อำเภอเมือง การแจกผ้าห่มให้ราษฎรยากจนทั้งในเมืองและอำเภอบนคอกที่ผ่านมา การบรรเทาสาธารณภัยนั้นทางสมาคมไม่ค่อยได้ยุ่งตรงนัก แต่มีส่วนย่อยของเราทำโดยตรงคือ มูลนิธิประสาทรณสถาน 1 ใน 7 สมาคมของเรา จนประชาชนชื่นชมและรับรู้ถึงการกระทำของเรา..."³⁰

การสร้างสาธารณกุศล เช่น สวนหย่อม กลางเมืองอื่น ๆ ก็เป็นส่วนหนึ่งของการทำสาธารณประโยชน์ของสมาคมเป็นการโฆษณาประกาศถึงเกียรติภูมิอย่างหนึ่งของสมาคมจีนที่ได้รับความนิยมรับจากประชาชนทั่วไป และการทำทาน หรือการกุศลด้านต่าง ๆ ของสมาคมจีนมักได้รับความร่วมมือจากประชาชนอย่างกว้างขวางเช่น การออกพัฒนาถนนหนทาง ตลอดจนกลางเมือง การออกไปตัดผมฟรีให้ราษฎร และนักเรียนตามเขตชุมชนแออัด เช่น สลัมหลังโรงฆ่าสัตว์ อำเภอเมือง

คุณ "เก" สมาชิกสภาเทศบาล กลุ่มจุฬามณี ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวว่า

"...ทางสมาคมจีนเรามีมนุษยสัมพันธ์ดีกับประชาชนคนไทยในท้องถิ่นดีมาก เพราะเรามีแต่การให้ ก็เรามีทรัพยากรทุกด้านมากมายทำให้ทางกลุ่มเราจะทำอะไรหรือกลุ่มอื่น ๆ ไม่ว่าจะทำอะไรต้องพึ่งเราพอสมควร..."³¹

³⁰จากการสัมภาษณ์ คุณ "เจ" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

³¹จากการสัมภาษณ์ คุณ "เก" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

นอกจากการบริจาคหรือการทำสาธารณกุศลให้กับประชาชนทั่วไปทางสมาคมยังได้ทำการบริจาคเงิน หรือสิ่งของให้กับหน่วยราชการอีกมากมายได้แก่ การบริจาครถมอเตอร์ไซค์ 10 คันให้สายตรวจ สภ. อำเภอเมืองพิษณุโลก การบริจาคเงินให้กับสหภาพที่เสียชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่ในเขตกองทัพภาคที่ 3 ซึ่งมีที่ตั้งในเขต อำเภอเมืองพิษณุโลก การบริจาครถช่วยกาชาดจังหวัด ซึ่งคุณ "ค" สมาชิกสมาคมจีน และเป็นคณะกรรมการของสมาคมซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มาตลอดได้กล่าวว่า

"...คุณคิดดูจังหวัดพิษณุโลกเป็นที่ตั้งหน่วยราชการมากมายทั้งจากส่วนกลางและจังหวัดจำนวนมากมากมายมหาศาล เราผูกมิตรใช้เป็นการดีทุกด้านไม่มีอะไรเสียทั้งการค้า การติดต่อกัน การขอความช่วยเหลือหรือแม้แต่ช่วยพรรคพวกหาเสียงทางการเมือง ตลอดจนการสร้างภาพพจน์ของเรากับหน่วยราชการเป็นอย่างดี การให้จริง ๆ ถึงไม่หวังผลประโยชน์อะไรแต่จริง ๆ แล้วมันต้องมีผลสะท้อนกลับมาแน่นอน..."³²

การดำเนินการทางด้านสาธารณกุศลของสมาคมจีน เป็นการดำเนินการที่มีความต่อเนื่องเป็นระบบตั้งแต่ในอดีตของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ที่ผ่านมาทำให้สามารถมองเห็นเป็นผลงานที่เป็นอยู่ทั้งถาวรวัตถุหรือความรู้สึก "สำนึกบุญคุณประชาชน" ที่เคยได้รับความช่วยเหลือซึ่งนับวันจะขยายวงกว้างออกไปจากการสังเกตและพบของผู้วิจัยพบว่าอุปกรณ์ต่าง ๆ ของสมาคมจีนที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นโต๊ะ เก้าอี้ ฝ้าม่าน สถานที่ทำการ ฯลฯ ได้ถูกหมุนเวียนยืมจากหน่วยราชการตลอดเวลา โดยไม่คิดมูลค่า ถ้าเป็นเอกชนที่มายืมหรือการบอกฝากยืม โดยผ่านกรรมการของสมาคมคนใดคนหนึ่ง ก็ไม่คิดมูลค่าซึ่งเรื่องนี้

คุณ "เอ" สมาชิกสมาคมจีน ได้กล่าวว่า

"...ท่านนายกสมาคมทุกคนที่ผ่านมามีคำสั่งว่าเป็นบริการที่ให้โดยไม่ต้องลงทุนอะไรมากนักในการผูกมิตร และทำประโยชน์และเป็นการเผยแพร่เกียรติคุณของสมาคมเองจึงขอให้ดำเนินการเต็มที่..."³³

³²จากการสัมภาษณ์ คุณ "ค" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

³³จากการสัมภาษณ์ คุณ "เอ" สมาชิกสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

และจากการสังเกตการณ์กับประชาชนในรอบนอกของผู้วิจัยที่เคยได้รับความช่วยเหลือจากทางสมาคม ได้รับคำบอกเล่าจาก

นายเฉลิม นักระนาด อาชีพสามล้อ อยู่หลังป่าช้าจีน บ้านไม่เลขที่ ว่า

"...ตอนบ้านผมหลังเดิมไฟไหม้ สมาคมเขาเอาสิ่งของมาให้ดีกว่าที่เคยมีมาอีก และยังช่วยเรื่องโครงการเช่าสามล้ออีก ดังนั้นถ้าผู้จัดการสมาคมจะให้ผมช่วยเหลืออะไรผมก็จะไปช่วยทันที..."³⁴

นางเมี้ยน อ่วมพรม บ้านอยู่ถนนสายบ้านคลอง แต่มาค้าขายหาบแร่ บริเวณตลาดสถานีรถไฟ กล่าวว่า

"...ตอนแรกมาค้าถูกจับ เทศบาลหาว่าเกะกะ ต้องรวมตัวไปให้คุณ "เอช" กรรมการสมาคมจีน ช่วยเจรจาให้ คุณคึกชี แฉนนี้เป็นห้างมากมายถ้าไม่มี หาบแร่คนที่มาซื้อของจะเข้าห้างสักกี่คน ส่วนมากมาซื้อของกินเล็ก ๆ น้อย ๆ แล้วก็เลยเข้าห้าง เทศบาลจึงยอม..."³⁵

งานทางด้านดาววัตถุของสมาคมจีนที่ช่วยเหลือให้เป็นสาธารณะประโยชน์โดยตรงนั้น ปัจจุบันนี้มิให้เห็นน้อย เนื่องจากการก่อสร้างแต่ก่อน ๆ นั้น ทางสมาคมได้จัดทำไว้ได้ชำรุดไปตามกาลเวลา ได้แก่ส่วนหย่อมต่าง ๆ ถนน ซอย หรือโรงเรียนรอบนอก

คุณ "ม" กรรมการสมาคมจีน กล่าวว่า

"...เดี๋ยวนี้มีดาววัตถุที่สมาคมจะไปจัดสร้างนั้นไม่มีอีกแล้ว เพราะมีหน่วยราชการ เทศบาลเขาไปสร้างไว้กันหมด ไร่ที่เราเคยสร้าง เขาก็ไปทำทับไว้อย่างดีแล้ว อย่างพวกถนน ซึ่งให้ประโยชน์พวกเรา ส่วนใหญ่แต่ประชาชนทั่วไปก็ใช้ประโยชน์ด้วย ถ้าจะสร้างอะไร ปัจจุบันก็จะช่วยเป็นการสมทบมากกว่าจะไปทำเอง เช่น การจัดทำถังขยะ การติดไฟตามตรอก อะไรพวกนี้..."³⁶

³⁴จากการสัมภาษณ์ นายเฉลิม นักระนาด, เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

³⁵จากการสัมภาษณ์ คุณเมี้ยน อ่วมพรม, เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2530,

³⁶จากการสัมภาษณ์ คุณ "ม" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2529 โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

ด้านความสัมพันธ์หรือการเข้าไปคลุกคลีกับข้าราชการระดับต่าง ๆ ของทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ตามหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งที่ตั้งอยู่ที่พิษณุโลก การดำเนินการจากการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยว่าเป็นไปในลักษณะทั้งส่วนตัวและสมาชิกสมาคมเงินเอง และเป็นไปในนามของสมาคมเงิน การพบปะกัน นั้นมีทั้งเป็นในลักษณะ การเลี้ยงสังสรรค์ การเข้าร่วมในสมาคมกีฬา เช่น เทนนิส เปตอง โดยเน้นที่ความคุ้นเคย ส่วนตัวเป็นหลัก

ในส่วนของข้าราชการนั้นผู้น้อยระดับรอง ๆ ลงมาจากระดับผู้บังคับบัญชาระดับสูง ๆ ของหน่วยงาน แล้วมักจะมีการติดต่อสัมพันธ์ให้ความสะดวก การติดต่อค้าขาย เช่น ตำรวจระดับรองสารวัตร หรือปลัดอำเภอ หรือเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของส่วนราชการก็ให้ความช่วยเหลือด้านเครดิตต่าง ๆ ได้แก่ การยืมของสมาคม การให้ซื้อรถมอเตอร์ไซค์โดยไม่ต้องวางเงินคาวน โดยติดต่อกรรมการสมาคมเงินพูดคุยให้ ฯลฯ

คุณ "ง" กรรมการสมาคมเงินซึ่งไม่ขอออกนาม ได้ให้ความเห็นในเรื่องนี้ ว่า

"...การติดต่อในนามสมาคมนั้นจะถูกเชิญไปขอความช่วยเหลือมากกว่า หรือ การทำความคุ้นเคยกับผู้ใหญ่ แต่ถ้า การสัมพันธ์ส่วนตัวของกรรมการสมาคมแล้ว เขามักจะมีผลประโยชน์ร่วมกันไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง การกรรมการอย่างผมหรือท่านนายกคนปัจจุบัน คุณบรรเลง กินเลี้ยงกันไม่หยุดหย่อนทุกวันเลย ส่วนที่ถามถึงเจ้าหน้าที่ผู้น้อยนั้น เราต้องให้ความสำคัญเพราะเราต้องติดต่อพวกเขา เช่นกัน ก่อนถึงระดับใหญ่ ถ้าเขาไม่ให้ความร่วมมือก็ไปไม่ไหว อีกอย่างสร้างพวกไว้ฉันผมว่ามีดีทุกทางเลยนะ..."³⁷

การช่วยเหลือหน่วยราชการนอกจากการให้หรือบริจาคสิ่งของให้กับทางราชการโดยตรง ดังที่ได้กล่าวมาแล้วการช่วยเหลือเป็นไปในรูปแบบ การเป็นผู้รับผิดชอบแทนหน่วยราชการเลยทีเดียว การช่วยในลักษณะนี้ ได้แก่ การเป็นเจ้าของภาพต้อนรับแขกของจังหวัด การช่วยจังหวัดจัดงานต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ถาม คุณ "ง" กรรมการสมาคมเกี่ยวกับเรื่องในลักษณะเช่นนี้ คุณ "ง"

• ได้กล่าวว่า

³⁷จากการสัมภาษณ์ คุณ "ง" กรรมการสมาคมเงิน เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

"...อันนี้ผมว่าจัดเป็นธรรมดา เพราะทางหน่วยราชการเขามุ่งงานกันมากอันไหนที่มีความสำคัญตกลงมาเขาก็ให้เราไปช่วยเช่นคราวคันปี (ปี 2529) และนาฏศิลป์จีนแดงมาเยือน เราก็รับมือเป็นเจ้าของภาพให้ หมดเงินไปลายหมื่นบาท ส่วนการไปต้อนรับผู้ใหญ่จากส่วนกลาง กรุงเทพฯ ของหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะจังหวัด กับตำรวจ และอีกหลายอย่างนั้น ก็มักจะเป็นเรื่องส่วนตัวเสียมากกว่า คือถ้ามีความเกี่ยวพันใกล้ชิดกับใคร ก็มักจะไปช่วยให้มีบุญคุณกันเอาไว้ เพื่อผลช่วยเหลือกันด้านต่าง ๆ ค่ะ..."³⁸

การเข้าไปเกี่ยวพัน หรือสร้างความสัมพันธ์ของสมาคมจีน กับประชาชนทั่วไป และระบบราชการทำให้สมาคมจีน อยู่ในฐานะที่มีความเชื่อถือทั้งในระดับท้องถิ่นของเทศบาล และระดับจังหวัดพิษณุโลก นอกเหนือจากการให้การบริการแก่สมาชิกของสมาคมตามวัตถุประสงค์ของสมาคมที่ได้จัดตั้งไว้ ตั้งแต่ก่อตั้งสมาคม โดยคณะกรรมการของสมาคมมีแนวความคิดที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยใช้เป็นลักษณะเฉพาะบุคคลก็ตาม แต่การดำเนินการด้านต่าง ๆ ของสมาคมที่ผ่านมา เป็นการสร้างความนิยมจากประชาชนทั่วไป ข้าราชการ สมาชิกสมาคมเอง อย่างค้ำยำง เปรียบได้กับเป็นการหาเสียงที่แอบแฝงอยู่มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ถ้ามองในแง่ของการเมือง ดังนั้น จึงเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่สมาคมโดยคณะกรรมการ จะมาเกี่ยวพันกับกลุ่ม หรือบุคคลในทางการเมืองในระดับต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเมือง การเมืองท้องถิ่นแบบเทศบาลเป็นผลกระทบโดยตรงต่อสมาชิกสมาคม รวมถึงคณะกรรมการของสมาคมเอง

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ของสมาคม กับการดำเนินด้านสาธารณประโยชน์ แก่ประชาชน ราชการ หรือสวัสดิการของสมาชิกสมาคม ที่เป็นประโยชน์ต่อความนิยมที่มีต่อสมาคม ในการเข้าไปมีส่วนร่วมการเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลเพื่อให้สมาคมได้รับสิทธิ์ หรือเสียงในการบริหารงานเทศบาลต่อไป

การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ปี พ.ศ.2528 นั้น สมาคมจีนโดยคณะกรรมการสมาคมก็ได้เข้าไปมีบทบาทในกระบวนการเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลในระดับต่าง ๆ อย่างเข้มแข็ง

³⁸จากการสัมภาษณ์ คุณ "ง", กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

เนื่องจาก มีสมาชิกสมาคมจีนบางส่วนได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในกลุ่มที่แข่งขันกันอยู่ คือ กลุ่ม จุฬามณี กลุ่มวังจันทร์ และผู้สมัครอิสระจำนวนทั้งหมด 42 คน ต้องการจำนวน 18 คน ในการ เป็นสมาชิกสภาเทศบาล และเพื่อให้ได้นโยบายที่สอดคล้องต่อความต้องการของสมาชิก สมาคม จีนส่วนใหญ่ ในเรื่องนี้

คุณ "ก" คณะกรรมการสมาคมจีนได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...เราได้รับการติดต่อเป็นการส่วนตัวว่า ลูกคุณมนัส (คณะกรรมการสมาคมจีน-ผู้วิจัย) และเพื่อนลงทีม จุฬามณี โดยมีคุณสุวรรณ อุบลเจริญ พวกกันเป็นหัวหน้าทีม ตอนนั้นเป็นที่ปรึกษาที่ดีมากของสมาคม คนอื่นก็พรรคพวกกันทั้งนั้น พูดคุยนโยบาย กันแล้วก็เห็นว่าดี ผมพูดคุยกับ กรรมการคนอื่น ๆ แล้วผมว่าเอาด้วยกันเกือบทั้งหมด เหมือนที่เราได้ช่วย คุณสุชน ชามพูนท (สส.-พรรคชาติไทย-ผู้วิจัย) กับคุณ ยิ่งพันธุ์ มนะสิการ (สส.พรรคประชากรไทย) ให้ได้รับเลือกตั้งมาคราวปี 29 เราก็เริ่มติดต่อกับสมาชิกของเรา..."³⁹

การสนับสนุนของกรรมการสมาคมจีนให้กับกลุ่มจุฬามณี มีการให้การสนับสนุนออกเป็นหลายอย่าง เช่น การให้เงิน ทรัพยากรต่าง ๆ ที่ใช้ในการหาเสียง การหาเสียงให้ในหมู่ ชาวจีนที่ กรรมการผู้นั้นมีอิทธิพลอยู่ รวมถึงการหาเสียงให้ในหมู่ประชาชนทั่วไปและข้าราชการ ที่รู้จักมักคุ้น การลงคะแนนเสียงให้ในกลุ่มผู้สมัคร

คุณ "จ" กรรมการสมาคมจีน ผู้ขอสงวนนามได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...การช่วยกัน เราก็บอยต่อ ๆ กัน ส่วนใหญ่ใครจะช่วยอะไรก็ขึ้นอยู่กับความสนิทสนม หรือมีส่วนได้เสีย โดยตรงหรือไม่ในเรื่องเงินกับอุปการณ์ แต่ที่แน่ ๆ คือขอร้องกันในเรื่องคะแนนเสียง และการหาเสียงก็ว่าควรจะร่วมมือกัน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นเอกภาพ 100 % เพราะว่าในสมาคมเอง ก็ยังมีความขัดแย้งกันอยู่บ้างในหลายเรื่อง และกรรมการบางคนกับผู้สมัคร แต่ถ้าเป็นส่วนน้อยส่วนใหญ่เอาด้วย..."⁴⁰

³⁹จากการสัมภาษณ์ คุณ "ก" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2530 โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

⁴⁰จากการสัมภาษณ์ คุณ "จ" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

2.2 กรรมวิธีการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล

ปี พ.ศ.2528 ของกรรมการสมาคมจีน

การเข้ามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของกรรมการสมาคมจีน มีลักษณะที่สำคัญอยู่ 4 ลักษณะ ดังที่กล่าวคือ การเป็นหัวคะแนน หรือการช่วยหาเสียงให้ในประชาชนทั่วไป และข้าราชการ การช่วยประชาสัมพันธ์หาเสียงในหมู่ชาวจีน การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน และอุปการะต่าง ๆ และการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งแต่ละกระบวนการ กรรมการบางคนที่มีส่วนได้เสียโดยตรงอาจจะกระทำครบทุกอย่างในการช่วยผู้ที่ตนสนับสนุน แต่ส่วนใหญ่แล้วจะกระทำในส่วนที่ตนสะดวกที่สุด ในการช่วยเหลือ เนื่องจากมีสาเหตุหลายประการที่เห็นได้ชัดเจนคือ การไม่มีเวลาให้เนื่องจากกรรมการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางพานิชกรรม ซึ่งต้องติดพันกับการค้าอยู่ตลอดเวลา กับการที่ไม่อยากเปิดเผยตัว โดยตรงเป็นศัตรูในทางการเมืองกับใคร เนื่องจาก กลัวว่าถ้าฝ่ายตนไม่ได้รับเลือกตั้งอาจจะถูกแก้แค้นภายหลังได้ ทำให้กิจการของตนได้รับความกระทบกระเทือน แต่ในรายละเอียดสามารถที่จะศึกษาเห็นได้ชัดเจน

2.2.1 การช่วยหาเสียงในหมู่ประชาชนทั่วไปและข้าราชการ

เนื่องจากประชาชนและข้าราชการที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีจำนวนประมาณ 45 % ของประชากรทั้งหมดหรือประมาณ 33,262 คน⁴¹ นอกนั้นก็เหลืออีก 5 %⁴² เป็นคนที่มีสัญชาติอื่น ๆ ซึ่งนับว่ามีจำนวนมากพอสมควร ถ้ามีการไปใช้สิทธิเป็นจำนวนมาก สามารถทำให้เป็นเสียงชี้ขาดได้ ถึงแม้คนไทยเชื้อสายจีนจะมีจำนวนถึง 50 % ของประชากร 76,008 คน หรือประมาณ 37,654 คน⁴³ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าไปใช้สิทธิกันได้ทั้งหมด เนื่องจากอายุยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือไม่สนใจทางการเมืองไปเลือกตั้ง ดังนั้นการหาเสียงในหมู่ประชาชนทั่วไปเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น คุณ "ส" สมาชิกสภาเทศบาล ได้ให้สัมภาษณ์ถึงความสำคัญในเรื่องนี้ว่า

⁴¹ ข้อมูลจากรายงานประชากรของเทศบาลเมืองพิษณุโลก ประจำปี 2529.

⁴² แหล่งข้อมูลเดียวกัน.

⁴³ ข้อมูลเดิม อ้างแล้ว.

"...คะแนนเสียงของกลุ่มจุฬามณี ที่ได้รับนั้น นอกจากสมาคมจีนแล้ว เรายังได้รับจากประชาชนทั่วไป และข้าราชการเป็นจำนวนมากด้วย เพราะนโยบายของเราสนับสนุนประชาชนทั่วไป และชาวจีนยังมาลงคะแนนไม่เต็มทีพอ..."⁴⁴

การช่วยเหลือเสียงสนับสนุน กลุ่มจุฬามณี ของกรรมการสมาคมจีนนั้น เนื่องจากประชาชนทั่วไปไม่ได้รวมเป็นกลุ่ม หรือสมาคมมากพอส่วนใหญ่จะอยู่ในลักษณะกระจัดกระจาย ลักษณะการหาเสียงช่วยเป็นไปในลักษณะบอกฝากกันไปในลักษณะที่เป็นพรรคพวกกัน หรือผู้ที่ทนทำการติดต่อกับชายด้วยให้ช่วยเหลือไป

คุณ "ม" กรรมการสมาคมจีน ได้กล่าวว่า

"...การหาเสียงกับประชาชนโดยทั่วไปนั้น ส่วนใหญ่กลุ่มการเมือง เขาจะหาตัวเองเป็นหลัก เราจะช่วยก็พรรคพวกที่ติดต่อกันอยู่ แต่ไม่ได้เป็นคนจีน หรือเป็นมา แต่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับสมาคมให้ช่วย ๆ กันหน่อยซึ่งผมเห็นก็รับปากกันดี เพื่อน ๆ กัน กรรมการถ้าช่วยกันส่วนใหญ่ คุณคิดว่าเสียงจะช่วยได้เท่าไร การช่วยออกหาเสียงนั้น แล้วแต่โอกาสส่วนมากไม่มีเวลา หรือลงทุนกันถึงขั้นนั้น..."⁴⁵

ในส่วน of ประชาชนที่อยู่เป็นกลุ่มก้อนอย่าง เช่น ชมรมทางกีฬา หรือชมรมสนใจ หรือกลุ่มผู้เสียสละ ผู้บำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งอันนี้คละเคล้ากันไประหว่างประชาชนทั่วไปกับกรรมการที่เป็นคนจีนทำให้การหาเสียงสามารถดำเนินการได้เป็นอย่างดี นอกเหนือจากการที่กลุ่มการเมืองมาหาเสียงแล้ว

คุณ "ม" กรรมการสมาคมจีน ได้กล่าวว่า

"...การหาเสียงช่วย กลุ่มจุฬามณี ถ้าเป็นชมรมผู้เสียสละนั้นผมกับประธาน (ขอสงวนนาม) ก็สนิทกันดีท่านก็รับปากช่วยสนับสนุนกลุ่มอื่น ก็อาศัยผู้นำในการช่วยเหลือเป็นหลัก..."⁴⁶

⁴⁴จากการสัมภาษณ์ คุณ ศส" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

⁴⁵จากการสัมภาษณ์ คุณ "ม" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

⁴⁶จากสัมภาษณ์ คุณ "ม" กรรมการสมาคมจีน. วันเวลาเดียวกัน, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

ส่วนการได้รับความช่วยเหลือจาก ผู้มีอิทธิพลในหมู่ประชาชนทั่วไปนั้นส่วนใหญ่ได้จากผู้ที่มีชื่อเสียงในอดีต ที่มีตำแหน่งทางราชการ และนักการเมือง ในระดับจังหวัดและระดับประเทศ ในเรื่องนี้

คุณ "ค" กรรมการเงิน ผู้หนึ่งได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...เท่าที่ผมช่วยหาเสียงมาก็มี อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียนประจำจังหวัดได้รับการร้องขอจากกรรมการสมาคม (ขอสงวนนาม) ผู้หนึ่งให้ช่วยหาเสียงให้จากลูกศิษย์ลูกหาที่มีอยู่มากมาย ก็เรียกมากินเหล้ากันบอกต่อ ๆ กันไป แล้วยังมีอดีตนายทหารระดับพันเอกที่ปลดประจำการ (ขอสงวนนาม) ได้มาช่วยหาเสียงให้ในหมู่ของประชาชนย่าน สนามบิน จรค.ม.ศ.ว..."⁴⁷

ในส่วนของนักการเมืองระดับจังหวัดและระดับประเทศที่ช่วยเหลือในการหาเสียงให้

คุณ "ง" กรรมการสมาคมเงินได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...นักการเมืองในระดับจังหวัดและระดับประเทศที่ช่วยเหลือหาเสียงให้ก็ได้แก่คุณ "แอล" สมาชิกสภาจังหวัด ซึ่งคุมคะแนนเสียงในเขตอำเภอเมืองอยู่กับคุณ "ย" ส.ส. 2 คน เขามีหวัคคะแนนอยู่เต็มเมือง จึงได้รับการติดต่อทั้งจากกลุ่มจุฬามณีเอง แล้วก็จากกรรมการของสมาคมเงิน ซึ่งทั้ง 2 คนก็ตกลงช่วยก็ทำนอง น้าพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า ช่วยกันไป..."⁴⁸

การหาเสียง ข้าราชการซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในทางการเมืองสูงกว่าประชาชนทั่วไป การหาเสียงก็มีลักษณะ คล้ายกับการหาเสียงจากประชาชนทั่วไปคือ กลุ่มจุฬามณี ซึ่งทางคณะกรรมการสมาคมเงิน ซึ่งให้การสนับสนุนเป็นแกนหลักในการหาเสียง ในการหาเสียงโดยทั่วไปใช้อุปกรณ์ช่วย เนื่องจากข้าราชการจะอยู่ที่ทำงานในเวลาทำงานเท่านั้น จึงมักจะใช้ป้ายโฆษณาและสิ่งตีพิมพ์ในการประกาศนโยบาย แจกจ่ายไปให้ทราบ

⁴⁷จากการสัมภาษณ์ คุณ "ค" กรรมการสมาคมเงิน, เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

⁴⁸จากการสัมภาษณ์ คุณ "ง" กรรมการสมาคมเงิน, เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

คุณ "ม" กรรมการสมาคมจีน ได้กล่าวว่า

"...เราช่วยหาเสียงในหมู่ราชการให้ที่มจุฬารามณ์ นั้นได้ไม่ยากเท่าประชาชน
เนื่องจากรู้จักมักคุ้นกันดี และต้องทำการติดต่อกัน เป็นประจำกับข้าราชการ
ระดับต่าง ๆ ก็บอกพวก ๆ กันให้ช่วยประชาสัมพันธ์ให้ฟังด้วย ฟัง ๆ ก็ดีครับ..."⁴⁹

การหาเสียงเพื่อช่วยเหลือที่มจุฬารามณ์ ของกรรมการสมาคมจีนนั้น นอกจากจะช่วยกัน
รณรงค์ลักษณะทั่ว ๆ ไป บางครั้งยังได้ขอความร่วมมือไปยังข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ บางคนที่มีผล
ประโยชน์ร่วมในการเลือกตั้งเทศบาลให้เข้ามาช่วยหาเสียงให้

คุณ "ค" กรรมการสมาคมจีนได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...มีนายตำรวจระดับรองผู้บังคับการภูธร 8 คนหนึ่งมีผลประโยชน์ในเรื่องบ่อน
การพนัน กับสมาชิกสภาเทศบาลชื่อ "พ" เจ้าของกิจการบาร์-คลับย่านสนามบิน
ได้มาช่วยหาเสียงให้กับกลุ่มอย่างเต็มที่ โดยอาศัยมีชื่อเสียงโด่งดังให้ตำรวจและ
ประชาชนที่สนิทสนมช่วยกลุ่มเพื่อแลกกับการใช้สถานที่ของคุณ "พ" เปิดบ่อน
การพนัน เพื่อให้คุณ "พ" ชนะการเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาเทศบาลเพื่อหาทาง
ปลดภาษีโรงเรือนที่ติดเทศบาลอยู่ เกิดขัดแย้งกันที่สุดในที่สุด นายตำรวจท่านนี้ถูก
ย้ายเข้ากรุงเทพฯ คุณ "พ" ก็เป็นสมาชิกสมาคมจีนด้วย ทั้งตระกูลผู้ติดต่อบริ
ความช่วยเหลือจากตำรวจท่านนี้ เป็นคณะกรรมการคนหนึ่งของตัวเอง..."⁵⁰

กรณีของการหาเสียงกับข้าราชการ และประชาชนโดยอาศัยประโยชน์ทางการสร้าง
สาธารณกุศล และการบริจาคต่าง ๆ เพื่อให้ช่วยเหลือกลุ่มจุฬารามณ์นั้น ลักษณะของการดำเนินงาน
ด้านนี้

⁴⁹จากการสัมภาษณ์ คุณ "ม" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2529,
โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

⁵⁰จากการสัมภาษณ์ คุณ "ค" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2530,
โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

คุณ "ก" กรรมการสมาคมจีนได้เล่าให้ฟังว่า

"...ความจริงทางสมาคมเองไม่ได้คิดจะทวงบุญคุณอะไรทั้งสิ้น แต่ก็บางที่ต้องใช้โอกาสเหมือนกัน คือมักจะเป็นการหาเสียงกลาย ๆ ช่วย ซึ่งก็เป็นผลดีเนื่องจากนอกจากเขาจะยอมช่วยประชาสัมพันธ์ต่อแล้วยังจะได้คะแนนเสียงเพิ่มเรื่อย ๆ โดยไม่ต้องลงทุนอะไรเลย แต่ขอยืนยันว่า เราทำบุญไม่ใช่วัตถุประสงค์นี่นะ เราทำอย่างจริงจัง อย่างชมรมสามล้อพวกนี้เราก็เคยช่วยบริจาคสิ่งของทำบุญก็ยอมติดโฆษณาให้ฟรี หาเสียงให้อีก..."⁵¹

ตอนใกล้จะมีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาล (28 ก.ค.28) การรณรงค์หาเสียง ต้องมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง มีทั้งการปล่อยข่าว และโจมตีซึ่งกันและกัน เป็นลักษณะธรรมชาติของการหาเสียงทั่วไป เพื่อเป็นการเรียกคะแนนนิยม และเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้งประชาชนเป็นครั้งสุดท้าย และเพื่อเป็นการป้องกันการเข้าใจผิด จากการโจมตีของฝ่ายตรงข้าม การรณรงค์ช่วยกลุ่มจุฬามณี ลักษณะนี้จากสมาคมจีนนั้น

คุณ "น" เจ้าของกิจการก่อสร้าง กรรมการสมาคมจีน
ได้กล่าววว่า

"...อันกรณีนี้เราเรียกรวมพลังครั้งสุดท้าย โดย คุณ "ม" เป็นผู้ประสานในการบอกเตือนไปยังผู้ที่เรามีโอกาสสัมผัสทั้งคำพูด ทั้งทางโทรศัพท์ อื่น ๆ โดยขอร้องให้ทุกท่านที่เป็นคณะกรรมการร่วมกันทำ ผมว่าส่วนใหญ่ทำกัน..."⁵²

⁵¹จากการสัมภาษณ์ คุณ "ค" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2530,
โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

⁵²จากการสัมภาษณ์ คุณ "น" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2530,
โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

2.2.2 การหาเสียงช่วยประชาสัมพันธ์ กับสมาชิกของสมาคมจีน

และชาวจีนทั่วไปที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของสมาคม

จำนวนคนจีนในเขตเทศบาลมี 37,654 คน เป็นสมาชิกสมาคมจีน หรือ สมาคมย่อยอื่น ๆ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนย่อยของสมาคมจีนทั้ง 7 สมาคม ประมาณคนแล้ว 28,244 คน⁵³ หรือ 75 % (สถิติปี 2529-ผู้วิจัย) ของชาวจีนทั้งหมดในเขตเทศบาล ในเมื่อชาวจีนมีคนเป็นจำนวนมาก ลักษณะความสัมพันธ์ย่อมขาดความใกล้ชิด การขอความร่วมมือจึงมีลักษณะที่ไม่รัดกุมเท่าที่ควร และต้องมีลักษณะที่เป็นทางการ การหาเสียงในส่วนนี้ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นไม่สามารถที่จะละเลยได้ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนกลุ่มการเมืองใดก็ตามของคณะกรรมการสมาคม

คุณ "เอช" กรรมการสมาคมจีน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...เนื่องจากการหาเสียงหรือไปลงคะแนนเสียง ทางสมาคมจะได้รับหนังสือจากทางราชการให้ไปช่วยกันลงคะแนนเสีย เราก็จะออกหนังสือเวียน ไปยังคณะกรรมการและสมาชิกสมาคมชั้นนำตลอดจนถึงสมาคมย่อยทั้ง 6 สมาคมด้วย ให้ช่วยประชาสัมพันธ์ให้ชาวจีนได้ช่วยไปลงคะแนนเสียงด้วย ใครจะช่วยใครก็อีกเรื่อง..."⁵⁴

ปัจจุบันลักษณะที่สำคัญอีกอย่างของชาวจีนในทางการเมือง คือปัญหาเรื่องเกี่ยวกับลักษณะของคน รุ่นใหม่ ซึ่งเกิดและเติบโตในเมืองไทย ซึ่งมีจำนวนมากกับคนรุ่นเก่าที่เข้ามาในประเทศไทยเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้วในลักษณะผู้อพยพเข้าเมือง ทั้งได้สัญชาติ กับยังไม่ได้รับสัญชาติ และผู้ที่เกิดในประเทศไทย เป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้วก็มีความคิดทางการเมือง ยังเป็นแบบชาวจีน "รุ่นเก่า" ที่อพยพเข้ามาคือไม่นิยมยุ่งเกี่ยวกับ การเมือง เท่ากับคน "รุ่นใหม่" ดังนั้นการหาเสียง หรือการขอร้องในการขอความช่วยเหลือทางการเมือง จึงต้องกระทำให้มีลักษณะอย่างเหมาะสมเพื่อให้สามารถเป็นที่ยอมรับกันได้ทั้งสองลักษณะความแตกต่างทางด้าน "รุ่น" ของชาวจีน

⁵³จากการสัมภาษณ์ คุณ "เอ" สมาชิกสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

⁵⁴จากการสัมภาษณ์ คุณ "เอช" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

คุณ "เอ๋ม" กรรมการสมาคมจีน ได้ให้สัมภาษณ์ ในกรณีลักษณะเช่นนี้ว่า

"...ตอนเลือกตั้งปี 2528 สมาชิกสภาเทศบาลปัญหาในลักษณะนี้ ก็ได้คลี่คลาย
ไปแล้วว่าแต่ก่อนที่ความคิดทางการเมืองยังซัด ๆ กันอยู่ ระหว่างชาวจีนรุ่น ๆ
ผมแก่กว่าหรืออ่อนกว่าไม่มากนัก กับรุ่นพี่ ป้า น้า อา พ่อ แม่ ไปกันไม่ค่อยได้
แต่การเลือกตั้งคราวนั้นก็มีการประสานแนวความคิดเข้าด้วยกันทั้งที่บอกเล่าให้
กันฟังด้วยปากได้กับการใช้ ตัวแทนอย่างคุณ ทรงวุฒิ พิทักษ์สุธีพงศ์ กับคุณชูชัย
ดีไพบูลย์ ก็คือ ได้ว่าเป็นคนรุ่นใหม่ เป็นตัวแทน ท่านนายกคนปัจจุบัน คุณสุวรรณ
อุบลเจริญ ก็ถือได้ว่าเป็นตัวแทนคนรุ่นเก่า เนื่องจากได้รับความนิยมนสูง นอกนั้น
ก็มีคนที่มิชื่อเสียงในหมู่พวกเราที่ยอมรับได้ ก็เช่น คุณสุรพันธ์ เจริญผล คุณพีระเดช
ฮันพงษ์กุล คุณวิโรจน์ ผาติตรงคนวิวัฒน์ พวก ๆ กัน ทำให้ไม่มีปัญหามากในการ
รณรงค์ช่วยกัน... 55

การรณรงค์หาเสียงเพื่อช่วยเหลือ กลุ่มจุฬามณี ในกลุ่มชาวจีนด้วยกัน มีลักษณะที่แตก
ต่างกันไป ตามแต่ละบุคคลที่มีความสามารถ หรือความเหมาะสมของกรรมการสมาคมหรือสมาชิก
ที่ได้รับมอบหมายหรือมีความตั้งใจช่วยเหลือ กลุ่มจุฬามณี ในการหาเสียงเลือกตั้ง

คุณ "จ" กรรมการสมาคมจีนได้กล่าวว่า

"...การช่วยกันเนื่องจาก กรรมการก็เป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในหมู่ชาวจีนอยู่แล้ว จึงทำ
ผ่านกรรมการเป็นหลัก ส่วนใหญ่ก็จะใช้วิธีบอกต่อ ๆ ในหมู่ชาวจีน หรือญาติพี่น้อง
ที่กรรมการแต่ละคนมีอิทธิพลได้รับการยอมรับอยู่ มากกว่าวิธีการทางอื่นใด
เนื่องจากธุรกิจแต่ละคนรักตัว แต่ก็มีผลในแง่หาเสียงได้อีกทางคือ เมื่อธุรกิจต้อง
ติดต่อกัน ก็คุยกันเรื่องเลือกตั้งไปด้วย..." 56

55 จากการสัมภาษณ์ คุณ "เอ๋ม" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2530, โดย
นายบรรณพ พุกจันทร์.

56 จากการสัมภาษณ์ คุณ "จ" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2530,
โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

นอกจากการใช้วิธีการ หรือลักษณะดังกล่าวแล้ว กรรมการสมาคมที่สังกัดสมาคมจีน อีก 6 สมาคม ก็จะรับผิดชอบไม่จำกัด สมาชิกของคนที่ทั้งสังกัดสมาคมและไม่สังกัดสมาคมจีน ให้ช่วยเหลือกลุ่มจุฬามณี กรรมการของแต่ละพวกสมาคม ก็จะใช้วิธีบอกต่อ ๆ ไปยังสมาชิกชั้นนำ ของสมาคมของตนแต่ละสมาคม ให้กระจายข่าวหรือความกึกไป

คุณ "ซ" กรรมการสมาคมจีน ได้กล่าวว่า

"...เรื่องย่ำในลักษณะแต่ละสมาคม เสริมจากที่แต่ละคนช่วยเหลือแล้วนั้น ก็ขึ้นอยู่กับว่า "บารมี" ของผู้นำสมาคมนั้น มีมากแค่ไหน และเห็นพร้อมกับข้อตกลง ที่ขอความช่วยเหลือ ให้ช่วยกลุ่มจุฬามณีแค่ไหน แต่ที่เห็นฝีมือจริง ๆ ชัด ๆ ก็ ได้แก่ คุณ "แซค" แห่งสมาคมไทหล่า คุณ "เจ" แห่งสมาคม สากกา สองคนนี้ เขามือถึงจับใจ เก่งมาก บารมีก็ถึง แต่ที่ผ่านมาคนอื่น ก็ช่วยนะ ไม่ใช่ไม่ได้ทำอะไร..."⁵⁷

ทางด้านงานประสานงานระหว่างกลุ่มจุฬามณี กับกรรมการของสมาคมทางด้าน การหาเสียงนั้น เพื่อให้งานสามารถดำเนินการได้เป็นระบบเป็นลักษณะการอาสาของกรรมการ ชื่น กันเองโดยอัตโนมัติ สำหรับผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงมากกว่าที่จะมีการจัดตั้งขึ้นเป็นทางการ

คุณ "ซ" กรรมการสมาคมได้กล่าวว่า

"...เรื่องของการวิ่งประสานขอความช่วยเหลือนั้น ก็เกิดจากการได้เสียโดยตรงที่ผมเห็น ก็มีอยู่ 4-5 คน ที่สำคัญคือ คุณมนัส เนื่องจากลูกชายลงสมัครเอง ยังมาหาผมที่บ้านชวนให้ไปช่วยด้วย ซึ่งก็ชักไม่ได้ นอกจากนั้นก็มี คุณ "ซ" (ขอสงวนนาม) กับคุณ "น" (ขอสงวนนาม) ก็กิจการก่อสร้างที่มีผลประโยชน์กับเทศบาลวิ่งมาช่วย ประสานกับกรรมการคนอื่น ๆ ให้ช่วยอย่างสม่ำเสมอ..."⁵⁸

⁵⁷ จากการสัมภาษณ์ คุณ "ซ" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

⁵⁸ แหล่งข้อมูลเดียวกัน.

นอกจากการหาเสียงลักษณะดังกล่าวแล้ว การดำเนินการทางด้านการค้าก็ยังคงถูกนำมาต่อรองถึงผลประโยชน์ในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่ กรรมการสมาคมด้วยกันในกรณีทั้งที่ได้รับเลือกและในขณะที่กำลังหาเสียงอยู่ ซึ่งก็มีลักษณะที่เป็นการเกื้อหนุนกันอยู่ในที่ หรือในกรณีที่มีความขัดแย้งกันอยู่ ก็จะสามารถ "พูดคุย" กันได้รู้เรื่องและเข้าใจได้ง่ายขึ้น

ซึ่งในกรณีนี้ คุณ "ค" ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...ระยะที่มีการเลือกตั้งปีนั้น (เลือก 2528-ผู้วิจัย) เรื่องของการค้าซึ่งกำลังย่ำแย่อยู่พอดีเรื่องความช่วยเหลือเรื่องเลือกตั้งทำให้มีผลประโยชน์มาเกี่ยวมากขึ้น เป็นธรรมดาผมจะเล่าให้ฟังเท่าที่เห็นนะว่ามีอะไรบ้าง เอาแค่คุณ "ช" กับคุณ "น" และคุณ "บ" ที่ผมเห็นเด่นถึงกับมานั่งคุยกันก่อนเสมอ เพราะทั้ง 3 คน ก็เป็นผู้รับเหมา และค้าวัสดุก่อสร้าง คุยว่าถ้าช่วยหาเสียงแล้ว เราจะแบ่งเขตหากินกับเทศบาลกันอย่างไร อีกเรื่องหนึ่งคุณ "ว" บอกกับ คุณ "ม" ในเรื่องขอโควต้า สลากกินแบ่งรัฐบาล ซึ่งคุณ "ม" หาพวกไปประมูลซื้อได้มากกว่า และตัวคุณ "ม" เองก็ยังเป็นเจ้าของมือหวายได้กินขนาดใหญ่อีก ก็ตกลงจะให้คุณ "ว" เข้าเป็นมือรองรับกรณีมีการแทงสูงและเสียงเกินไป ถ้าช่วยเหลือในเรื่องนี้..."⁵⁹

นอกจากการที่คณะกรรมการสมาคมจีน และผู้นำชาวจีนอื่น ๆ จะรณรงค์หาเสียงในหมู่ชาวจีน และกลุ่มจุฬามณียังได้มีการติดต่อบุคคลที่มีอำนาจพอช่วยในการรณรงค์หาเสียงในกลุ่มชาวจีนที่มีได้เป็นสมาชิกหรือเกี่ยวข้องกับสมาคมจีน หรือสมาชิกสมาคมจีน ที่มีความเห็นไม่ลงรอยกับสมาคม

ในกรณีนี้ คุณ "อ" นายตำรวจระดับรองสารวัตร ยศ ร.ต.อ. ซึ่งเคยติดต่อก้าขายกับชาวจีน ของจังหวัดพิษณุโลก และมีความรู้เกี่ยวกับ สมาคมจีนเป็นอย่างดี ให้สัมภาษณ์ว่า

⁵⁹จากการสัมภาษณ์ คุณ "ค" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

"...ทางคณะกรรมการของสมาคมจีนเอง ก็มีความแตกแยกกันอยู่บ้าง ระหว่างกรรมการของสมาคม และกับสมาชิกของสมาคมอยู่ในเรื่องต่าง ๆ หลายเรื่องแต่ไม่ร้ายแรงจนถึงถือว่าเป็นเรื่องที่ชนกันอยู่ด้วยกันไม่ได้ คนที่ช่วยประสานได้ดีคือท่านรองผู้บังคับการภูธร 8 พ.ต.อ.พิเศษ "ณ" ท่านก็ช่วยพูดให้ช่วยประสานให้ อย่างคุณ "ย" นักการเมืองระดับชาติ มีกิจการที่ผิดกฎหมายหลายอย่าง และกว้างขวาง ท่านรอง "ณ" ก็ช่วยวิ่งให้เข้ามาช่วยหาเสียงเนื่องจากมีฐานเสียงดี โดยท่านรอง "ณ" ท่านเห็นแก่กรรมการของสมาคมมากกว่าอะไร เนื่องจากรู้ ๆ กันอยู่ในเรื่องผลประโยชน์..."⁶⁰

การหาเสียงจากชาวจีนทั้ง ๆ ที่เป็นสมาชิกของสมาคมที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของสมาคมทางคณะกรรมการของสมาคมถือว่าเป็นความสำคัญที่สุด กว่าที่จะช่วยหาเสียงจากประชาชนทั่วไป เนื่องจากเป็นเสียงที่ค่อนข้างแน่นอน และมีจำนวนมากซึ่งสามารถจะควบคุมให้ได้ง่าย ๆ กว่าประชาชนทั่ว ๆ ไป ซึ่งไม่แน่นอนนัก และการหาเสียงกับประชาชนทั่วไปเน้นอยู่ที่การหาเสียงของกลุ่มจุฬามณีเอง กรรมการของสมาคมเป็นเพียงเครื่องช่วยเสริมให้ในขณะที่ การหาเสียงในหมู่ประชาชนชาวจีน

กรรมการสมาคมถือว่าเป็นหน้าที่หลักในการหาเสียง การหาเสียงของกลุ่มจุฬามณีก็ช่วยเสริมการหาเสียงของกรรมการสมาคมอีกส่วนหนึ่ง

การหาเสียงโดยทั่ว ๆ ไป คุณ "ม" กรรมการสมาคมจีน ได้เล่าให้ฟังว่ามีลักษณะของการหาเสียงไปเรื่อย ๆ ในช่วงแรก ๆ หลังจากรับสมัครแล้ว และจัดรูปทีมกันก็แล้ว การหาเสียงจะค่อย ๆ หนักหน่วงขึ้นเนื่องจากทีมวังจันทร์ ก็เริ่มมาแรงมากขึ้นและเริ่มหาเสียงแข่งขันกันอย่างมากเมื่อวันเลือกตั้งใกล้เข้ามา และเริ่มเข้มข้นขึ้น เมื่อก่อนหน้าวันเลือกตั้ง (28 ก.ค.28-ผู้วิจัย) เพียง 2-3 วัน การย่ำในหมู่ชาวจีนจึงมีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ

⁶⁰จากการสัมภาษณ์ ร.ต.อ. "อ", เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

2.2.3 การช่วยเหลือทางด้านเงินทุน และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการหาเลี้ยง

การแข่งขันกันหาเลี้ยงในการเป็นสมาชิกสภาเทศบาลในช่วงปี พ.ศ. 2528 มีการแข่งขันกันที่ค่อนข้างเข้มข้นเนื่องจาก พื้นที่แข่งขันกัน และมีการจัดองค์การที่ดี อยู่ 2 ทีมคือ ทีมจุฬามณี กับ ทีมวังจันทร์ ส่วนผู้สมัครอิสระอื่น ๆ นั้นยังอยู่ในลักษณะที่มีส่วนร่วม ทางการเมืองที่ให้ความสนใจในระดับสูงเท่านี้ยังไม่ได้เป็นลักษณะคู่แข่งกันของทั้งสองทีม เมื่อ มีการแข่งขันกันอย่างมากการหาเลี้ยง จึงต้องกระทำอย่างหนักกว้างขวางและทุกรูปแบบ

คุณ "ต" เจ้าพนักงานปกครองของจังหวัด ได้เล่าให้ฟังเมื่อครั้งมีการเลือกตั้ง

"...ตอนนั้นทั้ง 2 ทีมต่างหาเลี้ยงกันอย่างหนักเนื่องจากผมว่าเรียกค่อนข้าง ก้ำกึ่งคู่กัน คือทางทีมจุฬามณี คนจีนให้การสนับสนุนมาก ส่วนทีมวังจันทร์ก็ กุมเสี่ยงรอบนอกไว้มาก คือต่างคนต่างก็มีดี คุณสุวรรณ หัวหน้าทีมจุฬามณี ก็เชื่อมั่นเต็มที่ คุณกิตติ หัวหน้าทีมวังจันทร์ ก็มีความหวังเต็มที่เช่นกัน การ หาเลี้ยงจึงจึกักกันมาก..."⁶¹

การหาเลี้ยงมีสูงขึ้น การระดมทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ จึงต้องทำกันอย่าง เต็มที่ และกว้างขวาง การ "เข้าหา" เงินทุน เพื่อขอความร่วมมือและช่วยเหลือจึงมีมากขึ้น กว่าที่คาดกันไว้อย่างมากมาย

คุณ "อ" กรรมการสมาคมจีน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...ผมเห็นวิ่งกันให้มั่วไปหมด ทาบตามคนสนับสนุน กลุ่มที่เลือกตั้งครั้งนี้ ใช้เงินกันทั้งนั้น ออย่ามาปฏิเสธเลย ผมเองยังถูกขอมมาจำนวน จำนวนเงิน (คุณขุนอ้อขอบิดเป็นความลับ-ผู้วิจัย) ก็ให้เท่าที่จะให้ได้ แต่ถ้าให้ผมดู ๆ แล้ว กลุ่มจุฬามณีได้เปรียบกว่า เพราะมีคนถือทางที่มีฐานหนักแน่นกว่า ดูการเงิน จึงคล่องกว่ามาก ทำอะไรจึงได้รวดเร็วกว่า..."⁶²

61 จากการสัมภาษณ์ คุณ "ต", เจ้าพนักงานปกครอง, เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

62 จากการสัมภาษณ์ คุณ "อ" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

ลักษณะการระดมทุนของกลุ่มจุฬามณี นอกจากการร่วมกันออกเงินกันเองในรูปแบบต่าง ๆ แล้ว กรรมการของสมาคมจีน ก็เป็นเป้าหมายหลักในการขอความช่วยเหลือทางการเงิน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีเศรษฐกิจที่คึกคักภายในจังหวัดพิษณุโลก การช่วยเหลือเป็นไปในหลายลักษณะ

คุณ "เอิ้น" กรรมการสมาคมจีนเล่าว่า

"...เรื่องเงิน เรื่องที่ช่วย ๆ กันไปนอกจากกรรมการจะออกกันแล้ว สมาชิกกลุ่มอื่น ๆ ก็ช่วยออก แต่ได้เรื่องจะออกช่วยมากช่วยน้อยมีอยู่ด้วยความสนิทสนมกับกลุ่มจุฬามณีเอง และว่าใครมีผลประโยชน์ที่จะได้รับมากกว่ากันจากเทศบาลส่วนเงินของสมาคมไม่เกี่ยวเพราะสมาคมไม่เกี่ยวกับการเมืองในนามสมาคมเด็ดขาด..."⁶³

ในแง่ของผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารงานของเทศบาลและมีความสนิทสนมกับกลุ่มจุฬามณี จึงเปรียบเสมือนผู้มีหน้าที่หลักในการช่วยเหลือกลุ่ม นอกจากด้านการหาเสียงแล้วด้านการเงินสนับสนุน ก็เป็นสิ่งที่ต้องให้การสนับสนุนเพื่อให้กลุ่มจุฬามณีใช้ในการรณรงค์เพื่อให้ชนะในการเลือกตั้งให้ได้ในที่สุด กลุ่มที่มีความเกี่ยวพันโดยตรงแบ่งออกเป็นหลายลักษณะ ได้แก่ กลุ่มที่มีลักษณะทางด้านการรับเหมาก่อสร้าง กลุ่มทางการศึกษา กลุ่มเรื่องยา กลุ่มที่ค้าขายโดยตรงด้านครุภัณฑ์อื่น ๆ เนื่องจากเทศบาลมีขอบข่ายการบริหารงานที่กว้างขวางไปเกือบทุกสาขา มีการจัดสรรงบประมาณเฉพาะด้านไปอุดหนุนแน่นอน กรรมการสมาคมคนใดมีการค้าที่มีลักษณะ ตรงตามนั้นส่วนมากจะไปเกี่ยวข้องการค้าด้วย ถือได้ว่ามีประโยชน์โดยตรง

คุณ "ซุ" กรรมการสมาคม เจ้าของร้านอุปกรณ์ก่อสร้าง ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

⁶³จากการสัมภาษณ์ คุณ "เอิ้น" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

"...การช่วยการออกเงินเรื่องผลประโยชน์ก็ยอมรับว่าเป็นธรรมดาที่มีการแลกเปลี่ยนกัน แต่มันก็ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์กับกลุ่มจุฬามณีด้วย อย่างผมก็รักใคร่กันดี ผมเลยให้เงินคุณ "บี" ไป 20,000 บาท (สองหมื่นบาท-ผู้วิจัย) เป็นการช่วยพรรคพวกหาเลี้ยง กลุ่มอื่น ๆ เขาก็ให้ไป ใ้ผมมันหาเงินทางนี้ ก็ต้องเป็นอย่างนี้..."⁶⁴

กิจการก่อสร้างไม่ว่าจะเป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง หรือผู้ขายอุปกรณ์ก่อสร้างนับว่าเป็นกิจการสำคัญที่สุดที่มีความเกี่ยวข้องกับเทศบาล เนื่องจากเทศบาลจะมีนโยบายจัดงบประมาณในลักษณะนี้เป็นจำนวนมาก รองลงไปได้แก่ การค้าเครื่องครุภัณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมไปทั้งหมดไม่ว่าจะเป็น เครื่องใช้สำนักงานจนถึงอุปกรณ์ทุกชนิดที่แต่ละหน่วยงานต้องใช้

คุณ "ง" สมาชิกและกรรมการสมาคมจีน ได้กล่าวว่า

"...การค้าอุปกรณ์ต่าง ๆ กับเทศบาลที่ผมดู ๆ ก็มีไม่กี่คน ได้แก่ คุณ "ซ" และคุณ "ล" สองคนนี่ถ้าเป็นกรรมการเขา เข้าถึงในที่เคี้ยว จึงเหมือนผูกขาด เขาวิ่งทางโน้น ทางนี้เก่ง ถ้าไม่มีของที่เทศบาลต้องการ เขาก็จะเครดิตจากร้านที่มีให้ทันที 2 คนนี้แหละก็เป็นหัวเรือใหญ่ให้กับกลุ่ม จุฬามณีไม่ใช่น้อย คุณ "ซ" บอกผมว่าช่วยกันออกไป 45,000 บาท (สี่หมื่นห้าพันบาทถ้วน) เฉพาะแค่ 2 คน..."⁶⁵

นอกเหนือจากกลุ่มที่มีผลประโยชน์โดยตรงแต่ละบุคคลรวมกันให้แล้วทางกรรมการของสมาคมที่มีฐานะดี ซึ่งเป็นอดีตนายกเทศมนตรี เทศบาลได้ให้ความอุปถัมภ์กลุ่มจุฬามณี เป็นอย่างคิ

⁶⁴จากการสัมภาษณ์ คุณ "ซ" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

⁶⁵จากการสัมภาษณ์ คุณ "ง" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

คุณ "ส" สมาชิกสภาเทศบาลปัจจุบันได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...คุณ "ว" แก่เป็นผู้ใหญ่ของเรา อดีตโรงเหล้า โรงสีกิจการมาก แก่ไม่ต้อง
การให้กลุ่มคู่แข่งในอดีตคือกลุ่มวังจันทร์-ลูกนเรศวร ได้รับเลือกอย่างเด็ดขาด
เนื่องจากกลัการแก้แค้นที่จะได้รับภายหลัง และแก้กันเป็นการส่วนตัว แก่สั่งผมว่า
หมดเท่าไรเท่ากันให้ชนะให้ได้ แก่ให้ผมเข้ากลุ่มมาครั้งแรก 50,000 บาท
(หรัหมื่นบาทถ้วน) ตอนหลังไปเอาอีก 40,000 บาท (สี่หมื่นบาทถ้วน) แก่ก็ให้มา
เป็นอย่างดี มันเป็นเรื่องส่วนตัวความแค้นเท่า ๆ กับที่ คุณ "ว" แก่ถูกโค่นในสภา
เทศบาลมานานมากกว่าผลประโยชน์..."⁶⁶

นอกจากสมาชิกของสมาคมที่เป็นผู้ประกอบกิจการทางการค้าโดยทั่วไปให้การสนับสนุน
แล้ว จากการสังเกตของผู้วิจัย และจากการสัมภาษณ์ทั้งจากคณะกรรมการของสมาคมหลายคน
เกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากนัการเมืองในระดับท้องถิ่น เช่น องค์การ
บริหารราชการส่วนจังหวัด และจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งให้
การสนับสนุนต่อกลุ่ม จุฬามณี เป็นอย่างดี พบว่า การสนับสนุนต่อกลุ่มจุฬามณีในด้านการเงินนั้น
ในความเป็นจริงแล้วการดำเนินงานทั้งหมดผ่านตัวกลางคือ กรรมการของสมาคมจีน เป็นตัว
เชื่อมประสานการสนับสนุนให้เนื่องจาก นัการเมืองในระดับต่าง ๆ ก็หวังการสนับสนุนจาก
ทางสมาคมจีน ซึ่งจะเกี่ยวพันการเลือกตั้งในแต่ละระดับต่อไป

คุณ "จ" กรรมการของสมาคม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...เงินที่ตามถึง ให้นัการเมืองได้รับการสนับสนุน คุณดูจากตระกูล "ที"
เป็นนายยกกิตติมศักดิ์ตลอดชีพ เจ้าสัวใหญ่ คุณ "ววย" ก็เป็น ส.ส. น้องชาย
คุณ "แอล" สมาชิกสภาจังหวัดก็เป็นกรรมการที่ปรึกษา กิตติมศักดิ์ ทั้งคู่ก็ต้อง
พึ่งพาสมาคมด้านต่าง ๆ คุณ "ววย" ส.ส. ก็เป็นที่ปรึกษา กิตติมศักดิ์ ก็ช่วยกัน
พึ่งพากัน ผมเคยถาม คุณ "บี" ว่า เขาให้เท่าไร คุณ "บี" บอกหลายหมื่น
แต่ถ้าขาดไปเอาได้อีก..."⁶⁷

⁶⁶จากการสัมภาษณ์ คุณ "ส" สมาชิกสภาเทศบาล, เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2530,
โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

⁶⁷จากการสัมภาษณ์ คุณ "จ" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2530,
โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

กรรมการสมาคมเงินมีความกว้างขวางไปในด้านสาขาต่าง ๆ จึงมีความสัมพันธ์กับ
 นักการเมืองอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของสมาคม แต่มีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพากับทางสมาคม
 ต้องหลีกเลี่ยงไม่ได้ กรรมการที่มีความสัมพันธ์จึงเป็นผู้เชื่อมเพื่อขอความช่วยเหลือให้สนับสนุน
 กลุ่มจุฬามณี ในการลงสมัครเลือกตั้ง สภาเทศบาลซึ่งสามารถให้ความช่วยเหลือได้ทั้งทางด้าน
 การเงิน และหวัะแนนรอบนอกเหนือจากคะแนนที่กรรมการคุมอยู่ทั้งจากประชาชนทั่วไป และ
 ชาวจีนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับ สมาคมเงินหรือสมาคมของชาวจีนทั้ง 7 สมาคมด้วย

คุณ "จ" กรรมการของสมาคมเงิน ได้ให้สัมภาษณ์ประเด็นนี้ว่า

"...อย่างที่คุณ "ย" ส.ส., คุณ "โอ" ส.ส., เขตอำเภอมือง
 ก็สนิทกับทางสมาคมทั้งคู่ว่าร่วมมือกิจการมากมายทางกรรมการ รวมถึงผมแล้ว
 ก็ไปขอกันมาให้ความช่วยเหลือในการเลือกตั้งครั้งนี้ว่าเพื่อจะพึ่งพากันต่อไปซึ่งทั้ง
 สองคนก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ให้เงินมาทั้ง 2 คน ดูเหมือนว่าจะ คนละ
 15,000 หรือ 20,000 นี้ผมก็จำไม่ค่อยได้ ให้กลุ่มจุฬามณีช่วยหาเสียงนอกจาก
 หวัะแนนแล้วบอกว่ามีอะไรอีกให้ไปบอกได้..."⁶⁸

ความช่วยเหลือที่ได้รับจากนักการเมืองระดับต่าง ๆ จึงเป็นความพยายามของกรรมการ
 สมาคมเงิน ที่จะช่วยเหลือกลุ่มจุฬามณีให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งโดยการเป็นตัวกลางที่เชื่อม
 ประสานให้หนีออกเหนือไปจากความพยายามของกลุ่มจุฬามณีเอง การระดมเงินทุนของกลุ่มจุฬามณี
 เป็นไปอย่างกว้างขวางแทบทุกด้าน เนื่องจากเงินเป็นหัวใจของการดำเนินการเลือกตั้งที่เป็น
 ส่วนสำคัญในการชี้ผลแพ้ชนะนอกเหนือจากที่ได้รับการช่วยเหลือจากบุคคลที่มีผลประโยชน์โดย
 ตรงแล้ว จากนักการเมืองซึ่งมีการดำเนินการช่วยเหลือโดยกรรมการของสมาคมเงิน การระดม
 พุนยังมีการกระจายการใช้ถึงกลุ่มกรรมการ หรือสมาชิกที่มีส่วนหรือผลกระทบจากเทศบาลทาง
 อ้อม ในการบริหารงาน ซึ่งอาจจะไปกระทบกับการดำเนินการในกิจการ หรือผลประโยชน์
 บางส่วนของชาวจีนในเขตเทศบาลตลอดจนถึงการระดมทุนกับสมาชิกที่มีรายได้หรือร่ำรวย และ

⁶⁸ จากการสัมภาษณ์ คุณ "จ" กรรมการสมาคมเงิน, เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2530,
 โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

มีผลประโยชน์กับเทศบาลน้อยมากหรือเรียกว่าไม่มีเลย แต่การขอความช่วยเหลือจะเป็นไปในลักษณะใช้ความเกรงใจเป็นการส่วนตัว และ "การรวมหัวใจสามัคคีของชาวจีน" ในการผนึกกำลังเพื่อให้วัตถุประสงค์ของกรรมการได้บรรลุเป้าหมาย คือกลุ่มจุฬามณีสามารถได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง

คุณ "พี" สมาชิกสภาเทศบาล   เจ้าของร้านอาหาร เรือนแพ ริมแม่น้ำ
 น่าน และคอฟฟี่ช็อปอีกหลายแห่ง ได้ให้สัมภาษณ์กรณีนี้ว่า

"...ว่ากันจริง ๆ แล้ว คนทำมาค้าขาย แล้วการบริหารงานของเทศบาลต้องกระทบทุกแห่งไม่มากก็น้อย อย่างเช่น การจำกัดเวลารถจอด ภาษี ความสะอาด และอื่น ๆ โดยเฉพาะ ภาษีกระทบกันหมดเทศบาลกำหนดเก็บเท่าไร? ดังนั้น เวลาหาเสียงส่วนนี้จึงเป็นหลักเกณฑ์ของเราอันหนึ่งในการหาเสียง และขอความสนับสนุนจากพรรคพวกเรา ทางด้านการเงิน การทวงให้ช่วยเหลือกัน เพื่อไม่ให้เคียดรื้อกัน ถ้ากลุ่มอื่นจะมาบริหาร..."⁶⁹

การสนับสนุนจากกลุ่มชาวจีน ในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นไปในรูปแบบมีผลประโยชน์ร่วมมิใช่โดยตรง การสนับสนุนจึงไม่เข้มข้น แต่เป็นลักษณะของการบริจาคให้กับกลุ่มจุฬามณีจากผู้มีผลประโยชน์ทางด้านการค้า ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นสมาชิกของสมาคมจีน เกือบทั้งหมดในเขตย่านการค้า ความเจริญของจังหวัดพิษณุโลก ในเรื่องนี้

คุณ "คิว" สมาชิกสภาเทศบาล ได้เล่าให้ฟังว่า

"...นอกจากจะได้รับความช่วยเหลือจากสมาคมจีนแล้วโดยกรรมการแล้ว ทางกลุ่มจุฬามณีเองก็มีพรรคพวกที่เป็นคนจีนมากมาย สนับสนุนเยอะแยะ ก็ไปขอบริจาคกันนายหนึ่งให้ 1,000 บาทบ้าง 500 บาทบ้าง แล้วแต่ความสนิทสนม เป็นเรื่องของการเกื้อหนุนกันแต่คนมาก ๆ ก็ได้หลายเงินเหมือนกัน อย่างรายคุณ "ผ" ร้านขายมอเตอร์ไซค์ยี่ห้อ ซูซูกิ นี้เลือกการเมือง กับเลือกคนจีนเขาจะแรง เขาให้มาครั้งแรกเลยหมื่นห้า เขาบอกให้ได้นะอย่าเสียชื่อ ก็เห็นพวกกัน

⁶⁹จากการสัมภาษณ์ คุณ "พี" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

บอกว่ามีอีกหลายคนที่จะช่วยเหลืออย่างนี้ แต่เป็นลักษณะใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว เป็นสำคัญจึงไม่ค่อยรู้กันแต่ก็ได้มามากนะ ผมคิดเอง..."⁷⁰

การขอบริจาคจากชาวจีนโดยกลุ่มจุฬามณี ใช้ความพยายามของกลุ่มเองโดยเน้นที่ตัวบุคคลเป็นหลัก ซึ่งใช้ทั้งความสนิทสนมโดยส่วนตัว การเจรจาหว่านล้อมให้ทราบถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากความช่วยเหลือกลุ่มในการรณรงค์หาเสียงนอกเหนือจากความช่วยเหลือของคณะกรรมการสมาคมที่ให้ความช่วยเหลือด้านการเงินโดยตรงแล้ว ในกรณีที่กลุ่มชนะทางการเมืองเลือกตั้งจากการสอบถามของผู้วิจัยก็ทราบว่าได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคนจีนทั่ว ๆ ไป การช่วยเหลือที่ใช้กับกลุ่มจุฬามณี สามารถแบ่งลักษณะของการช่วยออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ การช่วยลักษณะเป็นตัวบุคคล กับการช่วยเหลือเป็นโดยกลุ่มย่อยต่าง ๆ ของชาวจีน ซึ่งในกลุ่มย่อย ๆ นี้ก็เป็นรูปแบบต่าง ๆ กันได้แก่ กลุ่มตามอาชีพที่มีผลประโยชน์ร่วม หรือกลุ่มตามตระกูลที่มีนามสกุลเดียวกัน การช่วยเหลือในลักษณะบุคคลเป็นไปดังที่กล่าว ส่วนการช่วยเหลือเป็นกลุ่มหรือตระกูลนั้น เนื่องมาจาก ความต้องการประชาสัมพันธ์กลุ่มหรือตระกูล และต้องการสร้างบุญคุณ ให้เกิดขึ้นกับกลุ่ม ตลอดจนจนถึงการร่วมกันออกเงิน ทำให้จำนวนเงินที่บริจาคมีจำนวนมาก แต่รายบุคคลร่วมกัน แต่ละรายเป็นเงินไม่มากนักในเรื่องนี้ คุณ "ก" กรรมการสมาคมจีนผู้หนึ่ง ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...บางคนเขาก็รวม ๆ ช่วยกันเป็นกลุ่มมันประหยัดดี แล้วยังได้บุญคุณเหมือนกัน ที่ผมเห็นก็มีกลุ่มก่อสร้าง ก็พวกผู้รับเหมา กลุ่มตลาดเหนือ พวกห้าง นอกจากนี้ยังมีคนของ แซ่ "ฮั่น" ช่วยเป็นกลุ่ม แซ่ "ลี" ก็ช่วยเรื่องเงิน ผมก็ไม่รู้เท่าไร กลุ่มอื่น ๆ ก็ช่วย ที่ไม่แน่ใจ แต่ก็มีอีกไม่มีใครมาบอก..."⁷¹

⁷⁰จากการสัมภาษณ์ คุณ "คิว" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

⁷¹จากการสัมภาษณ์ คุณ "ก" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

กลุ่มชาวจีนเอง ก็มีลักษณะกลุ่มอยู่หลายอย่าง นอกจากกลุ่มที่ได้กล่าวแล้ว ความช่วยเหลือที่ให้กับกลุ่มจุฬามณี ส่วนหนึ่งก็มาจาก กลุ่มที่มีลักษณะที่เป็นขบวนการผิดกฎหมาย ในการประกอบอาชีพ กลุ่มเหล่านี้ มักจะประกอบด้วย การพนัน หวายใต้ดิน ซ่องโสเภณีและยาเสพติด ซึ่งกลุ่มเหล่านี้มีความต้องการขยายขอบเขตความสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ กับนักการเมืองทุกระดับ ทั้งท้องถิ่นและระดับประเทศ และข้าราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อเป็น "รู้จัก" หรือขอความช่วยเหลือ ถ้ามีเหตุการณ์ด้านกฎหมายเกิดขึ้น แต่การช่วยเหลือนี้มิได้เป็นลักษณะของการประกาศตัวโดยตรงของกลุ่ม แต่ถึงสังเกตได้จากตัวบุคคลที่อยู่ในวงการเหล่านี้ ซึ่งมักจะมีอาชีพอื่นบังหน้า ได้เข้ามาช่วยเหลือด้านการเงินโดยไม่เอ่ยถึงการกระทำที่ผิดกฎหมายอย่างใด

คุณ "ก" ได้เล่าให้ฟังถึงเรื่องลักษณะดังกล่าวว่า

"...ก็เป็นเรื่องธรรมดาคนจีนกลุ่มหนึ่งหากินทางนี้ ก็รู้ ๆ กันอยู่ แต่ก็เป็นการลับ ๆ ไม่ได้ปรากฏตัวเขาก็ต้องการที่พึ่งหลายด้าน ก็พยายาม เข้ามาสนับสนุนด้านต่าง ๆ ที่ผมเห็นก็มี คุณ "ย" นักการเมืองระดับประเทศเกี่ยวกับบ่อนตระกูลคุณ "พ" ก็หลายอย่างทั้งยาเสพติด บ่อน ผู้หญิง และคุณ "ห" เจ้าของห้าง "ก.ส." ซึ่งขายผ้าขนาดใหญ่บังหน้า แต่จริง ๆ แล้ว เจ้ามือหวายใต้ดินใหญ่ที่สุดของพิษณุโลก ก็ให้เงินแก่กลุ่มในการหาเสียงโดยให้ผ่านกรรมการสมาคมจีน เพราะกลัวว่าจะมีข้อครหา แก่กลุ่มจุฬามณีซึ่งมีหัวหน้าทีมค่อนข้างคงเงิน..."⁷²

ในกรณีความช่วยเหลือซึ่งกลุ่มจุฬามณีเองไม่สามารถไปติดต่อกับชาวจีนที่ไม่มีความสนิทสนมหรือสัมพันธ์กันเป็นส่วนตัว กรรมการสมาคมจีนที่มีผลประโยชน์โดยตรงจะเป็นผู้ไปติดต่อกับโดยต่างเพื่อเป็นการขอความช่วยเหลือจากชาวจีนด้วยกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของทางสมาคมจีนและเอื้ออำนวยประโยชน์ด้านต่าง ๆ

⁷²จากการสัมภาษณ์ คุณ "ก" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

คุณ "ก" ได้เล่าให้ฟังว่า

"...ก็มีสมาชิกบางคนเพิกเฉย หรือไม่มีความสนิทสนมกับทางกลุ่มจุฬามณีหรือมีเงินแต่ก็ยังไม่ได้รับความขอความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะทาง กลุ่มจุฬามณีจะบอกหรือไม่ ทางกรรมการก็มักจะไปช่วยบอกช่วยเตือนให้ ออกเงินช่วยกันหน่อย ที่ดู ๆ ก็เห็นให้ความร่วมมือกันดีมาก ไม่มีปัญหามากนัก..."⁷³

2.2.4 การลงคะแนนเสียง

การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ในวันที่ 28 กรกฎาคม 2528 เริ่มตั้งแต่เวลา 8.00-15.00 น.⁷⁴ ตามกฎหมายเลือกตั้งในช่วงเวลาดังกล่าวห้ามมีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งตั้งแต่เวลา 18.00-น. ของวันที่ 27 กรกฎาคม 2528 แต่โดยทั่วไปยังมีการหาเสียงหรือการสนับสนุนแฝงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะใช้วิธีการใด ๆ ดำเนินการได้แก่ การเลี้ยงดูในหมู่หัวหน้าคะแนน การชักชวนประชาชนให้ช่วยลงคะแนนเสียง หรือแม้แต่การดำเนินการตัดคะแนนเสียงคู่แข่ง วิธีการที่ใช้จะผิดกฎหมายอย่างไรก็ตาม

คุณ "ข" เจ้าของร้านอาหารขนาดกลาง ซึ่งมีผู้นิยมพอสมควร และไม่ประสงค์จะออกนาม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...ความจริงผมก็ไม่ได้เกี่ยวข้องกับฝ่ายไหนทั้งสิ้น ก็รู้จักเท่า ๆ กัน และถึงแม้เป็นสมาชิกสมาคมจีน แต่เท่าที่สัมผัสดูเขาหาเสียงกันตลอดเวลา จนกระทั่งลงคะแนนเสียง ผมยังถูกดึงมาเพราะเห็นผมกว้างขวางรู้จักคนมาก ให้ช่วยฝ่ายที่หวังจันทร์ ก็มีหัวหน้าทีมมาชวน ส่วนทีมจุฬามณี ก็กลุ่มชาวจีนนั่นแหละมาต่อ มาดึงลูกน้องผมเต็มร้านยังเอารถมารับให้ไปลงคะแนนเสียงให้เลย..."⁷⁵

⁷³จากการสัมภาษณ์ คุณ "ก" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

⁷⁴กรมการปกครอง, กฎหมายและระเบียบการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล, (กทม.โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2528) ม.43 หน้า 15.

⁷⁵จากการสัมภาษณ์คุณ "ข" สมาชิกสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

การแข่งขันกันในเรื่องคะแนนเสียงจึงเป็นไปอย่างเข้มข้นโดยมีลักษณะเน้นและย้ำจุดที่แต่ละทีมคิดว่าเป็นฐานเสียงของแต่ละทีม และพยายามสอดแทรกเข้าไปในแคมเปญที่คู่ต่อสู้มีคะแนนเสียงอยู่แล้ว ทั้งพยายามดึงคะแนนเสียง และโจมตีคัดค้านเสียงของแต่ละฝ่ายไปในตัว จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า การหาเสียงลักษณะดังกล่าวจะดำเนินการมาตั้งแต่กระทั่งถึงวันเลือกตั้ง (28 กรกฎาคม 2528-ผู้วิจัย) แต่ในวันเลือกตั้งใช้วิธีอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับคู่แข่งไปลงคะแนนเสียงกับเขตฐานเสียงของแต่ละทีม เพื่อให้ไปลงคะแนนเสียงมาก ๆ และยังคงพยายามอำนวยความสะดวกไปถึงประชาชนทั่ว ๆ ไปที่เป็นกลาง ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญในเรื่องคะแนนเสียง

คุณ "ซ" สมาชิกสมาคมจีน ได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า

"...การหาเสียงที่มีอยู่ข้ามเขตกัน โจมตีกัน ผมเห็นเหมือนกันทุกครั้ง ไม่ว่าจะเลือกตั้งอะไร แต่เลือกตั้งเทศบาลนี่มันแบ่งกัน เห็นได้ชัด คือทีมจุฬามณี มีฐานเสียงอยู่ในเขตชุมชน คนจีนสนับสนุนมาก ส่วนทีมวังจันทร์ก็อยู่รอบ ๆ นอกแต่ก็ไม่ได้แบ่งกันเด็ดขาดคือ แต่ละฝ่ายก็ยังมีฐานเสียงสนับสนุนสอดแทรกอยู่ตามเขตต่าง ๆ เหมือนกัน แต่ไหนแต่ไรมาแล้ว คะแนนไม่ทิ้งกัน การบริการนี้ถ้าเป็นธรรมดาที่มีอยู่ ทุกครั้ง..."⁷⁶

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการลงคะแนนเสียงในช่วงสุดท้ายทั้งก่อนและวันเลือกตั้ง ทุกฝ่ายที่สนับสนุนของแต่ละทีมผู้สมัคร เป็นกำลังสำคัญในการรณรงค์หาเสียงเนื่องจากผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งของแต่ละทีมไม่สามารถที่จะแสดงออกได้โดยตรง เพราะเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายชัดเจน และยังเป็นที่คู่สมัครฝ่ายตรงข้ามโจมตี หรือดำเนินการตามกฎหมายได้⁷⁷ ดังนั้นบทบาทของผู้สนับสนุนของแต่ละทีมจึงเป็นหลัก คณะกรรมการสมาคมจีนส่วนใหญ่ที่สนับสนุนกลุ่มจุฬามณี จึงมีบทบาทในการสนับสนุนการหาเสียงอย่างมาก เสริมจากการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ รวมทั้งการหาเสียงก่อนหน้านี้มา เนื่องจากการเร่งเร้าให้มีการตื่นตัวไปใช้สิทธิมากขึ้นโดยเฉพาะ

⁷⁶จากการสัมภาษณ์ คุณ "ซ" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

⁷⁷กรรมการปกครอง, เรื่องเดิม, อ้างแล้ว หน้า 20.

ในเขตชุมชนชาวจีน และประชาชนในเขตตัวเมือง ตลอดจนข้าราชการและประชาชนที่ คณะกรรมการสมาคมจีนมีความสัมพันธ์ในเขตเทศบาลเพื่อให้ช่วยเหลือในการลงคะแนนเสียงให้กับกลุ่มจุฬามณี การดำเนินการในช่วงเวลา "ห้าม" การรณรงค์หาเสียงดังกล่าวมีการดำเนินการในรูปแบบต่าง ๆ กันไม่ว่าจะเป็นการใช้ โทรศัพท์ เตือนให้ไปช่วยลงคะแนน ใช้เคาะบอกต่อ ๆ กันไปลงคะแนนเสียง ตลอดจนการจัดยานพาหนะต่าง ๆ ให้ไปร่วมกันลงคะแนนเสียงช่วยซึ่งทางกรรมการสมาคมจีนที่ดำเนินการมีความได้เปรียบ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในเขตเทศบาล การดำเนินการจึงง่ายง่าย และยังมีขอบข่ายที่ครอบคลุม เนื่องจากอาศัยการค้าขายช่วยดำเนินการ

คุณ "ก" กรรมการสมาคมจีน ได้กล่าวว่า

"...การช่วยกันลักษณะเช่นนี้ไม่มีการได้เปรียบเสียเปรียบกัน เพราะฝ่ายโน้นก็ทำเหมือนกัน เราก็ใช้สิ่งที่เรามีที่พอจะช่วยให้ดำเนินการไปใครมีอะไรช่วยกันคนละไม้ละมือ ส่วนคนที่จะช่วยหลักก็คือคนที่จะต้องไปเกี่ยวข้องกับเทศบาล โดยตรงที่ทำกันมากก็คือช่วยตักเตือนให้รับไปลงคะแนนเสียง..."⁷⁸

คุณ "พี" สมาชิกสภาเทศบาล กลุ่มจุฬามณี เจ้าของกิจการเรือแพร้านอาหาร และคอฟฟี่ชอป ได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า

"...การหาเสียงต้องทำกันตลอดเวลาเหมือนคุณกันหาเสียงเพราะถ้าขาดช่วงประชาชนก็จะสงสัยได้ ทำให้คะแนนเสียงลดลงได้ และนอกจากนี้ยังเป็นการคอยระวังไม่ให้คู่แข่งมาแอบโจมตีถึงคะแนนเสียงไป ผมยอมรับว่าในเขตเมืองนี้ทางคนจีนโดยที่สมาคมที่กรรมการช่วยเหลือควบคุมกันก็ต่อเนื่อง กระทั่งลงคะแนนเสียงถึงไม่ใช่ 100 % เต็มแต่ก็พอสมควรทีเดียว..."⁷⁹

⁷⁸จากการสัมภาษณ์ คุณ "ก" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2530, โดย นายบรรณ พุกจันทร์.

⁷⁹จากการสัมภาษณ์ คุณ "พี" สมาชิกสภาเทศบาล, เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2529, โดย นายบรรณ พุกจันทร์.

จากการสังเกตและตรวจสอบผลคะแนนจากการเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้งที่มีคนจมน้ำ
อยู่หนาแน่น

22 เขต จากทั้งหมดเขตเลือกตั้ง 43 เขต ได้แก่ หน่วยเลือกตั้งที่ 4 ศาลาพิบูลธรรม
วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ หน่วยเลือกตั้งที่ 5 หอประชุมโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี หน่วยเลือกตั้งที่ 6
ประจักษ์ใหม่อักษราม หน่วยเลือกตั้งที่ 7 บริเวณสำนักงานเทศบาลเมืองพิษณุโลก หน่วยเลือก
ตั้งที่ 8 สมาคมไทหล้า จังหวัดพิษณุโลก หน่วยเลือกตั้งที่ 9 โรงแสงจิ้งจ่างโรงภาพยนตร์กิติกร
หน่วยเลือกตั้งที่ 10 หอประชุมโรงเรียนลินทิมิน หน่วยเลือกตั้งที่ 11 ศาลาวัดท่ามะปราง หน่วย
เลือกตั้งที่ 12 โรงเรียนเทศบาล 3 (วัดท่ามะปราง) อาคาร 1 หน่วยเลือกตั้งที่ 13 สมาคม
เงินจังหวัดพิษณุโลก หน่วยเลือกตั้งที่ 14 โรงเรียนโรจนวิทย์ หน่วยเลือกตั้งที่ 17 โรงเรียน
อภิชาติบุตร หน่วยเลือกตั้งที่ 21 ประจักษ์ชั่วคราวสโสมสรตไพพิษณุโลก หน่วยเลือกตั้งที่ 22
โรงเรียนเซนต์นิโกลาส หน่วยเลือกตั้งที่ 23 บริเวณวิทยาลัยเทคนิค (การช่างชายเดิม) หน่วย
เลือกตั้งที่ 24 โรงเรียนไทยกล้าวิทยา หน่วยเลือกตั้งที่ 25 โรงเรียนนวนลนรพลวิทยา หน่วย
เลือกตั้งที่ 27 สมาคมฮากกา หน่วยเลือกตั้งที่ 28 โรงเรียนวัดศรีวิสุทธาราม หน่วยเลือกตั้ง
ที่ 30 ประจักษ์ถนนสายพิษณุโลก-วังทอง (หน้าบริษัทพิษณุโลกยานยนต์ที่ว้รจำกัด) หน่วยเลือกตั้ง
ที่ 31 หน้ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หน่วยเลือกตั้งที่ 42 ตลาดเทศบาล 5 บ้านคลอง⁸⁰

จะพบว่าคะแนนที่มัจพำณมีจะชนะเกือบทั้งหมด ยกเว้นหน่วยเลือกตั้งที่ 9 โรงจิ้งจ่าง
โรงภาพยนตร์กิติกร กับหน่วยเลือกตั้งที่ 17 โรงเรียนอภิชาติบุตร ที่มัจพำณสามารถทำคะแนน
นำได้ (ดูแผนภาพประกอบ แบบรายงานคะแนนสรุปการเลือกตั้งของสำนักงานผู้ตรวจ ส่วนท้องถิ่น
จังหวัดพิษณุโลก ภาคผนวก ง.)

ทั้งนี้เนื่องจากในเขตดังกล่าว มัจพำณสามารถจัดวางคนจมน้ำซึ่งเป็นที่เชื่อถือได้
ถึงแม้จะไม่ได้ริ่ความร่วมมือ จากกรรมการสมาคมเงินโดยตรงก็ตาม

⁸⁰จากรายงานผลการเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาล ปี 2528, สำนักงานผู้ตรวจ
ราชการส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก (ดูรายละเอียดได้ในภาคผนวก ง.).

คุณ "แซค" สมาชิกสภาเทศบาล ได้เล่าให้ฟังในกรณีนี้ว่า

"...ผมเป็นนายความ และมีความใกล้ชิดกับคนจีนเป็นจำนวนมาก ผมหาเสียงก็ขอร้องให้ช่วยบ้าง ก็ได้รับความช่วยเหลือพอสมควร จากบางหน่วยอย่างที่คุณทราบ แต่ผมได้มาเพราะบางมีส่วนตัวมากกว่า ลูกที่มเลยแหย่น้อย ในเรื่องของคุณะแนนเสียงในเขตตัวเมือง..."⁸¹

คุณ "พ" สมาชิกสภาเทศบาล กลุ่มจุฬามณี เจ้าของกิจการหลายประเภท ได้กล่าวถึงคะแนนเลือกตั้งที่ได้รับว่า

"...เราได้รับความช่วยเหลือและร่วมมือจากพี่น้องชาวจีน และกรรมการของสมาคมจีนทั้ง ๆ ที่โดยทั่วไปคะแนนเสียงคู่คี่กัน ทำให้เราได้รับชัยชนะแน่นอน แต่ไม่ได้หมายความว่าเราจะเลยการหาเสียงกับประชาชนทั่วไปให้สังเกตคะแนนเสียงในกลุ่มประชาชนทั่วไปคู่คี่กัน แต่ในกลุ่มคนจีนเราชนะขาด จะมีบางเขตเลือกตั้งเท่านั้นที่คนของเขาสามารถสอดแทรกเข้าไปได้ เขาก็พยายามดึงคนจีนเหมือนกัน แต่เรามีหลักคิดว่าที่มีกรรมการสมาคมจีนส่วนใหญ่มาช่วย..."⁸²

คะแนนเสียงที่กลุ่ม จุฬามณีได้รับจนได้รับชัยชนะจากจำนวนสมาชิกของกลุ่มที่ลงสมัครรับเลือกตั้งจำนวน 18 คน ได้รับเลือกตั้ง 17 คน จนเป็นเสียงส่วนใหญ่ถึงแม้คะแนนเสียงของชาวจีนโดยทั่วไปจะไม่ใช่เสียงชี้ขาด วิศวกรแพ็คเกจ ชะ ได้แก่เมื่อการหาเสียงระหว่างจุฬามณีกับทีมวังจันทร์ มีลักษณะคู่คี่กัน จึงทำให้การช่วยเหลือจึงมีความสำคัญขึ้นมาในที่สุด

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง สมาคมจีนพิษณุโลก กับกลุ่มการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ปี 2528 และเทศบาลเมืองพิษณุโลก

⁸¹จากการสัมภาษณ์ คุณ "แซค" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

⁸²จากการสัมภาษณ์ คุณ "พ" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

การที่สมาคมจีนโดยกรรมการของสมาคมมีแนวทางเข้ามาดำเนินกิจการทางการเมืองในระดับต่าง ๆ มากขึ้นแม้สมาคมจีนจะมีข้อห้ามในการเข้ามายุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองมายาวนาน แต่ปัจจุบันนี้ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า ข้อห้ามดังกล่าวได้ถูกละเลยโดยสมาชิกของสมาคมเองส่วนใหญ่ โดยมีสาเหตุหลายอย่างได้แก่ การเติบโตของคนจีนรุ่นใหม่ที่เกิดในประเทศไทย ผลประโยชน์ที่จะได้รับ การเติบโตของระบบประชาธิปไตยในเมืองไทย การหล່หลอมทางวัฒนธรรมทำให้มีการเปลี่ยนทัศนคติคลายความหวาดกลัวทางการเมือง การหาพรรคพวกจากทางการเมือง ฯลฯ

สาเหตุดังกล่าวมีความเป็นไปได้จากหลาย ๆ สาเหตุรวมกัน เนื่องจากชาวจีนนิยมรวมกลุ่มกัน ประกอบกับมีพลังทางเศรษฐกิจสูง ทำให้มีพลังทางการเมืองมาก การเคลื่อนไหวทางการเมืองจึงเป็นกลุ่มที่น่าสนใจที่สุดกลุ่มหนึ่ง กรณีการเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองพิษณุโลก ของกรรมการสมาคมจีนพิษณุโลก มีสาเหตุบ่งชี้อยู่หลายประการที่น่าจะสังเกตและวิเคราะห์ต่อไป

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกสมาคมจีน คณะกรรมการสมาคมจีนกับกลุ่มการเมืองที่ลงสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลปี 2528

ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกสมาคมจีน และคณะกรรมการสมาคมจีนกับกลุ่มที่ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลไม่ว่าจะเป็นกลุ่มจุฬามณีหรือกลุ่มวังจันทร์หรือผู้สมัครอิสระที่ไม่สังกัดกลุ่มในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2528 มีลักษณะที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลายาวนาน ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับของความสัมพันธ์ว่ามีความใกล้ชิดกันในระดับไหน โดยเฉพาะกลุ่มจุฬามณี กับกลุ่มวังจันทร์ก็เป็นกลุ่มทางการเมืองที่มีความต่อเนื่องกันมาเป็นคู่แข่งทางการเมืองท้องถิ่น แบบเทศบาลของพิษณุโลกมาตลอดเวลา โดยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองพิษณุโลก ปี 2523 ก็เป็นแข่งขันระหว่างกลุ่มมิตรประชาชน ซึ่งมีคุณวิรัตน์ ดลศรีชัย เจ้าของกิจการโรงเหล้าและกิจการค้าอีกหลายอย่างของจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นกรรมการที่ปรึกษาสมาคมจีนปัจจุบัน เป็นหัวหน้ากลุ่ม กับกลุ่มลูกนเรศวร ซึ่งนายมานะ เอี่ยมสกุล เป็นหัวหน้าทีม และได้รับการสนับสนุนจากชาวจีนทั่วไป เป็นฝ่ายได้รับชัยชนะ กลุ่มจุฬามณีสมาชิกส่วนหนึ่งก็คือสมาชิกกลุ่มมิตรประชาชนเท่านั้นเอง ได้แก่ นายสุรชัย พงษ์เจริญ นายมานิตย์ ศรีลัมพ์ นายวีระ บุณนาค นายสมจิต บุญจีน นายชูชัย ดีไพบูลย์ ส่วนกลุ่มลูกนเรศวรก็กลายมาเป็นกลุ่มวังจันทร์ ซึ่งสมาชิก

กลุ่มวังจันทน์ที่เคยเป็นสมาชิกลูกนเรศวร ได้แก่ นายกิตติ คุณะเกษม นายสุธรรม ปาเฉย พ.ต.ประเทือง อินทร์อำ นายเฉลิมศักดิ์ นุชนารถ ซึ่งในเรื่องนี้

คุณ "ศ" ซึ่งมีอาชีพขายเครื่องไฟฟ้า และเคยลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชากรไทย ปัจจุบันไม่ได้เกี่ยวข้องกับกลุ่มการเมืองใด ได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า

"...มันเป็นเรื่องที่เรามีความสัมพันธ์ติดต่อกันมานานแล้ว ผมจำได้ตั้งแต่สมัยนายกเทศมนตรี นายเสรี บุญญฤทธิ์ ก็เป็นคนจีน คนของสมาคมจีนเป็นหลายสมัยจนมาถึงคุณวิรัตน์ คลศรีชัย ต่อ ๆ มาจนถึงปัจจุบันเขตเทศบาลนี้ เป็นเสียงของคนจีนมาก คุณกิตติ คุณะเกษมถ้าไม่สัมพันธ์กับทางสมาคมจีนต่อให้เป็นหัวหน้าพรรควังจันทน์ก็ไม่มีทางได้รับเลือก..."⁸³ (ปัจจุบัน 2530 คุณกิตติ คุณะเกษม เป็นกรรมการที่ปรึกษากฎหมายของสมาคมจีนพิษณุโลก-ผู้วิจัย)

การสนับสนุนกลุ่มจุฬามณี และกลุ่มวังจันทน์ ของชาวจีนโดยสมาชิกสมาคมจีนและกรรมการของสมาคมจีน จากการเลือกตั้งที่ผ่านมาในปี พ.ศ.2528 เมื่อพิจารณา จะพบว่าสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 15 คน ที่ให้สัมภาษณ์คือจาก กลุ่มจุฬามณีจำนวน 14 คน จากกลุ่มวังจันทน์ 1 คน นั้นพบว่ามีจำนวน 6 คนยอมรับว่าเกี่ยวข้องโดยตรงคือเป็นสมาชิกของสมาคม นอกจากนั้นยอมรับว่ามีส่วนรู้จัก เกี่ยวข้องกับสมาชิกส่วนใหญ่ของสมาคมจีนและคณะกรรมการของสมาคมจีน เป็นอย่างใด ไม่ว่าจะเป็นการเกี่ยวข้องโดยตรงหรือมีความเกี่ยวข้องเกี่ยวกับครอบครัวในอดีต ส่งผลมาจนถึงปัจจุบัน จากการสัมภาษณ์สมาชิกสภาเทศบาลทั้ง 15 ท่าน ได้กล่าวว่า

คุณ "แซค" สมาชิกสภาเทศบาล ที่ได้รับการเลือกตั้งให้สัมภาษณ์ว่า

⁸³จากการสัมภาษณ์ คุณ "ศ" สมาชิกสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

"...ผมเป็นที่ปรึกษากฎหมายและมีความใกล้ชิดส่วนตัวกับกรรมการของสมาคมจีน แต่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการบริหารทั้งสิ้น..."⁸⁴

คุณ "พ" สมาชิกสภาเทศบาล ให้สัมภาษณ์ว่า

"...เรื่องส่วนตัวไม่ได้มีความสัมพันธ์กับสมาคมจีน แต่มีความสนิทสนมกับกรรมการ หรือสมาชิกของสมาคมจีนส่วนใหญ่..."⁸⁵

คุณ "อา" สมาชิกสภาเทศบาล ให้สัมภาษณ์ว่า

"...ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรง แต่ก็มีพรรคพวกอยู่ในสมาคมจีนจำนวนมาก..."⁸⁶

คุณ "เค" สมาชิกสภาเทศบาล ให้สัมภาษณ์ว่า

"...มีพรรคพวกแทบทั้งนั้นอยู่ในสมาคมจีนที่สนิทบ้างและไม่สนิทบ้างโดยไม่ได้เกี่ยวข้องกับทางสมาคม..."⁸⁷

คุณ "พี" สมาชิกสภาเทศบาล ให้สัมภาษณ์ว่า

"...เป็นสมาชิกทางสมาคมจีนอยู่ รู้จักสมาชิกเกือบทั้งหมด เนื่องจากต้องทำ ธุรกิจเกี่ยวข้องกัน..."⁸⁸

---

⁸⁴จากการสัมภาษณ์ คุณ "แซค" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2529, โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

⁸⁵จากการสัมภาษณ์ คุณ "พ" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2529 โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

⁸⁶จากการสัมภาษณ์ คุณ "อา" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2529, โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

⁸⁷จากการสัมภาษณ์ คุณ "เค" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2529, โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

⁸⁸จากการสัมภาษณ์ คุณ "พี" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2529, โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

คุณ "บี" สมาชิกสมาคมจีน ให้สัมภาษณ์ว่า

"...ความเกี่ยวข้องในอดีต คุณปู่กับคุณพ่อเป็นชาวจีน เพื่อนฝูงจึงผมไปเป็นสมาชิกด้วย และแต่งตั้งเป็นกรรมการบริหารของสมาคม..."⁸⁹

คุณ "เอส" สมาชิกสภาเทศบาล ให้สัมภาษณ์ว่า

"...ผมและทางครอบครัวเป็นสมาชิกของสมาคมจีนอยู่..."⁹⁰

คุณ "ยู" สมาชิกสภาเทศบาล ให้สัมภาษณ์ว่า

"...เนื่องจากตระกูลเป็นคนที่เก่าแก่ของสมาคมจีนมาก่อน จึงเกี่ยวข้องกันอย่างมาก โดยตัวเองก็เป็นสมาชิกของสมาคมจีนอยู่ด้วย..."⁹¹

คุณ "วี" สมาชิกสภาเทศบาล ให้สัมภาษณ์ว่า

"...ไม่ได้เกี่ยวข้องหรือยุ่งโดยตรงกับทางสมาคมจีน แต่ก็มีเพื่อนฝูงหรือคนที่รู้จักกัน เป็นสมาชิกสมาคมอยู่..."⁹²

คุณ "ดับลิว" สมาชิกสภาเทศบาล ให้สัมภาษณ์ว่า

"...ไม่ได้สัมพันธ์โดยตรงกับทางสมาคมแต่ก็มีเพื่อนฝูงอยู่ในสมาคมมาก..."⁹³

---

⁸⁹จากการสัมภาษณ์ คุณ "บี" สมาชิกสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2529, โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

⁹⁰จากการสัมภาษณ์ คุณ "เอส" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2529, โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

⁹¹จากการสัมภาษณ์ คุณ "ยู" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2529, โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

⁹²จากการสัมภาษณ์ คุณ "วี" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2529, โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

⁹³จากการสัมภาษณ์ คุณ "ดับลิว" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2529, โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

คุณ "ซี" สมาชิกสภาเทศบาล ให้สัมภาษณ์ว่า

"...ก็สัมพันธ์กันโดยตรง และทำธุรกิจด้วย จึงมีเพื่อนฝูงอยู่ในสมาคมจีนเป็นส่วนมาก
แทบทุกคน..."⁹⁴

คุณ "ส" สมาชิกสภาเทศบาล ให้สัมภาษณ์ว่า

"...ไม่ได้เกี่ยวข้องกับสมาคมจีน รู้จักกับสมาชิกสมาคมพอประมาณ และรู้จักเป็นการ
ส่วนตัวกับท่านประธานสมาคมจีน..."⁹⁵

คุณ "เอกซ์" สมาชิกสภาเทศบาล ให้สัมภาษณ์ว่า

"...โดยรุ่นผมแล้วไม่ค่อยไปยุ่งเกี่ยว แต่เนื่องจากมีความสัมพันธ์รุ่นคุณพ่อคุณแม่
ทำให้มีความเกี่ยวข้องอยู่ด้วย และอีกอย่างผมทำธุรกิจ จึงรู้จักเพื่อนฝูงอยู่ใน
วงการสมาชิกสมาคมชาวจีนส่วนใหญ่..."⁹⁶

คุณ "คิว" สมาชิกสภาเทศบาล ให้สัมภาษณ์ว่า

"...โดยตัวเองไม่มีความสัมพันธ์แต่รู้จักเพื่อนฝูงที่อยู่ในสมาคมจีนมากที่สุด..."⁹⁷

⁹⁴จากการสัมภาษณ์ คุณ "ซี" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2529,
โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

⁹⁵จากการสัมภาษณ์ คุณ "ส" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2529,
โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

⁹⁶จากการสัมภาษณ์ คุณ "เอกซ์" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2529,
โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

⁹⁷จากการสัมภาษณ์ คุณ "คิว" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2529,
โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

คุณ "แคร์" สมาชิกสภาเทศบาล ให้สัมภาษณ์ว่า

"...ในเรื่องความสัมพันธ์กับทางสมาคมก็มีบ้าง และรู้จักคนที่ เป็นสมาชิกสมาคมจีน และกรรมการสมาคมพอสมควร... 98

ในการหาเสียงเพื่อขอความสนับสนุนจากประชาชน โดยทั่วไปรวมทั้งชาวจีนในเขตเทศบาลทั้งหมด การรณรงค์หาเสียงซึ่งมีทั้งการหาเสียงอย่างเปิดเผยโดยทั่วไปแล้วซึ่งใช้วิธีการกล่าวปราศรัย แจกจ่ายเอกสารโฆษณา แผนนโยบายต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มการเมืองเพื่อให้ตรงต่อความต้องการของประชาชนทั้งชาวไทยและชาวจีน ในการดึงคะแนนเสียง ตลอดจนการหาเสียงที่ใช้สื่อต่าง ๆ เป็นการปิดบังในการพูดคุยกันเรื่องนโยบาย การต่อรองผลประโยชน์ การใช้หัวคะแนน หรืออื่น ๆ ปัจจัยที่ทำให้คะแนนเสียงได้รับมากประการหนึ่งคือ การมีนโยบายที่สอดคล้องต่อความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ กลุ่มจุฬามณีซึ่งได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้งมีนโยบายที่ประกาศออกไปที่สำคัญ ๆ ได้แก่ นโยบายเน้นหนักการรักษาความสะอาดในเขตเทศบาลทั้งหมดให้เป็นระเบียบ การจัดเครื่องอุปโภคบริโภคให้พอเพียงทั้งหมดโดยเฉพาะ ไฟฟ้า และน้ำประปา การรักษาความสงบเรียบร้อย เรื่องเวรยาม โดยจะประสานงานกับตำรวจ และฝ่ายปกครองอย่างใกล้ชิด การจัดบริการทางการแพทย์ให้ทั่วถึงและเพียงพอ การจัดอำนวยความสะดวกถูกต้อง เรียบร้อย สุภาพให้กับประชาชนที่มาติดต่องานที่เทศบาล อย่างรวดเร็ว การอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา จะสนับสนุนส่งเสริมการกีฬาของประชาชนอย่างกว้างขวาง การส่งเสริมการศึกษาของประชาชนให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง จะดำเนินการด้านคมนาคมให้อยู่ในสภาพที่ดีตลอดเวลา ก่อสร้าง ซ่อมแซม ตลอดจนประสานงานกับตำรวจอำนวยความสะดวกในเรื่องเกี่ยวกับการจราจรให้มีความคล่องตัวยิ่งขึ้น รักษาไว้ซึ่งกฎหมายระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด จะใช้จ่ายเงินงบประมาณให้เป็นไปอย่างสุจริตบรรลุผลมากที่สุด แผนนโยบายต่าง ๆ ที่ประกาศออกมาโดยทั่วไปก็มีแนวทางที่คล้ายคลึงกันกับแนวทาง

98 จากการสัมภาษณ์ คุณ "แคร์" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

ของกลุ่มวังจันทน์ คือเป็นแนวนโยบายที่มีเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่มีอยู่ตามกฎหมายกำหนดให้ การแพ้หรือชนะการเลือกตั้งในส่วนที่เกิดจากคะแนนเสียงของสมาชิกสมาคมจีนจึงเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากกว่า ซึ่งรวมถึงการเกี่ยวข้องในเรื่องของผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินร่วมกัน และเอื้ออำนวยผลประโยชน์ให้แก่กันและกันระหว่างสมาชิกสมาคมจีนกับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งผลประโยชน์ที่สามารถมองเห็นได้ ประกอบด้วย ข้อบัญญัติและนโยบายในการปฏิบัติงานของเทศบาล การค้ากับเทศบาลรวมถึงการค้าโดยตรงระหว่างสมาชิกสภาเทศบาลกับสมาชิกสมาคมจีน การสร้างบารมีกับกลุ่มทางการเมืองในระดับการเมืองท้องถิ่นแบบเทศบาลของสมาชิกสมาคมจีน การต่อรองผลประโยชน์จากความขัดแย้งระหว่างสมาชิกสภาเทศบาลกับสมาชิกสมาคมจีน ระหว่างสมาชิกสมาคมจีนด้วยกัน หรือระหว่างสมาชิกสภาเทศบาลกับสมาชิกสภาเทศบาล โดยอาศัยกลไกของสมาคมจีนและกลุ่มจุฬามณีช่วยประสานงาน

คุณ "เอกซ์" สมาชิกสภาเทศบาล เจ้าของกิจการค้าหลายอย่าง ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"...กลุ่มจุฬามณีกำหนดนโยบายเอาไว้วาง ๆ เพื่อให้เป็นที่สอดคล้องเข้ากับทุกฝ่ายกับประชาชนโดยทั่วไป แต่โดยทั่วไปแล้วการดึงคะแนนเสียงเราใช้การตลยหาเสียง ใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว ใช้เพื่อนฝูง ญาติมิตรมากกว่า นโยบายที่กำหนดขึ้น ซึ่งก็เป็นหลักการโดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งทุกกลุ่มก็ทำเหมือน ๆ กัน ..."⁹⁹

คุณ "ค" สมาชิก และคณะกรรมการสมาคมจีน ได้กล่าวว่า

"...ในเรื่องการหาเสียงการกำหนดแนวนโยบายเป็นเรื่องธรรมดาไม่เห็นมีใครสนใจไม่ทำกัน ก็ใช้เพื่อนฝูงหัวคะแนน ผลประโยชน์เข้าว่ากัน นโยบายหาเสียงเป็นเรื่องของหลักการมากกว่า ..."¹⁰⁰

⁹⁹จากการสัมภาษณ์ คุณ "เอกซ์" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2529, โดย นายทรงพล พุกจันทร์.

¹⁰⁰จากการสัมภาษณ์ คุณ "ค" กรรมการบริหารสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2530, โดย นายทรงพล พุกจันทร์.

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสมาชิกสมาคมจีนกับสมาชิกสภาเทศบาลหรือกลุ่มสมาชิกสมาคมจีนด้วยกันเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความสัมพันธ์ส่วนตัว ความสัมพันธ์กันทางด้านการค้าหรือผลประโยชน์ต่าง ๆ นอกจากจะสร้างสัมพันธ์เป็นระยะเวลายาวนานสำหรับ "คนรุ่นเก่า" การสร้างความสัมพันธ์ก็มีวงจรที่ริเริ่มอยู่ตลอดเวลาสำหรับ "คนรุ่นใหม่" ในวงการค้าธุรกิจ หรือ "คนรุ่นเก่า" ที่มีการดำเนินงานริเริ่มกิจการต่าง ๆ ดังนั้นความสัมพันธ์ด้านผลประโยชน์จึงมีลักษณะหมุนเวียนตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นการริเริ่มใหม่ หรือยุบเลิกความเกี่ยวข้องไปเมื่อการดำเนินงานได้ถูกยกเลิกไป เหลือแต่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่จะมีความต่อเนื่องต่อไปเมื่อพิจารณาจากความสัมพันธ์ที่ได้กล่าว กลุ่มจุฬามณี ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการเลือกตั้งเสียงส่วนใหญ่ (17 เสียง ในจำนวน 18 คน-ผู้วิจัย) และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสมาคมจีน จึงได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มสมาชิกสมาคมจีนอย่างกว้างขวาง

คุณ "พี" สมาชิกสภาเทศบาล และเป็นสมาชิกสมาคมจีน ได้อธิบายว่า

"...อันนี้ก็เป็นธรรมดาในกลุ่มหมู่สมัครพรรคพวกที่ช่วยเหลือกัน แต่ในเรื่องของผลประโยชน์ทางการค้า ก็มีบ้างต่างคนต่างก็ค้าขายกันไป ความร่วมมือกันก็ว่าขัดแย้งกัน ทำให้เสียประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่าย..."¹⁰¹

การสนับสนุนกลุ่ม จุฬามณี จึงเป็นการแสดงออกถึงความร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการแสดงพลังของสมาคมจีน และไม่เพียงเท่านั้นยังสะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือกันทางด้านผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่กลุ่มจุฬามณีและสมาคมจีนจะได้รับในอนาคต

3.2 ความสัมพันธ์ทางด้านผลประโยชน์ระหว่างเทศบาล กับสมาชิกสมาคมจีน กับสมาชิกสมาคมจีนและระหว่างสมาชิกสภาเทศบาล กับสมาชิกสภาเทศบาล

การบริหารงานของเทศบาลเมื่อจะมีผลบังคับใช้ทั่วไปในเขตเทศบาล ต้องทำเป็นข้อบัญญัติของเทศบาลโดยไม่ขัดกับกฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ ที่ได้ให้อำนาจไว้ซึ่ง

¹⁰¹จากการสัมภาษณ์ คุณ "พี" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2529, โดย นายทรงเทพ พุกจันทร์.

ผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้ควบคุมดูแล ลักษณะทั่วไปของข้อบัญญัติจึงเป็นผลกระทบโดยทั่วไปต่อประชาชนในเขตเทศบาล ซึ่งจะส่งผลดีและผลกระทบด้านลบกับกลุ่มประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในเขตเทศบาล ดังนั้นในการออกเทศบัญญัติที่สำคัญ ๆ ที่จะกระทบกับประชาชนจำนวนมากจึงมีข้อพิจารณาปลีกย่อยมากเช่นกัน เพื่อป้องกันถูกต่อต้านจากกลุ่มผลประโยชน์ที่มีการจัดองค์การเป็นอย่างดี ซึ่งได้แก่ชาวจีนซึ่งอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นทุกแห่งในย่านความเจริญของเทศบาล เมืองพิษณุโลก ซึ่งมีองค์กรหลักคือ สมาคมจีนพิษณุโลกเป็นศูนย์รวมที่จะคอยประสานงานและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องต่าง ๆ เกือบทุกเรื่อง เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างสมาคมจีนกับกลุ่มจุฬามณี ซึ่งเป็นผู้บริหารงานเทศบาลเสียงส่วนใหญ่มีความใกล้ชิดและเกื้อกูลผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ดำเนินการออกข้อบัญญัติของเทศบาลจึงต้องได้รับการกลั่นกรองเป็นอย่างดี เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ก็จะได้รับการแก้ไขเป็นอย่างดี

คุณ "บี" สมาชิกเทศบาลกลุ่ม "จุฬามณี" ได้กล่าวว่า

"...การออกข้อบัญญัติ เราออกเป็นการทั่วไป ใช้นับกับทั่วเขตเทศบาลไม่เจาะจงเฉพาะบุคคล หรือกลุ่มบุคคล เพื่อผลดีโดยรวม แต่ถ้าจุทไทน หรือกลุ่มไทน ได้รับความเดือดร้อน ก็พูดคุยกันได้ แก้ไขกันไป..."¹⁰²

การออกเทศบัญญัติในบางเรื่อง อาจจะมีผลกระทบที่กว้างขวางถึงแม้เจตนารมณ์ของการวางข้อบัญญัติ จะไม่มีวัตถุประสงค์ให้มีผลสะท้อนออกมาในลักษณะสร้างความเดือดร้อนต่อประชาชนกลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องด้วย

คุณ "เอ" สมาชิกสมาคมจีน ได้กล่าวว่า

"...เคยมีเทศบัญญัติห้ามค้าขายหาบเร่บริเวณตลาดสถานีรถไฟผลก็คือ ไม่มีใครเข้าร้านแถวนั้น รวมทั้งห้างด้วย ร้อนถึงคุณวิสัน เลิศวิญญู นายกสมาคมจีนเก่า กับคุณบรรเลง รอบรรเจจิก ต้องไปเจรจาชอร้อง เนื่องจากมีห้างอยู่ตลาดสถานีรถไฟ

¹⁰²จากการสัมภาษณ์ คุณ "บี" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

ส่วนหนึ่ง เพราะคนซื้อของแทบเริ่มจะเข้าไปซื้อของห้างด้วย น้อยคนจะไปซื้อ
ห้างโดยตรง..."¹⁰³

การดำเนินการออกเทศบัญญัติในทางปฏิบัติจะเป็นการริเริ่มของคณะเทศมนตรี ซึ่งเป็น
ฝ่ายบริหารเป็นผู้ดำเนินการเสนอร่างข้อบัญญัติต่อสภาเทศบาล ซึ่งมีจำนวน 4 คน จากสมาชิก
สภาเทศบาลเมืองพิษณุโลกจำนวน 18 คน การออกข้อบัญญัติจึงสามารถกระทำได้อย่างคล่องตัว
การปรึกษาหารือข้อบัญญัติที่ออกใช้บังคับกับกลุ่มประชาชนกลุ่มต่าง ๆ และสมาคมจีนในเรื่องผล
กระทบที่จะเกิดขึ้น สามารถที่จะทำได้อย่างง่ายดาย ไม่ยากเย็นมากนัก ทำให้การออกข้อบัญญัติ
ของเทศบาลส่วนใหญ่จะสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว และมีผลบังคับใช้ได้เป็นอย่างดี
ซึ่งผู้วิจัยได้สังเกตเห็นได้เช่นข้อบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องของการรักษาความสะอาด การเข้าที่สาธารณะ
เพื่อดำเนินการค้าของเอกชนกับเทศบาล การดำเนินการในเรื่องเกี่ยวกับฌาปนสถาน การขอ
ความร่วมมือเกี่ยวกับ การปลูกต้นไม้ และอื่น ๆ

แต่การดำเนินการในเรื่องเทศบัญญัติบางอย่างมีผลกระทบกับชาวจีนที่ประกอบกิจการ
ค้าตามอาคารพาณิชย์ แต่เป็นเรื่องที่เทศบาลเองไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากมีความ
จำเป็นหลายประการ ซึ่งผู้วิจัยพบได้แก่ การเก็บค่าจอดรถริมถนนในเขตย่านความเจริญ ซึ่งมี
การคิดค่าบริการโดยเก็บช่องละ 1 บาท สำหรับรถจักรยาน และรถจักรยานยนต์ สำหรับรถยนต์ตก
ช่องละ 3 บาท ก่อให้ผลกระทบจากร้านค้าย่อยเนื่องจากประชาชนที่จะซื้อมักจะเลี่ยงไปจอด
บริเวณทางออกไปจากร้านค้า และซื้อหาบริเวณร้านค้าที่ใกล้ที่สุดบริเวณจอดรถ และถ้าไม่มีความ
จำเป็น ก็จะหลีกเลี่ยงมาซื้อขายบริเวณดังกล่าวได้แก่ บริเวณตลาดสถานีรถไฟ บริเวณหน้ากอง
กำกับการตำรวจภูธร บริเวณตลาดสดโรงพยาบาลนศกิติกร เทศบาลได้กำหนดมาตรการดังกล่าว
ขึ้น สาเหตุจากการต้องการเพิ่มรายได้ของเทศบาล และลดการจราจรที่คับคั่งลง กรณีนี้

¹⁰³จากการสัมภาษณ์ คุณ "เอ" สมาชิกสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2529,
โดย นายทรงพล พุกจันทร์.

คุณ "ซี" สมาชิกสภาเทศบาล กล่าวว่า

"...เรื่องนี้เราก็มีการพูดคุยเจรจากันหลายครั้งถึงความจำเป็นต่าง ๆ แต่ก็ตกลงกันได้โดยพยายามหลีกเลี่ยง เราพยายามกำหนดจุดที่กระทบน้อยที่สุด ผมก็ตกลงกับกรรมการของสมาคมเขาไว้แล้ว ก็ต้องมีบ้างเพื่อส่วนรวม..."¹⁰⁴

เทศบัญญัติที่ใช้บังคับในบางกรณีก็เป็นเรื่องที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เนื่องจากเป็นข้อบังคับทั่วไป กฎหมายหรือระเบียบที่ได้รับจาก กระทรวงมหาดไทย อย่างเช่น กรณีขึ้นภาษีอาคาร โรงเรือนที่จะมีการปรับใช้อย่างสม่ำเสมอในแต่ละปีตามอัตราค่าเงินที่เปลี่ยนแปลงไป และตามความเหมาะสมของภาวะเศรษฐกิจ การดำเนินการในลักษณะเช่นนี้ จึงจำเป็นต้องมีการชี้แจงให้เข้าใจทั่วไปในหมู่ประชาชน โดยเฉพาะชาวจีนที่ประกอบกิจการค้า ซึ่งมีอาคารร้านค้าทางพาณิชย์กรรมอย่างหนาแน่น การชี้แจงดังกล่าวโดยการออกเสียงตามสายของเทศบาลเอง และกระทำโดยผ่านคณะกรรมการของสมาคมจีน เพื่อให้มีการกระจายข่าวให้ทราบถึงวัตถุประสงค์และความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการ

คุณ "ไอ" กรรมการสมาคมจีน ได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า

"...กรณีการเก็บภาษี อย่างที่ตามบางครั้งเราก็เห็นใจเรื่องอาคารร้านค้า ก็ทราบจากเทศบาลว่าต้องขึ้นปีละประมาณ 3-5 % แล้วแต่กรณี ก็มีเสียงบ่นทั่วไป ก็พูดคุยกันแล้วในที่สุด ก็ขอให้ใช้ขั้นต่ำสุดของการปรับภาษีขึ้นไปทุกปีที่ผ่านมาได้รับความร่วมมือด้วยดีทั้งเทศบาลและสมาชิกของสมาคมจีนจึงไม่เห็นมีปัญหาวะไร..."¹⁰⁵

¹⁰⁴จากการสัมภาษณ์ คุณ "ซี" สมาชิกสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

¹⁰⁵จากการสัมภาษณ์ คุณ "ไอ" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

การกำหนดข้อบัญญัติของเทศบาล ซึ่งโดยทั่วไปจะมีทั้งผลดีและผลเสียอยู่ควบคู่กัน ในความรู้สึกทั่วไปของประชาชน ถ้ากลุ่มใดได้รับผลประโยชน์ก็เห็นว่าเป็นผลดี แต่ถ้าจำเป็นต้องใช้จ่าย จะมองว่าเป็นผลเสียที่เทศบาลได้เพิ่มรายจ่ายให้ แต่ก็ยังมีข้อบัญญัติที่เกิดจากงบประมาณของเทศบาลใช้จ่ายดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นอย่างที่ได้จากการอุดหนุนหรืองบประมาณเกิดจากการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเองในการอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ให้กับประชาชนทั่วไปในเขตเทศบาล ซึ่งมีการดำเนินการทั้งที่เป็นการจัดสร้างเป็นถาวรวัตถุ หรือการให้บริการได้แก่ การจัดสร้างตลาดสด ปรับปรุงโรงฆ่าสัตว์ การจัดจ้างลูกจ้างในการทำความสะอาด ตามสถานที่ต่าง ๆ ในตัวของจังหวัดพิษณุโลก การจัดจ้างลูกจ้างในการให้บริการทั่วไปกับประชาชนที่มาติดต่อเทศบาลเพิ่มขึ้น การบริหารงานลักษณะนี้จึงได้รับการสนับสนุนโดยทั่วไป แต่ก็จะมีการแย่งชิงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการก่อสร้างหรือการให้บริการในช่วงระยะเวลาการตัดสินใจที่จะดำเนินการ

คุณ "ซ" เจ้าของร้านอาหารได้กล่าว

"...ผมสังเกตว่ามีการต่อสู้กันพอสมควรเลย ในการจัดสร้างตลาดสดบ้านคลองของเทศบาล แย่งกันให้ที่อยู่ใกล้ ๆ แหล่งการค้าของคน ก็สมาคมจีนทั้งนั้น อีกเรื่องในการฆ่าสัตว์ โรงฆ่าสัตว์ของเทศบาลถูกคนจีนคุม เรียกร้องอะไรก็ต้องไปปรับปรุงให้ แต่ประชาชนก็ได้รับประโยชน์..."¹⁰⁶

การให้บริการทั้งด้านความสะดวก ก็เป็นการบริการอีกด้านหนึ่งของเทศบาล ซึ่งใช้งบประมาณมากพอสมควร ในการบริการเขตชุมชนที่เรียกว่ามีลักษณะ ชุมชนเมือง โดยเฉพาะได้แก่ ถนน บาทวิถี บริเวณร้านค้าเขตพาณิชย์กรรม ตลาดสด ยังรวมถึงการให้บริการเก็บขยะของเทศบาลที่เป็นอยู่ การบริการลักษณะนี้ทางเทศบาลจะต้องดำเนินการอย่างค้ำประกัน เพราะเป็นผลกระทบโดยตรงกับชุมชนชาวเงินทันที นอกจากนี้ยังมีบริการด้านอื่น ๆ อีกที่เห็นได้อย่างชัดเจน ได้แก่การปรับปรุงในเรื่องของระบบไฟฟ้าสาธารณะในเขตเมือง การจัดเวรยามท้องถิ่น การบริการด้านสาธารณสุข การจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าแผงลอยและอื่น ๆ อีกหลายประการ ได้รับการกำหนดอยู่ในแผนงานของเทศบาลที่ชี้เฉพาะแน่นอนซึ่งเป็นทั้งข้อบัญญัติ ตามแผนงานจะนำมาใช้จ่ายตามปีงบประมาณต่อไป

¹⁰⁶จากการสัมภาษณ์ คุณ "ซ" สมาชิกสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

การกำหนดข้อบัญญัติเหล่านั้นนอกจากข้อสัญญาต่าง ๆ ที่ได้ให้ไว้กับประชาชนในเขตเทศบาลแล้ว การที่จะเสนอต่อสภาเทศบาล ข้อมูลปัญหาและความต้องการก็ยังได้รับจากประชาชนโดยตรง การเสนอของสมาชิกสมาคมจีน หรือกรรมการบริหารของสมาคมจีน ผ่านทางคณะเทศมนตรี หรือสมาชิกสภาเทศบาลเพื่อนำเข้าสู่ที่ประชุมสภาเทศบาล

คุณ "พี" สมาชิกสภาเทศบาล ได้กล่าวว่า

"...การเสนอปัญหาหรือความต้องการมี 2 ลักษณะที่พบคือแบบเป็นทางการมีหนังสือทำนองร้องเรียน ขอความช่วยเหลือ และแบบพบปะพูดคุยกันเพื่อรับทราบปัญหา เมื่อเห็นว่าจำเป็นหรือสำคัญก็จะนำเสนอก็จะนำมาพูดคุยกันในหมู่สมาชิก..."¹⁰⁷

สำหรับในกรณีของสมาชิกสมาคมจีน ในการนำเสนอปัญหาจะมีลักษณะอย่างไรนั้น

คุณ "พี" สมาชิกสภาเทศบาล ได้กล่าวต่อไปว่า

"...การเสนอขอชาวเงินนั้น ก็สุดแล้วแต่โอกาสเท่าที่เห็นก็มีบอกฝากกันมาในลักษณะเมื่อไปติดต่อกับหรือพบกันไม่ว่าจะด้านธุรกิจหรืองานสังคม แต่ถ้าเรื่องไหนเป็นเรื่องใหญ่ก็มักจะรวม ๆ กันโดยมีผู้อาวุโสชาวเงินนำเสนอหรือเชิญพวกเราไปคุยด้วยซึ่งก็ได้แก่ กรรมการบริหารของสมาคมจีนเป็นส่วนใหญ่..."¹⁰⁸

การดำเนินการของชาวเงินจึงมีสองลักษณะคือปัญหาและความต้องการที่มีลักษณะส่วนตัวที่ได้รับผลกระทบกับปัญหาและความต้องการร่วมซึ่งหมู่ชนชาวเงินได้รับผลกระทบเป็นจำนวนมาก ก็จะรวมตัวกันโดยมีผู้แทนนำข้อเสนอต่าง ๆ ไปเจรจา กับสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งก็ได้แก่ผู้นำในกลุ่มของตน ได้แก่ผู้อาวุโสต่าง ๆ ซึ่งก็เป็นกรรมการบริหารสมาคมจีนเป็นส่วนมาก

¹⁰⁷จากการสัมภาษณ์ คุณ "พี" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

¹⁰⁸จากเรื่องเดียวกัน.

การดำเนินการบริหารของเทศบาลซึ่งจะต้องมีการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนงานที่ได้รับอนุมัติในปี 2528 เทศบาลเมืองพิษณุโลกมีรายรับทั้งสิ้น 50,338, 569.80 บาท มีรายจ่าย 49,299, 591.80 บาท¹⁰⁹ ตามแผนงานปี 2530 รายรับประมาณการว่าได้รับถึง 55 ล้านบาท¹¹⁰ จากเงินประเภทต่าง ๆ รวมถึงเงินอุดหนุนจากรัฐบาล การดำเนินการนอกจากใช้จ่ายเป็นเงินบริหารงานบุคคลแล้ว ยังใช้จ่ายเป็นงบประมาณต่าง ๆ เพื่อให้บริการประชาชน สามารถแยกออกได้เป็น งบก่อสร้าง และซ่อมแซม งบบริการเรื่องไฟสาธารณะ งบการศึกษา งบสาธารณสุข งบประมาณทางด้านงานสาธารณสุขต่าง ๆ โดยมีกองงานต่าง ๆ ภายในเทศบาลรับผิดชอบไปตามสายงาน ยกเว้นงานเทศาภิบาลต่าง ๆ ที่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง การดำเนินการในบางลักษณะที่ไม่เกินขีดความสามารถของเทศบาล ทางเทศบาลจะใช้หน่วยงานภายในที่รับผิดชอบซึ่งมีบุคลากรอยู่แล้วดำเนินการโดยตรง แต่ถ้าเป็นงานที่มีขนาดใหญ่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการพอสมควรแล้ว จะใช้วิธีการจ้างเหมาจากบริษัท หรือห้างร้านเอกชน ในการดำเนินการโดยเทศบาลจะควบคุมให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ตั้งแต่กรรมวิธีในการเปิดประมูลราคา การทำสัญญา การกำหนดแบบแปลน การดำเนินงานทุกช่วงระยะจนถึงการรับงานเพื่อดำเนินการแล้วเสร็จ การดำเนินการในลักษณะดังกล่าว

คุณ "บี" สมาชิกสภาเทศบาล ได้กล่าวว่า

"...การทำงานเราจะยึดระเบียบและความถูกต้องของทางราชการ ส่วนใครจะไปดำเนินการวิธีอย่างไรแล้วแต่ ขอให้ถูกต้องเป็นใช้ได้..."¹¹¹

การดำเนินการด้านการก่อสร้างที่ได้พบในช่วงทำการวิจัย ผู้วิจัยได้ติดต่อสอบถามผู้รับผิดชอบโดยตรง ได้แก่ คุณ "ซี" สมาชิกสภาเทศบาล ได้แจ้งให้ทราบถึง

¹⁰⁹ ฝ่ายนโยบายและแผน, แผนพัฒนาเทศบาลเมืองพิษณุโลก ระยะ 5 ปี ตั้งแต่ปี 2530-2534 ไม่ระบุสถานที่ และเวลาที่พิมพ์, เรื่องเดิมอ้างแล้ว หน้า 13.

¹¹⁰ ข้อมูลเดิมที่อ้างแล้ว, จากฝ่ายแผนยังขาดเงินอุดหนุนที่ยังไม่ได้รับแจ้งยอด

¹¹¹ จากการสัมภาษณ์ คุณ "บี" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2529, โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

โครงการที่จะทำในปี 2530 ได้แก่การก่อสร้างท่อระบายน้ำ และการซ่อมแซมถนนทั้งปี จะใช้งบประมาณเกือบ 8 ล้านบาท¹¹²

ซึ่งเปิดให้ดำเนินการไปบ้างบางส่วนแล้ว ได้แก่การปรับปรุงท่อระบายน้ำ ถนนศรีธรรมไตรปิฎก ถนนสังฆบุชา ถนนจัสแม็ก-สนามบิน การประมูลซ่อมแซมถนนพญาเสือ ถนนสายนาโพธิ์แดง ถนนขุนพิเรนทร์ เป็นต้น ในส่วนของการดำเนินการไปบ้างแล้วของโครงการดังกล่าว

คุณ "แคร้" สมาชิกสภาเทศบาลได้กล่าวว่า

"...ผลของการดำเนินการปรับปรุงท่อระบายน้ำ ถนนศรีธรรมไตรปิฎก มูลค่าประมาณ 700,000 บาท ที่ถนนจัสแม็ก-สนามบิน 6 แสนกว่าบาท และที่ถนนสังฆบุชา เกือบล้านบาท ผู้ประมูลได้แก่ ห้าง "แอ" ซึ่งรับงานนี้โดยตรง ซึ่งชนะคู่แข่งรวมทั้งหมด ห้างนี้ก็จะเกี่ยวข้องกับ คุณ "บ" ผู้ค้าเหล็กเส้น และ คุณ "น" ซึ่งเป็นผู้ค้าอุปกรณ์ก่อสร้างใหญ่ ห้างนี้มีเครดิตกันมานาน โดยเฉพาะในการทำท่อระบายน้ำในรูปแบบต่าง ๆ..."

ด้านการประมูลการก่อสร้างท่อระบายน้ำในถนนทั้ง 3 สายนั้น คุณ "น" กรรมการสมาคมจีนได้เล่าให้ฟังว่า

"...การประมูลครั้งนั้นหรือครั้งไหนต้องยึดระเบียบและความถูกต้องตามกฎหมาย ส่วนจะตกลงอะไรกันจึงต้องพูดคุยกันเองในหมู่ผู้รับเหมา ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นพรรคพวกกัน ที่จะรู้จักกันอยู่แล้วว่าควรจะเป็นลักษณะอย่างไร ซึ่งก็เป็นสมาชิกกันอยู่แล้ว ปัญหาจึงไม่เกิดมาก..."¹¹⁴

¹¹²จากการสัมภาษณ์ คุณ "ซี" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

¹¹³จากการสัมภาษณ์ คุณ "แคร้" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2529, โดย นาย บรรณพ พุกจันทร์.

¹¹⁴จากการสัมภาษณ์ คุณ "น" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

เมื่อถามถึงความสัมพันธ์ระหว่าง คุณ "น" กับห้าง "แอ" คุณ "น" ได้กล่าวว่า
 "...เราเป็นสมาชิกสมาคมจีนด้วยกัน กบกันมานานเพราะเส้นทางทำกิจการร่วมกัน
 เขาหล่อท่อรับเหมา ผมส่งอุปกรณ์ให้ มีเครดิตกัน จนไว้วางใจกันได้..."¹¹⁵

ในการก่อสร้างและซ่อมแซมถนนสายพญาเสือ งบประมาณ 1,300,000 บาท¹¹⁶
 ถนนสายนาโพธิ์แดง 950,000 บาท¹¹⁷ และถนนสายขุนพิเรนทร์ เฉพาะการปรับปรุงท่อ
 ระบายน้ำ 1,600,000 บาท¹¹⁸ ซึ่งเป็นงบประมาณที่สูงพอสมควร การปรับปรุงถนนพญาเสือ
 ได้แก่การราดยางมะตอยใหม่ การปรับปรุงสายนาโพธิ์แดง ได้แก่การรื้อคานลูกรังซึ่งยังมีได้มี
 การราดยาง งานในส่วนถนนพญาเสือ คุณ "หนึ่ง" ห้าง "ฮ" ¹¹⁹ เป็นผู้ประมูลได้
 ทางสายนาโพธิ์แดง คุณ "สอง" และเพื่อน ¹²⁰ เป็นผู้ประมูลได้ ส่วนการซ่อมแซมท่อระบายน้ำ
 ของทางสายขุนพิเรนทร์ คุณ "สาม" และเพื่อน ¹²¹ เป็นผู้ประมูลได้

¹¹⁵จากการสัมภาษณ์ คุณ "น" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2529,
 โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

¹¹⁶จากแผนงานช่วงปี 2530 ของเทศบาลเมืองพิษณุโลก หมวดการปรับปรุงและ
 ซ่อมแซม กองช่าง สำนักงานปลัดเทศบาล

¹¹⁷ข้อมูลเพิ่มเติม อ้างแล้ว.

¹¹⁸ข้อมูลเพิ่มเติม อ้างแล้ว.

¹¹⁹ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ คุณ "ซ" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2529,
 โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

¹²⁰จากการสัมภาษณ์ คุณ "ซ" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2529, โดย
 นายบรรณพ พุกจันทร์.

¹²¹เรื่องเดียวกัน.

ในเรื่องนี้ คุณ "ซ" กรรมการสมาคมจีน ซึ่งเป็นผู้ค้าวัสดุก่อสร้างและรับเหมาก่อสร้าง รายใหญ่ได้ให้รายละเอียดว่า

"...กรณีการก่อสร้างถนนสายพญาเสือ กับถนนสายขุนพิเรนทร์ ผมเองก็ร่วมกับ คุณ "หนึ่ง" และ คุณ "สาม" ทำโดยให้สองคนเขาเป็นผู้ดำเนินการ ผมมีงาน ด้านอื่นมาก แต่ผมก็จัดการด้านข้าวของ เงินทองให้..."¹²²

ในกรณีของการซ่อมแซมเส้นทางสายนาโพธิ์แดงนั้น คุณ "สอง" ผู้รับเหมาได้ให้ รายละเอียดว่า

"...ผมกับเพื่อนไปร่วมกันประมูลมาโดยคุณ "สี่" ซึ่งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล คอยดูแลให้ เพราะคุณ "สี่" อาชีพหลักก็รับเหมาเหมือนผมนี้แหละ ก็แบ่งกันไปทำ โดยเราไม่พยายามแข่งขันกัน เพราะจะเกิดปัญหาขัดแย้งกัน หรือคักรากันทำ ให้ขาดทุนได้ ผมก็เอาคืนลูกรังจากบ่อคุณ "สี่" นี้แหละ..."¹²³

การประมูลงานด้านรับเหมาก่อสร้างของเทศบาล มักจะไม่มีลักษณะที่ผูกขาดแน่นอน แต่จะกระจายกันออกไปในหมู่ของผู้รับเหมา ซึ่งจะมีลักษณะที่ถ้อยอาศัยกันโดยจะมีการพูดคุยกัน ก่อนในหมู่ผู้รับเหมา ก่อนที่จะมีการประมูลงาน ซึ่งเป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบ ซึ่งเป็น ลักษณะที่ "ฮิว" กันล่วงหน้า การที่จะได้รับงานจึงลักษณะแยกออกไปอย่างเด่นชัด คือ การที่จะ ได้รับงานมักจะมีลักษณะที่ตรงกับงานที่ผู้รับเหมาได้ทำอยู่แล้ว และลักษณะงานที่จะได้รับมักจะ ขึ้นอยู่กับฐานะของการรับเหมาก่อสร้างด้วยห้างก่อสร้างขนาดเล็ก หรือบุคคลที่มีอาชีพทางด้าน นี้ไม่ใหญ่โต มักจะได้งานไม่ใหญ่และวงเงินไม่สูง หรือเป็นผู้รับเหมารายย่อยรองลงมา

¹²²จากการสัมภาษณ์ คุณ "ซ" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2529,

โดย นายทรงพล พุกจันทร์.

¹²³ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ คุณ "สอง" ผู้รับเหมาก่อสร้าง. เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2530,

โดย นายทรงพล พุกจันทร์.

กรณีของผู้รับเหมารายใหญ่ มักจะไต่งานที่วงเงินค่อนข้างสูง การรวมกันจะทำให้ผู้รับเหมาจากถิ่นอื่น ไม่สามารถเข้ามาแย่งงานได้ โดยสะดวก กรณีนี้

คุณ "ง" กรรมการสมาคมเงินได้กล่าวว่า

"...การรับเหมานั้นเขาทำกันเป็นทีม ทั้งเทศบาลกับสมาคมเงิน กลุ่มที่เกี่ยวข้องก็เป็นการค้าขายธรรมดา นอกจากนี้ยังจะไม่เป็นการไปก้าวก่ายด้วยกันทั้งของพิษณุโลก และถิ่นอื่น แยกกันไปโดยอัตโนมัติ..."¹²⁴

การดำเนินการของเทศบาลส่วนมากจะจัดหาจากร้านค้าในเขตเทศบาลที่ม้ายื่นประมูลรายการสิ่งของที่จะต้องใช้ ซึ่งในเรื่องนี้

คุณ "เค" สมาชิกสภาเทศบาล ได้ให้รายละเอียดว่า

"...ส่วนมากก็จากร้านค้าคนจีน ที่เป็นประจำเห็นได้ชัดก็คือ เรื่องพวกก่อสร้างที่ยื่นหลัก ก็ คุณ "ข" กับคุณ "น" พวกยางมะตอย หรืออุปกรณ์ที่เห็นมีคุณ ก. กับคุณ ค. เขาเป็นเอเย่นต์มาจากกรุงเทพฯ นอกนั้นอื่น ๆ ก็ผูกขาดกัน เจ้าประจำของคนจีนนั่นแหละ..."¹²⁵

การจะประมูลในการจัดซื้อวัสดุของเทศบาลนั้น เนื่องมาจากวัสดุต่าง ๆ จะมีราคาใกล้เคียงกัน การที่จะยื่นซองเพื่อทำการประมูลของสมาชิกสมาคมเงิน ที่เกี่ยวข้องกันหรือมีการค้าขายในลักษณะเดียวกัน จึงต้องมีการตกลงกันก่อนล่วงหน้า เช่นเดียวกับการประมูลงานอื่น ๆ เช่นกัน ในกรณีนี้

¹²⁴จากการสัมภาษณ์ คุณ "ง" กรรมการสมาคมเงิน, เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

¹²⁵จากการสัมภาษณ์ คุณ "เค" สมาชิกสภาเทศบาล, เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

คุณ "เอ" สมาชิกสมาคมจีน ได้ให้รายละเอียดว่า

"...ผมเห็นว่าเรื่องไหนก็ตามเกี่ยวกับการค้าเขาก็จะมาตกลงกันที่สมาคมแทบทุกเรื่อง ผมเคยเห็นคุณ ก. กับ คุณ ค. มาคุยกันในเรื่องที่จะค้ากับเทศบาล ผมเห็นคุยกันตั้งหลายครั้งกว่าจะตกลงกันได้..."¹²⁶

ในส่วนของสมาชิกสภาเทศบาล กับคนจีนซึ่งจะทำการค้าในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ นั้น

คุณ "เค" สมาชิกสภาเทศบาล ได้เล่าให้ฟังว่า

"...เรื่องนี้ก็มีครับ เพราะสมาชิกสภาเทศบาลก็ตั้งหลายคนมีอาชีพทางด้านนี้โดยตรง แต่การจะทำเองคงจะเป็นเรื่องน่าเกียจมาก ส่วนใหญ่ก็คบค้ากับพ่อค้าคนจีนโดยตรงอยู่แล้ว ก็ร่วมกันทำที่เห็นก็เช่น คุณวีระ กับคุณชูชาติข้าง กับคุณนรินทร์ข้าง คุณวิโรจน์ กับคุณ ก. และ คุณ ค. อีกหลาย ๆ คนรวมทั้งผมกับคุณวิโรจน์ที่จะทำธุรกิจร่วมกันกับเทศบาลเป็นการค้าธรรมดาครับ ถูกกฎหมาย..."¹²⁷

นอกเหนือจากการก่อสร้างหรือปรับปรุงด้านถนนแล้ว การก่อสร้างสิ่งสาธารณะต่าง ๆ ประกอบด้วยอาคารโรงเรียน อาคารदारวัดอุ้ม ๑ ของเทศบาล ก็มีการดำเนินการตามแผนงานในแต่ละปีตามความจำเป็นซึ่งงานในลักษณะของอาคาร มักจะไม่ได้มีโอกาสที่จะดำเนินการได้ง่ายนัก เนื่องจากการจำกัดของงบประมาณของเทศบาลเองและงบประมาณที่จะอุดหนุนมีจำนวนจำกัด งบประมาณจะถูกใช้ไปในเรื่องที่ทำให้การบริการกับประชาชนโดยตรงมากกว่า การที่จะงบประมาณให้ดำเนินการจึงต้องจำเป็นและเร่งด่วนจริง ๆ ได้แก่ การก่อสร้างแพลตฟอร์มของพนักงานบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งเป็นที่ทำการด้วยของเทศบาล กับการก่อสร้างอาคารเรียน ของโรงเรียนเทศบาล 3 วัดท่ามะปราง ถนนบรมไตรโลกนาถ

¹²⁶จากการสัมภาษณ์ คุณ "เอ" สมาชิกสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2530, โดย นายทรงพล พุกจันทร์.

¹²⁷จากการสัมภาษณ์ คุณ "เค" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2529, โดย นายทรงพล พุกจันทร์.

ซึ่งในเรื่องนี้ คุณ "วี" สมาชิกสภาเทศบาล ได้เล่าถึงรายละเอียดว่า

"...การก่อสร้างอาคาร หรือถาวรวัตถุของเทศบาล มักจะไม่ได้รับการอนุมัติให้
ดำเนินการ ด้วยงบประมาณไม่มีการก่อสร้างเหล่านี้ต้องอาศัยงบอุดหนุนจากส่วน
กลางเป็นหลัก ต้องอ้างเหตุผลกันทีเดียว มิฉะนั้นก็ยากที่จะได้รับการอุดหนุน
อาคารที่พักที่ทำการดับเพลิง อ้างเหตุผลความจำเป็นที่ต้องให้พนักงานอยู่
รวมกัน เพื่อจะระดมได้เร็ว และเป็นการเฉลิมพระเกียรติครบรอบ 60 พรรษา
ของในหลวง การก่อสร้างอาคารโรงเรียนวัดท่ามะปราง จำเป็นมากเนื่องจาก
เด็กมากขึ้น และอาคารเก่าไม่ปลอดภัย ที่ใช้เป็นอาคารเรียน..."¹²⁸

ในเรื่องของการดำเนินการก่อสร้างนั้น ในส่วนของแพลตที่อยู่และที่ทำการของพนักงาน
บรรเทาสาธารณภัยได้มีการประมูลตามระเบียบ โดยมี "ซ" ได้รับการประมูลก่อสร้าง ซึ่งใน
รายละเอียดในเรื่องนี้คุณ "ส" สมาชิกสภาเทศบาลได้เล่ารายละเอียดว่า

"...เขาจัดแข่งกับคุณ "ซ" เขาร่วมกับเพื่อนต่างจังหวัดมาทำการ "ฮิว" กับผู้
ประมูลรายอื่น ๆ เขาจ่ายให้ผู้ขายซองรายละเอียด 10,000 บาท ซึ่งตกลงกันได้
ก่อนแล้ว เพราะทุกคนมีฝีมือทำได้ตามแปลนของทางราชการอย่างถูกต้องทุกคน
แน่นอน "ซ" เขาก็อยู่ในเครื่องของคุณ ก. และ คุณ ค. ที่วิ่งเดินให้รวมถึง
สนับสนุนวัสดุก่อสร้างช่วย..."¹²⁹

การดำเนินการก่อสร้างในส่วนของอาคารแพลต และที่พัก ของพนักงานบรรเทา
สาธารณภัยนั้น ทางเทศบาลจะมีผลประโยชน์มาเกี่ยวพันด้วยหรือไม่

¹²⁸จากการสัมภาษณ์ คุณ "วี" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2529,
โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

¹²⁹จากการสัมภาษณ์ คุณ "ส" สมาชิกสภาเทศบาล, เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2529,
โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

คุณ "ก" ได้กล่าวยืนยันไว้ว่า

"...การก่อสร้างทุกอย่างต้องมีสินน้ำใจกันแน่นอน แบ่งกันไปตามความสำคัญในเรื่องการก่อสร้างนี้ อาคารที่พักพิงเพลิง ผมคุยกับ "ซ" แล้วก็จัดสรรไปตามสมัยนิยมปัจจุบัน แ่่งงานก็ถูกต้องตามระเบียบ แบบแปลน ในส่วนของผมทุกงาน ใ้เรื่องนี้ไม่น่าจะมีปัญหา เป็นความสมัครใจของผู้รับเหมาเอง ช่วยเหลือกันไป..."¹³⁰

การจัดสรรผลประโยชน์เป็นสินน้ำใจผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นลักษณะการผูกพันกันไว้ เพื่อที่จะอำนวยความสะดวกให้ซึ่งกันและกันในอนาคต ซึ่งจะต้องมาเกี่ยวพันกันอีก ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการผูกขาด การประมูลจึงมักจะอยู่ในแวดวงของบุคคลกลุ่มหนึ่ง กับผู้มีอำนาจที่จะเกี่ยวข้องกัน และทำให้ผู้รับเหมาจากถิ่นอื่น จึงจะไม่ได้รับความเกื้อหนุนให้มามีส่วนในงานรับเหมาก่อสร้างของเทศบาล ซึ่งจะอยู่ในแวดวงของกลุ่มชาวจีนในจังหวัดพิษณุโลกเป็นหลัก ซึ่งการก่อสร้างอาคารของโรงเรียนวัดท่ามะปราง เทศบาล 3 ก็ได้รับการประมูลจาก "น" ซึ่งการก่อสร้างก็เป็นไปอย่างถูกต้องทุกอย่าง มีลักษณะเช่นเดียวกับการก่อสร้างอาคารที่พักพนักงานบรรเทาสาธารณภัย คุณ "ส" สมาชิกสภาเทศบาล ก็ได้เล่าให้ฟังถึงรายละเอียดการประมูลงาน

"...การประมูลสร้างอาคารเรียนนี้แทบจะบอกได้ว่าใครจะสร้างรู้กันตั้งแต่ตั้งโครงการ เพราะมาชอกันตั้งแต่ต้น คุณ "น" เขาเกี่ยวข้องกับคุณ "ลี" และ คุณ "ซ" เจ้าของร้านวัสดุก่อสร้างใหญ่ร่วมกันทำงาน คุณ "น" กับคุณ "ซ" เขาตกลงกันจะไม่แย่งงานกัน แบ่งกันไปทำพอถึงคราวคุณ "น" จะได้งานก็ต้องจ่ายให้ผู้รับเหมารายอื่น ๆ เช่นเดียวกับคุณ "ซ" ซึ่งผมก็จำไม่ได้ว่า คนละเท่าไรราคาของ ก็ไม่มีปัญหาอะไร..."¹³¹

¹³⁰จากการสัมภาษณ์ คุณ "ก" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

¹³¹จากการสัมภาษณ์ คุณ "ส" สมาชิกสภาเทศบาล เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

การก่อสร้างที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล ซึ่งถือว่าเป็นราชการหน่วยหนึ่งซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ในรูปสินน้ำใจ หรือการผูกขาดของกลุ่มผู้รับเหมาที่มีผลประโยชน์ร่วมกันในรูปแบบต่าง ๆ ในกรณีนี้

คุณ "ซี" สมาชิกสภาเทศบาล ได้ชี้แจงรายละเอียดว่า

"...ในส่วนของเทศบาลเราจะยึดถือความถูกต้อง และระเบียบของทางราชการ เพราะไม่ใช่เราจะทำอะไรได้โดยอิสระมีกฎหมายคลุมเราอยู่ ส่วนใครจะมีผลประโยชน์อย่างไร เราไม่สามารถไปยุ่งเกี่ยวได้โดยตรง เพราะถ้าทำถูกระเบียบมา เราก็จำเป็นต้องปฏิบัติตามระเบียบ ในเรื่องของการผูกขาดนั้นไม่สามารถไปยุ่งได้เลย เพราะจะทำกันมาก่อนแล้ว..."¹³²

ในด้านความเกี่ยวข้องของผู้รับเหมา กับสมาชิกสมาคมจีน ที่มีผลประโยชน์ทางด้านนี้ เป็นลักษณะของการเกี่ยวข้องกันมาเป็นระยะเวลานาน เป็นการทำอาชีพร่วมกัน เป็นเรื่องของบุคคล ซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาเทศบาลที่มีอาชีพโดยตรงที่จะทำงานในด้านนี้ ร่วมกับพ่อค้าชาวจีน อาจจะร่วมผลประโยชน์กันโดยตรงแต่สำหรับสมาชิกสภาเทศบาลแล้ว การร่วมผลประโยชน์นั้นอาจจะปิดบังหรือมีลักษณะการอำนวยความสะดวกกลุ่มพ่อค้าที่เป็นพรรคพวก ด้านวิ่งเต้นช่วยเหลือหรือการมอบข่าวสารเกี่ยวกับงานที่จะทำเพื่อเป็นข้อมูล

คุณ "ม" กรรมการสมาคมจีน ได้ชี้แจงให้ฟังว่า

"...เรื่องการทำธุรกิจกัน ร่วมกันไม่ว่าส่วนราชการไหนก็มี ในส่วนเทศบาล ก็เป็นมาตลอด เพราะถ้าพูดถึงก็คนกันเอง พรรคพวกกันที่เคยทำงานมาด้วยกัน ก็ต้องเอื้อเฟื้อกัน ไม่ใช่เฉพาะที่นี่ ทุกที่ที่เป็นเช่นนี้ ทางพ่อค้าที่เป็นสมาชิกสมาคมจีน กับเจ้าหน้าที่ทางเทศบาลรวมถึงสมาชิกเทศบาลด้วย ก็รู้จักกันใครเคยช่วยกันอย่างไร ก็ต้องช่วยกันตลอดไป เพราะออกมาแล้ว ครบวาระแล้ว ถ้าไม่สมัครต่อก็ต้องมาหากินเกี่ยวข้องกันอีกหนีไม่พ้น แต่ต้องถูกกฎหมาย ในเรื่องที่ยกไว้ ผมยังไม่ค่อยเห็นใครใช้วิธีนอกกฎหมายอะไรกันเลย..."¹³³

¹³²จากการสัมภาษณ์ คุณ "ซี" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2529, โดย นายทรงพล พุกจันทร์.

¹³³จากการสัมภาษณ์ คุณ "ม" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2529, โดย นายทรงพล พุกจันทร์.

การจัดซื้อจัดจ้างในเรื่องการป้องกันสาธารณภัยของเทศบาลเมืองพิษณุโลก ซึ่งมีการจัดงบประมาณใหม่ทุกปีในการเตรียมการเมื่อเกิดอัคคีภัย หรือภัยอื่น ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ที่เทศบาลจะช่วยได้ อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่จะใช้ในงานโดยตรงนั้น มักจะไม่มีจำหน่ายโดยตรงในเขตของจังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากตลาดเครื่องมือเครื่องใช้เหล่านี้แคบมาก อุปกรณ์ต่าง ๆ ได้แก่ รถดับเพลิง รถบรรทุกน้ำ ชุดกันไฟ และอุปกรณ์ดับเพลิงอย่างที่ใช้กับรถต่าง ๆ รวมถึงเครื่องดับเพลิงใช้สารเคมีขนาดเล็ก ฯลฯ เมื่อมีการจัดซื้อเตรียมการไว้มักจะเป็นระยะเวลาหลายปีที่จะกระทำในแต่ละครั้ง นอกจากเกี่ยวกับอุปกรณ์ย่อยต่าง ๆ ที่จะต้องมีการจัดซื้อสม่ำเสมอ รวมถึงการซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ใช้ดำเนินการด้านสาธารณภัยต่าง ๆ การที่จะจัดซื้ออุปกรณ์เหล่านี้ได้จะมีตัวแทนจำหน่ายอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก สิ่งโดยตรงมายังบริษัทเจ้าของผลิตภัณฑ์ที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ในเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัยนี้

คุณ "ค" กรรมการสมาคมเงิน ได้เล่าให้ฟังว่า

"...เรื่องเกี่ยวกับการดับเพลิงนี้ พูดถึงแล้วเป็นงานวงแคบ ในการทำธุรกิจ เนื่องจากไม่ใช่เป็นสิ่งของที่ใช้หมดเปลืองไปที่เดียว ที่ผูกขาดกันในเรื่องนี้ก็มีผู้แทน อีซูซุ กับ ฮีโน่ เขาหันกับ คุณ "น" เพื่อนของผมเองกับ คุณ "น" สมาชิกเทศบาลทำกันมานานแล้ว ตอนแรกก็ต้องอาศัยแข่งขันกับผู้แทนอื่น ๆ จากกรุงเทพฯ เหมือนกัน แต่ผมดูแล้วเขาอาศัยว่าวงในดีกว่า เลยชนะมาตลอด..."¹³⁴

เนื่องจากงบประมาณด้านนี้ในแต่ละปีจะมีไม่สูงนัก เนื่องจากอุปกรณ์ที่ใช้ใหญ่ ๆ เช่น รถ ไม่ได้มีการจัดซื้อทุกปี เป็นเพียงการซ่อมแซมบ้างเท่านั้น ดังนั้นเมื่อเกี่ยวกับอะไหล่หรือการซ่อมแซม จึงต้องใช้ผู้แทนเดิมโดยปริยาย เนื่องจากอุปกรณ์และอะไหล่มีลักษณะเฉพาะ ถึงแม้จะมีการประมูลผู้แข่งขันรายอื่น ก็ไม่สามารถสู้กับผู้แทนโดยตรงของบริษัทได้ การแข่งขันการประมูลในเรื่องนี้จึงไม่รุนแรงมาก นอกจากมีแผนงานที่จะมีการสั่งซื้อกันครั้งใหม่จึงจะมีการวิ่งเต้นกัน

¹³⁴จากการสัมภาษณ์ คุณ "ค" กรรมการสมาคมเงิน, เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

คุณ "ยู" สมาชิกสภาเทศบาล ได้ชี้แจงให้ฟังว่า

"...เกี่ยวกับเรื่องนี้ทางเทศบาลที่แถลงพูดคุยกันเห็นว่าการซ่อมแซมโดยทั่วไปเราจะทำเองทั้งนั้น เรามีช่างของงานป้องกันภัยที่เก่งพอสมควร การจะต้องซ่อมแซมใหญ่ หรือต้องไปซื้อโหลพิเศษจึงจะทำการซื้อจากผู้แทนจำหน่ายการเตรียมการเรื่องนี้ละเลยไม่ได้ พวกเราเสนอให้เพิ่มคนเพิ่มรถให้พอเพียงเพราะในเมืองพิษณุโลกไฟไหม้บ่อยมาก ถ้ามีเงินก็คงจะขออนุมัติซื้ออีก..."¹³⁵

การเตรียมการที่จะขยายแผนงานการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล นอกจากจะเกี่ยวข้องกับเรื่องงบประมาณการจัดซื้อ จัดจ้างแล้ว ยังเป็นผลประโยชน์ร่วมกันโดยตรงอีกของประชาชนชาวจีน ที่จะได้รับความคุ้มครองในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านอสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับความช่วยเหลือ โดยได้รับความช่วยเหลือโดยไม่ต้องลงทุน และทางเทศบาลเองก็สามารถมีเครื่องมือที่จะนำไปสนับสนุนด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีกนอกจากผลประโยชน์ที่ได้รับ ทั้งชื่อเสียงและเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนที่สนับสนุนได้รับทราบส่วนในเรื่องเกี่ยวกับ ยานพาหนะของเทศบาล ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ที่ใช้งานในฝ่ายต่าง ๆ ของเทศบาลนั้น ก็จะใช้วิธีการเช่นเดียวกับงานบรรเทาสาธารณภัยคือในเรื่องการจัดซื้อรถใหม่นั้น ก็จะใช้วิธีการประมูลงาน ในส่วนของงานซ่อมแซมเกี่ยวกับยานพาหนะของส่วนงานต่าง ๆ ภายในเทศบาล ถ้าเป็นการซ่อมใหญ่จะใช้วิธีสืบราคาหรือเปิดประมูลแล้วแต่กรณี ซึ่งรถที่ใช้เป็นพาหนะต่าง ๆ ของเทศบาลซึ่งมีใช้เป็นจำนวนมาก ได้แก่ รถแก่ง รถตู้รับรอง รถเก็บขยะ ฯลฯ ซึ่งต้องใช้งานกันเป็นประจำ ทำให้การสึกหรอมีมาก จึงต้องมีการตั้งงบประมาณไว้ เป็นการเฉพาะเกี่ยวกับการซ่อมแซมรถขนาดใหญ่

คุณ "คัลลิว" สมาชิกสภาเทศบาล ได้เล่าให้ฟังว่า

"...การดำเนินการในเรื่องรถ คุณ "ห้า" สมาชิกสภาเทศบาลท่านรับผิดชอบ ผมเห็นก็เปิดดำเนินการตามระเบียบของทางราชการ ส่วนใหญ่เรื่องซ่อมทำก็ทำที่

¹³⁵จากการสัมภาษณ์ คุณ "ยู" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

อู่ คุณ "ทก" ซึ่งทำกันกับเทศบาลมานาน มาประมูลได้บ่อย เพราะเป็นอู่ใหญ่มี
เครดิตสูง..."¹³⁶

คุณ "ช" กรรมการของสมาคมเงิน ได้ให้รายละเอียดว่า

"...ถามถึงความสัมพันธ์ระหว่าง คุณ "ทก" กับสมาคมเงินนั้น คุณ "ทก"
กับครอบครัวท่านก็เป็นสมาชิกตลอดชีพของสมาคม คุณ "ทก" ท่านสนิทกับ
คุณ "อ" กรรมการสมาคม กับคุณ "เจ็ด" กรรมการบริหารสมาคม เนื่องจาก
2 คน ค้าอะไหล่รถอยู่ ซึ่งใหญ่ที่สุดของพิษณุโลก คุณ "ทก" ก็ใช้เครดิตของ
2 คนนี้ เนื่องจากอาชีพที่เหมือนกัน..."¹³⁷

ในการจัดซื้อรถใหม่ของเทศบาล เพื่อใช้ในกิจการต่าง ๆ โดยวิธีการประมูลราคา
ตามแผนแต่ละปีที่กำหนดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา การประมูลงาน บริษัทอื่นประมูล
ก็คือบริษัท ผู้แทนรถยนต์รุ่นที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลจังหวัดพิษณุโลกเป็นผู้ยื่นประมูล คุณ "ค"
กรรมการสมาคมเงิน ได้ให้รายละเอียดว่า

"...การประมูลรถของเทศบาลนั้น ก็มีการแข่งขันกัน ผู้ที่มีบทบาทหลักวิ่งเต้น
ให้ตัวแทนก็คือ คุณ "พ" กับคุณ "บ" ซึ่งก็อยู่ในวงการนี้มาตลอดตัวแทน
ต่าง ๆ ที่ได้จึงมักจะต้องผ่านทั้งสองคน เพราะ คุณ "พ" เป็นสมาชิกเทศบาล
ชั้นนำผู้หนึ่ง คุณ "บ" ก็เป็นผู้ใหญ่ในสมาคมที่เข้าออกนอกในได้สะดวก ส่วน
รายละเอียดว่าฉันคงไม่มีใครรู้ดีกว่าทั้งสองคน..."¹³⁸

¹³⁶จากการสัมภาษณ์ คุณ "คับลิว" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2529,
โดย นายทรงพล พุกจันทร์.

¹³⁷จากการสัมภาษณ์ คุณ "ช" กรรมการสมาคมเงิน, เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2530,
โดย นายทรงพล พุกจันทร์.

¹³⁸จากการสัมภาษณ์ คุณ "ค" กรรมการสมาคมเงิน, เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2530,
โดย นายทรงพล พุกจันทร์.

คุณ "พ" สมาชิกสภาเทศบาลได้เล่าให้ฟังว่า

"...ปกติงานหลักของผมที่รับมาจากครอบครัว ก็ทำกิจการบาร์และอาบอบนวดเป็นหลัก ส่วนการเป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์นั้น ผู้แทนบริษัท อีซูซุ และ ฮีโน่ คงเห็นว่าผมกว้างขวางจึงขอให้เป็นตัวแทนจำหน่ายโดยให้ครอบครัวผมไปอีก 3 จังหวัดรอบพิษณุโลก ผมเลยร่วมทุนกับคุณ "บ" ซึ่งเป็นเพื่อนพ่อผมให้ช่วยกัน นอกจากจะจำหน่ายทั่วไป แล้วยังไปประมูลแข่งในการเสนอให้ส่วนราชการต่าง ๆ ด้วย..."¹³⁹

การจัดซื้อรถของเทศบาลถึงแม้จะมีการเปิดประมูลตามระเบียบก็ตามผู้ได้รับการประมูลก็ยังคงอยู่ในวงแคบ เนื่องจากรถยนต์ที่กำหนดแบบความต้องการจะมีลักษณะเฉพาะและยังต้องคำนึงถึงอะไหล่ที่จะสนับสนุนต่อไปด้วย ดังนั้นการที่จะได้รับชัยชนะในการประมูลจึงเป็นข้อได้เปรียบที่สามารถสนับสนุนต่อไปได้ในด้านอะไหล่เป็นอย่างดีในประเด็นการบริการสาธารณสุขของเทศบาล ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่จะบริการให้ความสะดวกต่อประชาชน ได้แก่ เรื่องไฟฟ้า การประปา ซึ่งกำหนดค่าใช้จ่ายให้เทศบาลเป็นผู้บริหารโดยตรง เป็นลักษณะเทศกิจ ซึ่งมีการจัดการรายได้ และรายจ่ายของเทศบาลเอง สามารถที่จะขยายกิจการลงทุนได้ กิจการทั้งไฟฟ้า และการประปาเป็นบริการสาธารณะที่สำคัญยิ่ง เมื่อพิจารณาถึงบทบาท และอำนาจหน้าที่ของเทศบาลในการบริหาร ในการบริหารท้องถิ่น ในการบริการไฟฟ้าสาธารณะที่ให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป ตามท้องถิ่นในย่านชุมชนต่าง ๆ ที่เป็นย่านการค้า ซึ่งมีการตั้งงบประมาณ รายจ่ายไว้เป็นประจำทุกปี 2530 มีการจัดตั้งไว้เป็นเงินเกือบ 500,000 บาท¹⁴⁰ ในการพัฒนาและปรับปรุงเกี่ยวกับไฟฟ้า หลอดไฟนีออน ตามที่สาธารณะ หรืออื่น ๆ รวมทั้งแกนไฮดรอลิก สำหรับยกขึ้นสูงเพื่อใช้ในการปรับปรุงระบบไฟฟ้า ในส่วนของการประมูลเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์ไฟฟ้าได้มีการแบ่งการจัดซื้อ เพื่อประมูลงานเป็นงวด ๆ ของงบประมาณ

¹³⁹จากการสัมภาษณ์ คุณ "พ" สมาชิกสภาเทศบาล, เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

¹⁴⁰แผนงานประจำปี 2530 เทศบาลเมืองพิษณุโลก หมวดการบริการสาธารณะเรื่องไฟฟ้า, อ้างแล้ว.

คุณ "ศ" สมาชิกสมาคมจีน อาชีพค้าขายจำหน่ายเครื่องไฟฟ้า ได้ให้รายละเอียดว่า

"...การจัดซื้อแต่ละงวดก็มีการประมูลกัน คุณ "ซ" เขาก็ยื่นประมูลได้มาบ่อย เนื่องจากเขาเป็นเอเยนต์ใหญ่ ด้านไฟฟ้าโดยตรงราคาจึงถูกกว่าคนอื่น และคุณ "ซ" เป็นกรรมการสมาคมจีนสนิทกับผู้บริหารของเทศบาลจึงไม่มีปัญหาผมเองยังไปขอแบ่งโควตา เป็นการภายในกับคุณ "ซ" เป็นประจำก็ได้รับพอสมควร เนื่องจากงบประมาณในด้านนี้ไม่มากนัก..."¹⁴¹

ในเรื่องการประมูลใหญ่ ๆ เช่น แขนไฮดรอลิก เนื่องจากไม่มีตัวแทนจำหน่ายในจังหวัดพิษณุโลก ได้ดำเนินการติดต่อ คุณ "ศ" ได้ขยายรายละเอียดต่อไปว่า

"...ประมูลแขนไฮดรอลิก เพื่อเอามาติดกับรถ คุณ "พ" กับคุณ "บ" เขาวิ่งติดต่อเป็นตัวแทนจากกรุงเทพฯ ให้มาประมูลได้ไปโดย 2 คน ได้ค่าเปอร์เซ็นต์ตอบแทน..."¹⁴²

การปรับปรุงระบบไฟฟ้าของเทศบาลเมืองพิษณุโลก นอกจากย่านการค้าแล้วยังมีการปรับปรุงระบบไฟฟ้าในที่สาธารณะต่าง ๆ ของเทศบาล ได้แก่บริเวณหอนาฬิกาบริเวณหน้าวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ (วัดหลวงพ่อพุทธชินราช) บริเวณริมแม่น้ำส่วนหย่อม ซึ่งก็มีการจัดซื้อวัสดุสำหรับใช้ในสวนสาธารณะ เช่นเดียวกัน ได้แก่ การจัดซื้อไม้ฉัตรลายซัด เพื่อใช้วางตามสวนสาธารณะ ควบคู่กับ อุปกรณ์อื่น ๆ ที่ใช้พักผ่อนมีมูลค่าประมาณ 40,000 บาท¹⁴³

¹⁴¹จากการสัมภาษณ์ คุณ "ศ" สมาชิกสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2530, โดย นายทรงพล พุกจันทร์.

¹⁴²จากเรื่องเดียวกัน.

¹⁴³แผนงานปี 2530 เทศบาลเมืองพิษณุโลก, อ้างแล้ว

คุณ "ซี" สมาชิกสภาเทศบาล ได้ให้รายละเอียดว่า

"...การจัดซื้อได้ประมูลไปแล้ว ผู้ที่ได้ ได้แก่ ห้าง "ศูนย์ของคุณ "ซ" กรรมการสมาคมจีน ซึ่งได้ดำเนินการส่งมอบให้เทศบาลหมดแล้ว..."¹⁴⁴

คุณ "ซ" กรรมการสมาคมจีน ได้กล่าวว่า

"...งานนี้เป็นเรื่องด่วนต้องรีบทำ ผมให้ คุณ "ลี" ซึ่งก็เป็นสมาชิกสภาเทศบาลรับทำ เนื่องจาก คุณ "ลี" ก็รับเหมาทำงานด้านนี้อยู่แล้ว..."¹⁴⁵

การประปาเทศบาลเมืองพิษณุโลก ก็เป็นงานบริการอีกด้านหนึ่งของเทศบาล ซึ่งมีลักษณะเป็นเทศกิจโดยตรง ซึ่งสามารถจัดทำกำไรให้กับเทศบาลได้โดยตลอดเป็นกิจการที่เป็นเทศกิจที่ใหญ่ที่สุด จากตัวเลขด้านการบริหารงานของกองการประปาในปี 2528 มีรายรับทั้งสิ้นจำนวน 14,727,269.50 บาท เป็นรายจ่ายทั้งสิ้น 13,433,983.23 บาท¹⁴⁶ ซึ่งมีกำไรจำนวนหนึ่งที่จะนำมาใช้ในกิจการของเทศบาลต่อไป การประปาของเทศบาลเมืองพิษณุโลก ครอบคลุมเนื้อที่ยังไม่ทั่วทุกเขตในเขตเทศบาลจึงมีโครงการที่จะขยายงานต่อไปเรื่อย ๆ ในการดำเนินการ ด้านรายจ่ายของการประปาส่วนใหญ่หมดเปลืองไปกับค่าเชื้อเพลิง และกระแสไฟฟ้าที่ใช้สูบน้ำ ท่อเหล็ก และคลอรีน การจัดซื้อในแต่ละครั้งจะใช้เงินเป็นจำนวนมากโดยมีการประมูลงาน โดยทั่วไปแล้วจะมีบริษัทจากกรุงเทพมหานครเป็นผู้ดำเนินการ แข่งขันกันเนื่องจากในจังหวัดพิษณุโลกไม่มีการค้าขายอุปกรณ์ในการจัดทำประปาแต่ในด้านของงานประมูลที่ย่อยลงมาได้แก่การวางท่อ หรือการประมูลขยายท่อเหล็ก ขนาดเล็ก เพื่อต่อไปยังตำบลจุกจ่ายน้ำ ให้ราษฎรต่าง ๆ ซึ่งนักการค้าในจังหวัดพิษณุโลก สามารถดำเนินการได้ ที่มีการแข่งขันกันมากพอสมควร

¹⁴⁴จากการสัมภาษณ์ คุณ "ซี" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

¹⁴⁵จากการสัมภาษณ์ คุณ "ซ" กรรมการสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

¹⁴⁶แผนพัฒนาเศรษฐกิจพิษณุโลก ระยะเวลา 5 ปี พ.ศ.2530-2534 อ้างแล้ว,

คุณ "เสื่อ" สมาชิกสมาคมจีน ได้เล่ารายละเอียดให้ฟังว่า

"...เรื่องการทำประปาผมก็ยังคงเคยไปประมูลแข่ง แต่ก็สู้ คุณ "ม" กับ คุณ "สี่" ไม่ได้ เพราะทั้งสองคนนี่เขาอยู่วงในแล้ว ก็ยังมีฐานที่แน่นกว่าผมมาก ...."¹⁴⁷

การบริหารงานประปามีการขยายตัวอยู่เสมอตามการเพิ่มของจำนวนประชากร ทำให้การใช้น้ำเพิ่มขึ้นด้วย ประกอบกับการประปาของเทศบาลเมืองพิษณุโลกไม่ได้มีการกำหนดแผนที่แน่นอนในระยะยาว ที่จะรองรับการใช้น้ำของประชาชนให้เพียงพอ ทำให้เกิดการขาดแคลน และต้องการใช้น้ำเป็นจำนวนมาก ประกอบกับการขยายตัวของสถานประกอบการต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ได้แก่ ห้างอาหาร อาคารพาณิชย์ โรงแรมและหมู่บ้านจัดสรรต่าง ๆ การขยายการผลิต ขยายท่อส่งน้ำ และอื่น ๆ จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่กำลังกระทำกันในเรื่องนี้

คุณ "เสื่อ" สมาชิกสมาคมจีน ได้กล่าวว่า

"...งานก่อสร้างฝังก่อ ประมูลขายท่อ กำลังมีแผนงานที่จะดำเนินการอย่างมากในช่วงปี 2530-2534 เพื่อให้เพียงพอต่อการรองรับการขยายของตัวเมือง ซึ่งกำลังขยายออกไปอย่างไม่หยุดยั้ง กลุ่มพ่อค้าเราโดยเฉพาะสมาคมจีน เราต้องรวมตัวกันไว้เพื่อต่อสู้กับพ่อค้าที่อื่น ที่จะมาแย่งงานไปได้ ถ้างบประมาณของงานมีมากพอเป็นเรื่องจึงภูมิใจ แต่เราคิดว่าเรามีวงในที่ดีกว่า ที่จะช่วยสนับสนุนได้บ้าง..."¹⁴⁸

ด้านในส่วนของงานด้านการส่งเสริมสุขภาพ และการสาธารณสุขประชาชนแล้วเทศบาลมีกองงานด้านสาธารณสุข ดำเนินการรับผิดชอบอยู่ ศูนย์บริการด้านสาธารณสุขที่ทันสมัยและมีขอบเขตของงานที่กว้างขวางพอสมควร ที่จะให้บริการงานด้านสาธารณสุขแก่ประชาชน นอกจากรักษาพยาบาลโดยตรงแล้ว ยังมีงานในด้านการป้องกันโรคต่าง ๆ ของประชาชนนอกจากนี้ยังมีหน้าที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัยประชาชนในด้านต่าง ๆ รวมถึงร้านอาหาร ความสะอาดของสภาพพื้นที่ สัญลักษณ์ทางโภชนาการ ฯลฯ ทำให้มีการใช้งบประมาณในการดำเนินการมากพอสมควร ในแต่ละปี ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายในเรื่องของยารักษาโรค ซึ่งมักจะมีรายรับที่ไม่สมดุลย์

¹⁴⁷จากการสัมภาษณ์ คุณ "เสื่อ" สมาชิกสมาคมจีน. เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

¹⁴⁸จากเรื่องเดียวกัน.

เนื่องจากจะต้องให้บริการต่อประชาชนผู้มีรายได้น้อยเป็นหลัก นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายทางด้านอุปกรณ์การแพทย์ต่าง ๆ ซึ่งต้องมีการจัดหาจัดซื้อในแต่ละปีงบประมาณ ในช่วงปี พ.ศ. 2530 ของต้นปีงบประมาณก็มีการจัดหาจำนวนมาก

คุณ "ส" สมาชิกสภาเทศบาล ได้เล่ารายละเอียดให้ทราบ

"...ยาแต่ก่อน ต้องผ่านองค์การเภสัชกรรมที่กรุงเทพฯ เป็นหลักเดี๋ยวนี้ไม่จำเป็นต้องถึงอุปกรณ์การแพทย์ ผมรับทราบจากที่ประชุมก็เห็นว่ามีความเห็นแย้งกันหลายราย กระจายกันไปได้ ที่ได้มากก็เห็นมี คุณ "ไอ" กับคุณ "เอ็ม" ซึ่งเขาค้าขายยาอยู่แล้ว เป็นเอเยนต์ให้กับทางกรุงเทพฯ มาประมูลสู้กัน ตามสำนักงานที่ศูนย์กำหนด..."¹⁴⁹

คุณ "ก" กรรมการบริหารสมาคมเงินก็ได้เพิ่มเติมรายละเอียดว่า

"...เป็นเหมือนการแยกอาชีพไปคนละอย่างสองอย่างตามความถนัดและความสัมพันธ์กันไป การค้าขายยาคุณ "ไอ" กับคุณ "เอ็ม" เขาสนิทกับผู้บริหารงานเทศบาล ยิ่งเป็นตัวแทนจำหน่ายให้กับหลาย ๆ บริษัทในกรุงเทพฯ จึงต้องกว้างขวางเป็นธรรมดาในเรื่องนี้..."¹⁵⁰

นอกจากงานในส่วนการบริการและส่งเสริมสุขภาพประชาชนแล้ว ในกองสาธารณสุขของเทศบาลยังมีการทางด้าน การตรวจสอบเกี่ยวกับด้านความสะอาดของเนื้อสัตว์ต่าง ๆ ที่จะนำมาบริโภค และยังทำการฉีดยาป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้กับสุนัขต่าง ๆ ของประชาชนในเขตเทศบาลด้วย โดยการคิดค่าบริการโดยไม่มีกำไร ตามราคาตัวยาซึ่งการจัดซื้อตัวยาป้องกันนั้น

คุณ "ส" ก็ได้ให้รายละเอียดให้ฟัง

"...เราแถลงกันในที่ประชุมโดยบอกว่า ควรจัดซื้อจากสำนักงานปศุสัตว์ ซึ่งเป็นของทางราชการช้ามากและไม่ตรงระยะเวลา จึงมักจะสั่งจากเอกชนจะรวดเร็วกว่า และราคาก็ไม่แพงกว่าราชการเมื่ออนุมัติให้เปิดประมูลกัน มีอยู่รายเดียวที่ได้ก็คือ

¹⁴⁹จากการสัมภาษณ์ คุณ "ส" สมาชิกสภาเทศบาล, เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

¹⁵⁰จากการสัมภาษณ์ คุณ "ก" กรรมการสมาคมเงิน, เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

คุณ "แปด" ซึ่งเป็นตัวแทนและเปิดทำการรักษาสัตว์อยู่แล้ว คุณ "แปด" ก็เป็นสมาชิกสมาคมเงินท่านหนึ่ง..."¹⁵¹

การประมูลงานทางด้านสาธารณสุขที่มากขึ้น สืบเนื่องจากการพยายามขยายการส่งเสริมสาธารณสุข ของประชาชนที่กว้างขวางขึ้น ได้แก่โครงการจัดเก็บขยะที่มีขีดขีดของทางเทศบาล การรณรงค์เรื่องความสะอาดในทุกพื้นที่ ฯลฯ

งบประมาณส่วนหนึ่งจึงได้ถูกนำมาใช้ในกรณีของงานการรณรงค์ด้านสาธารณสุข คุณ "วี" สมาชิกสภาเทศบาล ได้กล่าวรายละเอียดให้ฟังว่า

"...เราพยายามรณรงค์ในเรื่องความสะอาดให้มากขึ้นโดยจัดทำถังขยะจำนวนมาก โดยคุณ "บ" เป็นผู้ดำเนินการทำตามี่ประมูลได้ซึ่งคงจะเรียบร้อยเร็ว ๆ นี้..."¹⁵²

นอกจากการบริการทางด้านสาธารณสุขแล้วเทศบาลยังให้บริการนักรศึกษาในระดับประถมศึกษา โดยมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 5 โรงเรียนประกอบด้วย

1. โรงเรียนเทศบาล 1 วัดน้อย
2. โรงเรียนเทศบาล 2 วัดคูหาสวรรค์
3. โรงเรียนเทศบาล 3 วัดท่ามะปราง
4. โรงเรียนเทศบาล 4 วัดธรรมจักร
5. โรงเรียนเทศบาล 5 วัดพันปี

มีนักเรียนจำนวน 1,825 คน มีครูจำนวน 102 คน¹⁵³

¹⁵¹จากการสัมภาษณ์ คุณ "ส" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2530, โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

¹⁵²จากการสัมภาษณ์ คุณ "วี" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2529, โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

¹⁵³รายงานผลการวิจัย โครงการวิจัยและวางแผนงานเพื่อพัฒนาการศึกษาเทศบาล เมืองพิษณุโลก ปีการศึกษา 2525-2529, หน้า 14.

การใช้จ่ายงบประมาณส่วนใหญ่จะเป็นงบประมาณที่มีการค้าเงินการในลักษณะงานด้าน
วัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ทางด้านกองการศึกษาจะจัดสรรให้ วัสดุครุภัณฑ์ได้แก่กระดาษพิมพ์ เขียน
โรเนียว เครื่องใช้สำนักงาน ฯลฯ ซึ่งในแต่ละปีจะมีการจัดงบประมาณไว้เป็นงบปกติค่าใช้จ่าย
ในการดำเนินงาน การจัดประมาณกันนั้น

คุณ "เก" สมาชิกสภาเทศบาล ให้รายละเอียดว่า

"...งบค่าใช้สอยของโรงเรียนเทศบาลทั้ง 5 แห่ง ปกติไม่สูงมากนักเนื่องจาก
งานธุรการหรือวัสดุอุปกรณ์ค่อนข้างครบหมดแล้ว จะมีบ้างก็ตั้งงบมาทุกปี ก็ใช้
ไปได้หลายปี แต่รวมกันทั้ง 5 โรงเรียนก็เลยดูสูงบ้าง แต่เมื่อเทียบกับงานอื่น ๆ
แล้วจัดว่าไม่มาก..."¹⁵⁴

ในการจัดประมาณงาน ทางกองการศึกษาจะเป็นผู้ดำเนินการโดยแยกกันเป็นหมวดหมู่
ตามลักษณะของวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องการ การชนะการประมูลได้รับงานจึงกระจายกันออกไปตามแต่
ละช่วงเวลาของการประมูล

คุณ "เก" สมาชิกสภาเทศบาล ได้ให้รายละเอียดต่อไปว่า

"...การประมูลในเรื่องวัสดุก็มีหลายอย่าง กระจายกันไป เรื่องสำนักงานเครื่องใช้
ต่าง ๆ ทางห้างเซ็นทรัลจะได้รับเป็นส่วนมาก ถ้าเป็นทางด้านตำราเรียนแล้ว ห้าง
"สิป" ของคุณ "จี" กรรมการสมาคมจีน ก็จะได้ไปบางส่วนไม่แน่นอนกระจายกันไป..."¹⁵⁵

นอกจากงานทางด้านการศึกษา โดยตรงแล้วกองการศึกษาของเทศบาลยังมี
มีลักษณะของงานการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอีก เช่นการจัดงานแข่งเรือยาว งานสงกรานต์ ฯลฯ
นอกจากนี้ยังร่วมเป็นแม่ข่ายของการจัดสร้างกำแพงเมืองพิษณุโลก บริเวณวัดคูหาสวรรค์ โดย
งบบริจาคของประชาชนสมทบขั้นต้นกว่า 700,000 บาท¹⁵⁶ โดยร่วมกับทางพ่อค้าและสมาคมจีน

¹⁵⁴จากการสัมภาษณ์ คุณ "เก" สมาชิกสภาเทศบาล. เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2529,
โดยนายบรรณพ พุกจันทร์.

¹⁵⁵จากเรื่องเดียวกัน.

¹⁵⁶แผนพัฒนาเทศบาลเมืองพิษณุโลก ปี 2530, หมวดการศึกษา, อ้างแล้ว.

กับทางราชการต่าง ๆ จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการแสดงออกซึ่งศิลปและวัฒนธรรมของจังหวัดพิษณุโลก เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งผลดีก็จะตกกับเศรษฐกิจของจังหวัดโดยส่วนร่วม และที่จะได้รับประโยชน์มากที่สุดก็ได้แก่พ่อค้าคนจีน ในเขตเทศบาล

การบริหารงานภายในของเทศบาล โดยภาพรวมแม้จะมีการแบ่งงานเป็นฝ่ายต่าง ๆ แล้วการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ก็จะแยกกันจัดหาตามความจำเป็นของแต่ละฝ่าย นอกจากกรณีของวัสดุและครุภัณฑ์ที่สามารถใช้สอยรวมกันได้ ได้แก่ กระดาษประเภทต่าง ๆ หมึก ฯลฯ ซึ่งจะมีการจัดหาเพื่อใช้ในสำนักงานโดยเฉพาะ ขอบเขตงานของเทศบาล มีการดำเนินการที่กว้างขวางมากในปัจจุบัน ค่าใช้จ่ายในเรื่องกับวัสดุครุภัณฑ์จึงสูงขึ้น ในการจัดสรรงบประมาณในแต่ละที่จะต้องจัดหา ในการดำเนินการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ของเทศบาลนั้นมีลักษณะจัดการประมุลราคาขึ้น

คุณ "จ" กรรมการสมาคมจีน ได้ให้รายละเอียดว่า

"...การจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ของเทศบาลนั้น เป็นการ "ซื้อ" กันอย่างเห็นได้ชัดระหว่างคุณ "ข" กับคุณ "ล" เนื่องจากทั้งสองห้างมีส่วนหนึ่งที่ดำเนินธุรกิจด้านนี้ตรงกันอย่างเห็นได้ชัด คุณ "ล" อาศัยว่าเจ้าของเป็นผู้มีตำแหน่งสูงในสมาคมจีน จึงจะทำให้เทศบาลเกรงใจ เพราะมีบุญคุณกับคณะบริหารเทศบาล บางทีก็ใช้การกดราคาร้านเล็กทำให้สู้ไม่ได้เนื่องจากมีเงินทุนน้อยกว่า ทำให้การผูกขาดมีอยู่สองห้างนี้ไม่เฉพาะแต่ที่เทศบาลทุกส่วนราชการเข้าไปหมดแล้ว..."¹⁵⁷

การดำเนินการร่วมกันเพื่อผูกขาด ซึ่งมีลักษณะที่ชัดต่อระเบียบของสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง พ.ศ.2522 ซึ่งห้ามลักษณะการดำเนินงานร่วมมือกันที่หวังผลซึ่งทำให้ราชการเสียหายได้ ในกรณีนี้

¹⁵⁷ จากการสัมภาษณ์ คุณ "จ" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

คุณ "ส" ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงให้ฟังว่า

"...การดำเนินการนั้นทางเทศบาลก็แทบจะไม่ทราบเพราะจะเป็นการตกลงกันมาก่อนแล้วต่างฝ่ายก็ถ้อยทีเสนอราคาช่วยเหลือกันไป ใครเสนอต่ำก็ได้ ผมคิดว่าน่าจะผลดีเสียอีกในทางปฏิบัติเพราะตาคมที่ได้ก็จะต่ำกว่าที่รายอื่น ๆ เสนอ เพราะทั้ง 2 ห้างถือได้ว่าเป็นจำวยุทธจักรด้านนี้ของจังหวัดพิษณุโลกมีฐานแข็งและได้รับส่วนลดตลอดจนเครดิตมากกว่าที่อื่น ๆ ..." ¹⁵⁸

นอกเหนือจากวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ แล้วเทศบาลเองก็มีโครงการที่จะปรับปรุงเครื่องใช้ภายในสำนักงานของเทศบาลทุกแผนกการเกือบทุกประเภท ที่ล่าสมัยเพื่อให้การบริการต่อประชาชนเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และเป็นการประหยัดค่าซ่อมบำรุงเครื่องใช้ภายในสำนักงาน ซึ่งนับวันจะมีมูลค่าสูงขึ้น และไม่คุ้มค่าหรือทันกาลในการใช้งาน ได้แก่ ระบบการพิมพ์ การทะเบียน การเก็บภาษี ฯลฯ ซึ่งในเรื่องนี้

คุณ "ซี" สมาชิกสภาเทศบาล ได้กล่าวว่า

"...เนื่องจากวิวัฒนาการของระบบต่าง ๆ ได้ก้าวหน้าไปมากทางเทศบาลได้กำหนดนโยบายไว้ประการหนึ่งที่จะปรับปรุงเครื่องใช้เครื่องมือทั้งหมดเพื่อให้ทันสมัย การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นซึ่งอาจจะรวมถึงการนำเอาระบบคอมพิวเตอร์ มาใช้ ซึ่งการจัดซื้อที่จะดำเนินการเราจะยึดระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด ไม่คำนึงถึงตัวบุคคล แต่จะมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์มากที่สุด..." ¹⁵⁹

งานในหน้าที่ของเทศบาลที่กฎหมายได้บัญญัติไว้อีกประการหนึ่งได้แก่การจัดให้มีอาปนสถาน ซึ่งเทศบาลเมืองพิษณุโลกได้มีการจัดไว้แล้วบริเวณใกล้เคียงกับโรงเรียนผดุงราษฎร์ ถนนสายผดุงราษฎร์-โรงทอผ้า แต่ในกรณีของคนจีนซึ่งส่วนใหญ่ค่อนข้างมีฐานะและนิยมกราบไหว้บรรพบุรุษ และนิยมจัดการศพ โดยวิธีฝัง เพื่อเก็บไว้ให้ลูกหลานได้กราบไหว้ ในส่วนของทาง

¹⁵⁸จากการสัมภาษณ์ คุณ "ส" สมาชิกสภาเทศบาล, เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2529, โดย นายบรรณ พุกจันทร์.

¹⁵⁹จากการสัมภาษณ์ คุณ "ซี" สมาชิกสภาเทศบาล, เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2529, โดย นายบรรณ พุกจันทร์.

สมาคมจีนได้มีการจัดสถานที่ฝั่งศพคนจีนไว้ 2 แห่งในปัจจุบันคือ เขาฟ้า อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นสุสานที่ใหญ่ที่สุด กับในเขตเทศบาลบริเวณ ตำบลนาโพธิ์แดง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งจัดตั้งมานานแล้ว แต่ปัจจุบันมีประชาชนอาศัยอยู่โดยรอบอย่างหนาแน่น และต้องการให้มีการรื้อถอนสุสานแห่งนี้ออกไป เนื่องจากปัจจุบันไม่เหมาะสมแล้ว ในกรณีนี้

คุณ "ต" เจ้าพนักงานปกครอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้กล่าวว่า

"... เรื่องนี้มีการร้องเรียนมาหลายครั้งโดยราษฎรเข้าชื่อกันให้ทำการรื้อถอนออกไป เพราะได้พิจารณาโดยร่วมกับเทศบาล ซึ่งรับผิดชอบในเรื่องนี้ด้วยเนื่องจากกลัวจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับราษฎรเรื่องน้ำกิน น้ำใช้ต่าง ๆ ซึ่งอาจมีการระบาดของโรคด้วยถ้ามีฝนตก แต่เป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่จะต้องพิจารณาให้รอบครอบในที่สุดก็เลยหายไป เพราะไม่เห็นมีการดำเนินการอะไร..."¹⁶⁰

ปัญหาในเรื่องนี้เทศบาลซึ่งรับผิดชอบด้วยส่วนหนึ่งได้มีการดำเนินการอย่างไรนั้น

คุณ "ส" สมาชิกสภาเทศบาล ได้เล่าให้ฟังว่า

"... ก็มีประชาชนมาร้องทุกข์เหมือนกันทางเทศบาลก็ได้ปรึกษาหารือกันกับสมาคมจีนแล้วเห็นว่าปัจจุบันบริเวณนั้นโดยรอบก็มีความเจริญมากแล้ว ไม่เหมาะสมและเห็นร่วมกันว่าจะมีการรื้อแต่ก็หายเงียบไป..."¹⁶¹

กรณีปัญหาเกี่ยวกับสุสานจีนนั้น คุณ "ง" กรรมการบริหารของสมาคมจีนได้ตอบว่า

"... เรื่องนี้เราเคยหารือกันแล้วเห็นว่าพื้นที่ของสุสานยังพอมืออยู่ก็ยังไม่เต็มอย่างที่ชาวบ้านร้องเรียน และพิจารณาเห็นว่า บ้านเรือนก็ยังไม่หนาแน่นอะไรมากนัก สุสานน่าจะยังอยู่ต่อไปได้อีกระยะเวลาหนึ่ง เพราะการรื้อถอนไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ต้องใช้เงินมาก และสุสานนั้นก็อยู่มาเป็นระยะเวลานานแล้ว ต้อง

¹⁶⁰ จากการสัมภาษณ์ คุณ "ต" เจ้าพนักงานปกครอง, เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2530, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

¹⁶¹ จากการสัมภาษณ์ คุณ "ส" สมาชิกสภาเทศบาล, เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2529, โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.

มีการเตรียมการว่าเมื่อมีการรื้อถอนแล้วจะใช้พื้นที่ทำสาธารณประโยชน์
อะไรได้บ้าง เช่น การสร้างโรงเรียน..."¹⁶²

การเกี่ยวพันระหว่างเทศบาลกับสมาคมจีนนั้น จะมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกันอยู่ตลอดเวลา
เนื่องจาก ชาวจีนอาศัยอยู่มากในเขตเทศบาล และประกอบอาชีพในเชิงพาณิชย์กรรมการ
บริหารงานของเทศบาลในด้านต่าง ๆ จึงมักจะกระทบโดยตรงกับชาวจีน และชาวจีนเองเมื่อมี
การดำเนินการใด ๆ ก็มักจะกระทบโดยตรงต่อเทศบาลไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเลือกตั้ง การ
ให้ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น หรือช่วยเหลือเทศบาลในด้านต่าง ๆ เช่นการเสียภาษี การ
รักษาความสะอาด เป็นต้น ซึ่งสามารถที่จะนำมาสรุปได้ในบทต่อไป ถึงความเกี่ยวพันระหว่าง
เทศบาลกับสมาคมจีน ซึ่งสืบเนื่องจากบทวิเคราะห์ บทที่ 3 นี้

ศูนย์วิทยพัทธพยากรณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁶²จากการสัมภาษณ์ คุณ "ง" กรรมการสมาคมจีน, เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2530,
โดย นายบรรณพ พุกจันทร์.